

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องนครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคำแม่นาง
จังหวัดนครพนม

นางสาวนริศรา แก้วเชื่อม

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2559

The Construction of a Supplementary Reading Entitled Nakhon
Phanom : Province of Legends for Mathayom Suksa I Students at
Kham Mae Nang School in Nakhon Phanom Province

Miss Narisra Kaewchueam

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องนครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคำแม่นาง
จังหวัดนครพนม

ชื่อและนามสกุล นางสาวนริศรา แก้วเชื่อม

แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2560

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ปราณี ปราบริปู)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องนครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคำแม่นาง จังหวัดนครพนม
ผู้ศึกษา นางสาวนริศรา แก้วเชื้อม รหัสนักศึกษา 2562101595
ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ ปีการศึกษา 2559

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคำแม่นาง จังหวัดนครพนม และ (2) ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือที่สร้างขึ้น

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3 คน ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และนักเรียนจำนวน 10 คน ซึ่งได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ (1) หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องนครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน (2) แบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม และ (3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาได้ดังนี้ (1) หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง นครพนม: จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคำแม่นาง จังหวัดนครพนม ประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน 16 เรื่อง ได้แก่ ตำนานจังหวัดนครพนม ตำนานพระธาตุพนม ตำนานพระแก้วและพระเทียมน ตำนานรอยพระพุทธรูปเวินปลา ตำนานเจ้าพ่อหมื่น ตำนานพระอินทร์แปลง ตำนานพระธาตุอินทร์ปลง ตำนานดอนแกวทอง ตำนานพระยอดเมืองขวาง ตำนานพระบาง ตำนานวัดมรุกขนคร ตำนานภูถ้ำก่า ตำนานประเพณีไหลเรือไฟ ตำนานกำเนิดแม่น้ำโขง ตำนานดานสาวคอย และตำนานพระแสง ตำนานแต่ละเรื่องมีภาพประกอบ คำอธิบายศัพท์ กิจกรรมท้ายเรื่อง และกิจกรรมเสนอแนะ และ (2) ผลการตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ ให้ความเห็นว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมในภาพรวมมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.66 – 1.00 และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นในภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ หนังสืออ่านเพิ่มเติม นครพนม ตำนาน มัธยมศึกษา

Independent Study title: The Construction of a Supplementary Reading Entitled Nakhon Phanom: Province of Legends for Mathayom Suksa I Students at Kham Mae Nang School in Nakhon Phanom Province

Author: Miss Narisra Kaewchueam; **ID:** 2562101595;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent Study advisor: Thanarat Sirisawat, Associate Professor;

Academic year: 2016

Abstract

The purposes of this study were (1) to construct a supplementary reading entitled Nakhon Phanom: Province of Legends for Mathayom Suksa I students at Kham Mae Nang School in Nakhon Phanom province; and (2) to verify quality of the constructed supplementary reading.

The research sample consisted of three local wisdom people, three experts, and 10 students, all of which were purposively selected. The instruments employed in the study were (1) the supplementary reading entitled Nakhon Phanom: Province of Legends; (2) a supplementary reading quality assessment form; and (3) a questionnaire on student's opinions toward the supplementary reading. Statistics employed for data analysis were the IOC index, percentage, mean, and standard deviation.

Findings of the study were as follows: (1) the constructed supplementary reading entitled Nakhon Phanom: Province of Legends for Mathayom Suksa I students at Kham Mae Nang School in Nakhon Phanom province contained 16 legends, namely, Nakhon Phanom Province Legend, Phra That Phanom Legend, Phra Tiew and Phra Thiam Legend, Woen Pla Buddha's Footprint Legend, Chao Pho Muen Legen, Phra In Plaeng Legend, Phra That Inpong Legend, Don Kaew Kong Legend, Phra Yot Mueang Kwang Legend, Phra Bang Legend, Marukhanakhon Legend, Phu Langka Legend, Lai Ruela Fai Tradition Legend, Origin of Mae Khong River Legend, Dan Sao Khoi Legend, and Phra Saeng Legend; each legend had illustrations, glossary, end-of-story activities, and suggested activities; and (2) results of quality verification by the experts showed that the IOC indices of the reading were 0.66 – 1.00, and the students had opinions that the supplementary reading as a whole was appropriate at the highest level.

Keywords: Supplementary reading, Nakhon Phanom, Legend, Mathayom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาเป็น อย่างยิ่ง จากรองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้อย่างใกล้ชิด ตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ นางสาวณัฐสินี สัมฤทธิ์ผล ครูชำนาญการ โรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น นางสาวณีย์ คำหา ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม จังหวัด นครพนม และพระมหาจินดา ไชยนาน (ถิรมณี) เจ้าคณะอำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม อาจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่เสียสละเวลาตรวจสอบและให้คำแนะนำ เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อนนักศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคำแม่ นาง นายปราโมทย์ ไตรยะพันธ์ คณะครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านคำแม่ นาง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่พระคุณ บิดา มารดา รวมทั้งคุณครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสาทความรู้แก่ผู้ศึกษา

นริศรา แก้วเชื่อม
กุมภาพันธ์ 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
ขอบเขตของการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในศึกษา	6
แนวทางการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม.....	30
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	38
บทที่ 2 หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครพนม.....	39
บทที่ 3 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	137
สรุปผลการศึกษา.....	137
อภิปรายผล.....	145
ข้อเสนอแนะ.....	150
บรรณานุกรม.....	152
ภาคผนวก.....	156
ก รายชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	157
ข แบบสอบถามความคิดเห็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ตารางสรุปความคิดเห็น ภูมิปัญญาท้องถิ่น	161
ค หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ ตัวอย่างแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยผู้เชี่ยวชาญ ตารางสรุปผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ	165
ง ตัวอย่างแบบประเมินความคิดเห็นโดยนักเรียน ตารางสรุปผลความคิดเห็นที่มี ต่อหนังสือโดยนักเรียน	173
ประวัติผู้ศึกษา.....	181

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

ในปัจจุบันสังคมเป็นยุคแห่งข่าวสาร การอ่านจึงเป็นการรับสารที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการดำรงชีวิต เพราะมนุษย์ใช้การอ่านเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ ก่อให้เกิดความคิดและวิสัยทัศน์ที่หลากหลายกว้างไกล มนุษย์แสวงหาความรู้โดยการอ่านจากสื่อต่าง ๆ หลากหลายรูปแบบ การอ่านถือเป็นทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้คนมีเฉลียวฉลาดและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผู้ที่ชอบอ่านจึงมีความรอบรู้มากกว่าผู้ที่ไม่ชอบอ่าน การอ่านจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะการอ่านหนังสือ

การอ่านหนังสือนี้มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อชีวิตคนเราอย่างยิ่งดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้ความสำคัญของการอ่านว่า (2545: 5) “...การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิต อันเป็นประโยชน์แก่ตนและสังคม ในเชิงวิชาการการอ่านมิใช่เพียงเป็นการรับสารเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความคิดและภูมิปัญญาอันซับซ้อน ดังนั้นการอ่านจึงเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งที่ต้องการการศึกษาวิจัยในเชิงวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์กับการพัฒนาบุคลากรในระดับการศึกษาและสาขาอาชีพต่าง ๆ...”

หนังสือจึงเป็นเครื่องมือที่ทำให้เด็กมีความเฉลียวฉลาด มีความรู้กว้างขวางทันสมัย มีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่รู้จักเหงาเพราะมีหนังสือเป็นเพื่อน การอ่านหนังสือที่ดีจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาสติปัญญา ส่งเสริมจินตนาการ รสนิยมและค่านิยมได้ถูกต้อง นับได้ว่าหนังสือเป็นแหล่งความรู้ที่ทุกคนสามารถนำมาศึกษาหาความรู้ ความบันเทิงได้ในทุกสถานที่ทุกเวลาตามความต้องการ สอดคล้องกับคำกล่าวของ แม้นมาส ชวลิต (2545 : 5) กล่าวว่า ทักษะสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ การอ่าน การอ่านจะแตกฉานและช่วยให้มีความรู้หลากหลายก็ต้องมีหนังสือที่มีคุณภาพ มีเนื้อหาหลากหลาย ความรู้ทุกเรื่องมีความสำคัญ แต่ที่สำคัญกว่าคือทักษะในการเรียนรู้ ซึ่งมีการอ่านเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา

การอ่านหนังสือจึงเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะทางภาษา สติปัญญาและนิสัยรักการอ่าน ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน ครูจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสวงหา

ความรู้ด้วยตนเองอย่างหลากหลายจากการอ่าน หนังสือจึงถือเป็นส่วนสำคัญของการประสบการณ์ทางภาษาที่จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษาที่ดียิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับผู้เรียนอีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ วิล มาจรัส (2539 : 19) กล่าวถึง ความสำคัญของการสร้างนิสัยรักการอ่านว่า การรักการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่เด็กทุกเพศทุกวัยจะต้องได้รับการฝึกฝนให้มีนิสัยรักการอ่าน และจะต้องฝึกตั้งแต่เล็กๆตามคำกล่าวที่ว่า “ไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก” การฝึกนิสัยรักการอ่านนั้นผู้ทำการฝึกได้แก่ ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และบรรณารักษ์ ผู้ปกครองจะต้องเป็นนักอ่านไปด้วย ครูรู้จักวิธีชี้แนะหรือนำการอ่าน เล่านิทานเล่าเรื่องต่าง ๆ จากหนังสือมุ่งให้เด็กรู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือเรียนและหนังสืออื่น ๆ ส่วนของบรรณารักษ์ต้องมีกิจกรรมและวิธีการแนะนำหนังสือที่น่าสนใจอันเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน เมื่อเด็กมีนิสัยรักการอ่านตั้งแต่เล็ก ๆ แล้วเมื่อโตขึ้นนิสัยรักการอ่านนี้จะส่งผลถึงการเรียนในอนาคต สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี และมีรสนิยมในการเลือกอ่านหนังสือเป็นการส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 12) ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 5 สาระ สาระที่ 1 การอ่าน ได้กำหนดการเรียนรู้ในมาตรฐาน ท 1.1 คือ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ความคิด เพื่อนำไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน และในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในมาตรฐาน ท 5.1 คือ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และกำหนดคุณภาพของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับการอ่านว่า อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ ถูกต้องเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน ระบุเหตุและผล และข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน ระบุและอธิบายคำเปรียบเทียบกับคำที่มีหลายความหมายในบริบทต่าง ๆ จากการอ่าน ตีความคำยากในเอกสารวิชาการ โดยพิจารณาจากบริบท ระบุข้อสังเกตและความสมเหตุสมผลของงานเขียนประเภทชักจูงโน้มน้าวใจ ปฏิบัติตามคู่มือแนะนำวิธีการใช้งานของเครื่องมือหรือเครื่องใช้ในระดับที่ยากขึ้น วิเคราะห์คุณค่าที่ได้รับจากการอ่านงานเขียนอย่างหลากหลาย เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตและมีมารยาทในการอ่าน

ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะทางภาษาและมีนิสัยรักการอ่านนั้นสิ่งที่มีความจำเป็น คือ หนังสืออ่านเพิ่มเติม ในสภาพปัจจุบันสถานศึกษาขาดแคลนหนังสืออ่านเพิ่มเติมซึ่งเป็นสื่อส่งเสริมการอ่านที่สำคัญ หนังสืออ่านเพิ่มเติมจึงเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอนอ่าน ดังที่ จินตนา ไบกาชยี่ (2543:132) ได้อธิบายว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการเรียนการสอนของทั้งครูและนักเรียน การใช้หนังสือเรียนที่กำหนดให้เรียนในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวเพียงหนึ่งหรือสองเล่ม ไม่เพียงพอสำหรับการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้อ่าน

อย่างต่อเนื่อง และไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่จำเป็นของหลักสูตร ดังนั้น ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ครูมีโอกาสที่จะทำและเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนของตนได้มากที่สุด ตามนโยบายและแนวส่งเสริมการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์และหนังสือที่ครูสามารถจัดทำได้โดยไม่ยากนัก คือ หนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจต่อการอ่านและการทำความเข้าใจ จะช่วยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาด้านทักษะภาษาไทยให้ดีขึ้น ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้มีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองที่ควรช่วยกันอนุรักษ์ไว้ รวมทั้งการปลูกฝังค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมที่ดี เป็นการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และสนองบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสอดคล้องกับที่ จินตนา ไบกาซูยี (2545 : 65) ได้อธิบายความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสือเสริมประสบการณ์ เป็นหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้ แต่ไม่ได้กำหนดให้เป็นหนังสือเรียน ช่วยให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าทางภาษาเสริมสร้างทักษะนิสัยรักการอ่าน เป็นหนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตร สำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ตามหลักสูตร ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรมีหนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและพัฒนาทักษะทางภาษาของนักเรียน

ตำนานเป็นวรรณกรรมท้องถิ่น เป็นภูมิปัญญาที่สำคัญของท้องถิ่นและของชาติ ทั้งยังเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นมรดกอันล้ำค่าควรแก่การศึกษาค้นคว้าและอนุรักษ์ไว้ให้ลูกหลาน ตำนานพื้นบ้านถือว่าเป็นสื่อที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียนเป็นสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยและมีภูมิความรู้เป็นพื้นฐานเดิมอยู่แล้วเพราะเคยได้ยินได้ฟังจากการเล่าเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นเรื่องง่ายสำหรับนักเรียนที่จะเรียนรู้สิ่งเหล่านี้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพโรธ เลิศพิริยกุล (2526: 25) ได้อธิบายความหมายของตำนานไว้ว่า ตำนาน คือ เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาเกี่ยวกับบุคคล ชนชาติ สถานที่ หรือสิ่งของ มักเชื่อกันว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง อาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเทพเจ้า ซึ่งมักจะมีอิทธิปาฏิหาริย์ เรื่องเล่าเกี่ยวกับบุคคลมักแสดงให้เห็นความกล้าหาญ ความเป็นวีรบุรุษ อาจมีความหมายเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยได้มีการนำตำนานมาสร้างเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน คือ สาวิตรี สิ้นสันธิเทศ (2551) ได้พัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง

ตำนานเมืองลพบุรี ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.39/82.39 โดยผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยหลังการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน เฉลี่ยร้อยละ 82.39 ซึ่งมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม คือ ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมและความสามารถตามวัยของผู้เรียน

จังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดที่มีบันทึกทางประวัติศาสตร์มาแต่โบราณกาล มีตำนานที่เล่าขานสืบต่อกันมาเกี่ยวกับความเป็นมาและเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ วัฒนธรรมและประเพณีที่ดั่งงามของท้องถิ่น เป็นที่ประดิษฐานพระธาตุพนมอันศักดิ์สิทธิ์และเก่าแก่ เป็นพระธาตุที่ประดิษฐานพระอัฐกธาตุ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยความเป็นอาณาจักรที่เคยเจริญรุ่งเรืองมาก่อน ประกอบกับแม่น้ำโขงเป็นแหล่งวัฒนธรรมของมนุษยชาติจากหลายชนเผ่า นครพนมจึงมีโบราณสถาน และมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์นับเป็นเมืองชายแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ ความสวยงามของทิวทัศน์ และมีความหลากหลายของวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ รวมทั้งประวัติศาสตร์ที่ยาวนานตำนานของจังหวัดนครพนมจึงเป็นภูมิปัญญาทางภาษาของท้องถิ่นที่ควรนำมาเผยแพร่ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องนครพนม จังหวัดแห่งตำนาน เพื่อใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีเป้าหมายที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน มีการพัฒนาทักษะการอ่านให้เพิ่มมากขึ้นจากสื่อที่เป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเอง และปลูกฝังค่านิยมและความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านคำแม่นาง อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม

2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน ที่สร้างขึ้น

3. ขอบเขตของการศึกษา

3.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นมีเนื้อหาอิงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 16 เรื่อง ดังนี้

- เรื่องที่ 1 จังหวัดนครพนม
- เรื่องที่ 2 พระธาตุพนม
- เรื่องที่ 3 พระตี้ว พระเทียม
- เรื่องที่ 4 รอยพระพุทธรบาทเวินปลา
- เรื่องที่ 5 เจ้าพ่อหมื่น
- เรื่องที่ 6 พระอินทร์แปลง
- เรื่องที่ 7 พระธาตุอินทร์ปง
- เรื่องที่ 8 ดอนแกวกอง
- เรื่องที่ 9 พระยอดเมืองขวาง
- เรื่องที่ 10 พระบาง
- เรื่องที่ 11 วัดมรุกขนคร
- เรื่องที่ 12 ภูลังกา
- เรื่องที่ 13 ประเพณีไหลเรือไฟ
- เรื่องที่ 14 กำเนิดแม่น้ำโขง
- เรื่องที่ 15 ดานสาวคอย
- เรื่องที่ 16 พระแสง

ตำนานแต่ละเรื่องมีภาพประกอบ คำอธิบายศัพท์ และกิจกรรมท้ายเรื่อง

3.2 การตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ตรวจสอบโดยผู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีความรู้ด้านตำนานจังหวัดนครพนม จำนวน 3 คน ด้านรูปแบบของหนังสืออ่านเพิ่มเติมตรวจสอบความเหมาะสมของขอบข่ายเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประเมินโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง และให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านคำแม่นาง อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำนวน 10 คน ประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า

4. นิยามศัพท์

4.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่สร้างขึ้นมีสาระอิงหลักสูตร เพื่อส่งเสริมการอ่านและให้ผู้เรียนอ่านเพิ่มเติม ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาทักษะการอ่านและนิสัยรักการอ่าน โดยเรียบเรียงเนื้อหาที่น่าสนใจ เหมาะสมตามวัยและความสามารถในการอ่านของผู้เรียน

4.2 หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง นครพนม จังหวัดแห่งตำนาน หมายถึง หนังสือที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น เพื่อส่งเสริมการอ่านและให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วยตำนานจังหวัดนครพนมจำนวน 16 เรื่อง

5. กรอบแนวคิดที่ใช้ในศึกษา

กรอบแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานจังหวัดนครพนม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครพนม ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้

- 5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม
- 5.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตำนาน
- 5.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดนครพนม
- 5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ได้มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้ให้ความหมายและคำจำกัดความของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ ดังนี้

ถวัลย์ มาศจรัส (2550 : 47) ได้กล่าวว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตรสำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัย และความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสือประเภทของหนังสือเสริมประสบการณ์ที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาจัดทำขึ้นโดยได้รับการอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ

จินตนา ไบกาซูยี (2545 : 65) ได้อธิบายความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสือเสริมประสบการณ์ที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียน เป็นหนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตรแต่ไม่ใช่หนังสือเรียน เป็นหนังสือที่ช่วยให้ผู้เรียนค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าทางภาษาและเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ตามหลักสูตร

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2547: 116) อธิบายความหมายหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมคือหนังสือที่มุ่งให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน เป็นการเพิ่มทักษะการอ่านไป

ในตัว โดยมีเนื้อหาไม่ขัดต่อประเพณีวัฒนธรรมและศีลธรรมดีงามของสังคม เป็นหนังสือที่ให้ประโยชน์ในแง่ความรู้ความคิด ปรัชญา และบันเทิง หนังสืออ่านเพิ่มเติมจะเน้นเนื้อหาสาระ กลวิธีการเขียนที่เคร่งขรึม โดยใช้วิธีการเขียนในรูปสารคดีเป็นหลัก

ส่วน ภาณูญาพร นิตยะประกษา (2534 : 39) ได้กล่าวถึงความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ว่า เป็นแบบเรียนอีกชนิดหนึ่ง ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ แต่เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเพิ่มเติมไปจากหนังสือแบบเรียนหรือเพิ่มประกอบหนังสือแบบเรียนให้สมบูรณ์ขึ้น เป็นหนังสือที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง นอกจากจะให้ความรู้เพิ่มเติมแล้ว การเสนอเรื่องหรือการเขียนนำอ่านและอ่านเพลินกว่าหนังสือแบบเรียน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีแต่ข้อเท็จจริง สำหรับเด็กเริ่มอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมจะช่วยให้การอ่านแตกฉานขึ้น

สรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือเสริมประสบการณ์มีลักษณะเป็นหนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตร สำหรับให้ผู้เรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัย ช่วยส่งเสริมการอ่าน และเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นหนังสือที่ช่วยเสริมสร้างทักษะการอ่าน สร้างนิสัยรักการอ่านและเพิ่มพูนความรู้อย่างกว้างขวางนอกเหนือจากหนังสือเรียน

5.1.2 ประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติมช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยเสริมสร้างสติปัญญาและพัฒนาในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับ จินตนา ไบกาซูยี (2543 น. 143-144) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้

1) ส่งเสริมความรู้ หนังสือเสริมประสบการณ์โดยเฉพาะหนังสืออ่านเพิ่มเติม ควรมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรู้หรือทักษะ ความคิดรวบยอด หลักการหรือทฤษฎีเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการดำเนินชีวิต การศึกษาหาความรู้รวมทั้งก่อให้เกิด ความเจริญงอกงามหรือพัฒนาการในด้านต่าง ๆ

2) ส่งเสริมสติปัญญา หนังสืออ่านเพิ่มเติมนอกจากจะมีเนื้อหาที่ให้อ่านเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ แล้ว ควรมีลักษณะที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา กล่าวคือ ส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้อ่านได้พัฒนาทักษะในการสังเกต ตีความ เปรียบเทียบ ใช้เหตุและผลจำแนกแฉกแจกแจง วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ตลอดจนสามารถนำความรู้ และทักษะเหล่านั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหา

3) ส่งเสริมเจตคติที่เหมาะสม หนังสืออ่านเพิ่มเติมนอกจากเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นความรู้และส่งเสริมสติปัญญาแล้ว ยังควรสอดแทรกแนวความคิดที่ช่วยให้อ่านเกิดเจตคติที่เหมาะสมในการนำความรู้ที่ได้นั้นไปใช้ตามแนวทางที่พึงประสงค์เป็นประโยชน์แก่ตนและส่วนรวม

4) ส่งเสริมความเข้าใจ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะที่ส่งเสริมให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเรื่องราวได้ กล่าวคือ ใช้ภาษาที่ถูกต้องและพอเหมาะแก่ความรู้และประสบการณ์ทางการใช้ภาษาของผู้อ่านได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนใช้เทคนิควิธีหรือส่งเสริมความเข้าใจอื่น ๆ เช่น ภาพประกอบ แผนภูมิ ตาราง คำถาม เป็นต้น

5) ส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง กล่าวคือ ผู้เขียนควรพิจารณาเสนอเรื่องราวที่เด็กแต่ละวัยสนใจ เน้นให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของเรื่องราว ที่เสนอซึ่งสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้เรียน สอดแทรกคำถาม ตลอดจนเสนอแนะหนังสืออื่น ๆ ที่ผู้อ่านอาจจะไปศึกษาให้กว้างขวางลึกซึ้งขึ้นตามความสนใจ

จินตนา ไบกาซูยี (2534, หน้า 27-28) และลักษณา รอดสน (2540, หน้า 28) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิง สนองความต้องการของวัยเด็ก โดยเฉพาะเด็กเล็กๆจะชื่นชอบหนังสือการ์ตูนมาก
2. ช่วยสร้างความคิดคำนึง และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
3. ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญตามวัย ยิ่งอ่านมากยิ่งมีพัฒนาการทางภาษามาก โดยเฉพาะเรื่องการใช้คำ ประโยคและข้อความ
4. ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ ค่านิยม และแบบอย่างอันพึงปรารถนาให้แก่เด็ก การสอดแทรกคุณธรรมในเนื้อหาของเรื่อง มีส่วนในการปลูกฝังนิสัยที่ดีให้แก่ผู้อ่าน
5. ช่วยส่งเสริมให้เด็กรู้จักการอ่านหนังสือ เกิดนิสัยใฝ่เรียนใฝ่รู้ชอบที่จะอ่านหนังสือและมีพัฒนาการด้านการอ่านสูงขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่เด็กต่อไปในอนาคต
6. ช่วยทดแทนความรู้สึกที่เด็กขาดหายไป และเป็นเพื่อนกับเด็กได้ดี และช่วยพัฒนานิสัยบุคลิกภาพของผู้อ่าน ช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกอบอุ่นใจ ช่วยผ่อนคลายจิตใจ
7. ช่วยให้เด็กมีหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย ป้องกันไม่ให้เด็กหันไปอ่านหรือสนใจเรื่องที่ไม่เหมาะสมกับวัย ซึ่งจะเป็นสิ่งชักชวนให้เด็กประพฤติตนไม่เหมาะสม
8. ช่วยให้เด็กได้รับข่าวสาร ความรู้ ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยการนำเสนอรูปแบบที่ตอบสนองความต้องการของเด็กได้อย่างเหมาะสม

ส่วน ภิญญาพร นิตยะประภา (2534: 2) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็ก ไว้ดังนี้

1. หนังสือช่วยพัฒนาเด็ก ทำให้เด็กมีความรู้กว้างขวาง เกิดจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ ฉลาดรอบรู้

2. หนังสือคืออาหารสมอง เนื่องจากการที่เด็กได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมจะ
ช่วยพัฒนาเด็กทั้งด้านสติปัญญาและอารมณ์ได้ดี

3. หนังสือเป็นเพื่อนแก้เหงา ช่วยทดแทนสิ่งที่เด็กขาด ช่วยให้เด็กเกิด
ความอบอุ่นภายในใจ ผ่อนคลายจากความตึงเครียด

5.1.3 ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ได้มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้บอกถึง
ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีควรมี ดังนี้

จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 10-19) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่าน
เพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

1) เนื้อหาไม่มีวัตถุประสงค์และแก่นเรื่องบ่งบอกชัดเจน มีแก่นเรื่องหรือ
แนวคิดที่ชัดเจนแต่เพียงเรื่องเดียว ไม่ควรมีหลายเรื่อง เพราะจะทำให้ผู้อ่านสับสน ถ้าเป็นหนังสือภาพ
สำหรับเด็กโตแล้ว อาจมีหลายความคิดรวบยอด หรือเนื้อหาที่มีจุดเน้นหลายอย่าง แต่จุดเน้นต้อง
เกี่ยวเนื่องกันหรือความคิดรวบยอดอยู่ในเรื่องเดียวกัน ต้องเป็นเรื่องที่ชัดเจนไม่สับสน

2) เนื้อหาต้องมีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น วัย ความสนใจ
การเลือกเนื้อหาต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถในการอ่าน และความสนใจในการอ่าน
ของผู้อ่านจามระดับวัย เนื้อหาควรสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่มีบทบรรยายมาก มีเรื่องราวแสดงความ
เคลื่อนไหวของตัวละคร มีการดำเนินเรื่องของตัวละครอย่างรวดเร็ว ใช้ตัวละครที่เหมาะสม ไม่มีตัว
ละครมาก

3) รูปแบบการเสนอเนื้อหาหรือแนวการเขียนเนื้อหา มีหลายประเภท
ควรเลือกให้เหมาะสมกับประเภทของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของหนังสือ เมื่อเลือกใช้ประเภทใด
จะต้องใช้อย่างถูกต้องตามรูปแบบ ไม่ปะปนจนสับสน และควรกลมกลืนกัน ส่วนหลักการเขียนให้
เขียนให้ผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กสามารถอ่านเข้าใจง่ายด้วยตนเองและรู้เรื่องเร็วที่สุด ใช้กลวิธีการเขียน การ
ดำเนินเรื่องที่ไม่ซับซ้อนจนผู้อ่านสับสนจับอะไรไม่ได้

4) มีรูปภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญ หนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนและ
ประถมจะต้องมีภาพประกอบเสมอ สัดส่วนของภาพกับเนื้อเรื่อง ขึ้นอยู่กับวัยของเด็กผู้อ่าน เด็กอายุ
น้อยภาพต้องมีมาก เด็กอายุมากช่วงก่อนวัยรุ่นและวัยรุ่นภาพอาจมีน้อยลง ประเภทของภาพมีความ
เหมาะสมกับเนื้อหาของหนังสือประเภทนั้น ๆ ภาพนั้นจะต้องชัดเจน ถ้าเป็นภาพถ่ายต้องเป็นภาพสี
มากกว่าภาพขาวดำ ไม่มีดมัว หรือมีรายละเอียดมาก

5) ภาษาและสำนวนภาษาที่ใช้ต้องใช้ภาษาง่าย คำง่าย เหมาะสมกับ
เนื้อหา เลือกคำได้สั้นกระชับใจความ หลีกเลี่ยงคำศัพท์ยาก ๆ หรือคำศัพท์ทางวิชาการ ใช้ประโยค
สั้น ๆ สละสลวย กะทัดรัด และเหมาะสมกับวัย

6) ขนาดตัวอักษรและการเลือกใช้ตัวอักษร ลักษณะความยาวของประโยค ขนาดของตัวอักษร และชนิดของตัวอักษรที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็ก ล้วนมีความสำคัญมากต่อการอ่านของเด็ก ควรใช้ประโยคสั้น ๆ ไม่ยาว ใช้ขนาดตัวอักษรใหญ่ และระยะว่างความสั้นยาวของประโยคให้เหมาะสม ให้ใช้ตัวอักษรที่อ่านง่ายและชัดเจน การเลือกขนาดตัวอักษรขึ้นอยู่กับปริมาณเนื้อหาของเรื่อง หรือความยาวของเรื่อง รูปเล่มหนังสือและวัยของผู้อ่าน

7) รูปเล่มหนังสือ ควรมีขนาดกะทัดรัด ไม่ใหญ่ หรือกว้างหรือยาว หรือเล็กมากเกินไป การเย็บรูปเล่มควรแข็งแรงทนทาน ปกหนังสือควรเป็นปกแข็ง ปกหนังสือต้องออกแบบให้สะดวกตาผู้อ่าน และมีชื่อเรื่องหนังสือที่ชัดเจนปรากฏอยู่ด้วย

8) กิจกรรมท้ายเรื่อง หนังสือสำหรับเด็กควรมีกิจกรรมบางอย่างที่เหมาะสมกับวัยให้เด็กได้ทำหลังจากการอ่านหนังสือจบแล้ว เช่น คำอธิบายศัพท์ คำถาม เป็นต้น ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545:43) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดี สรุปได้ดังนี้

1) เนื้อหาตรงกับความสนใจของเด็กแต่ละวัย คำประพันธ์ที่ใช้ไม่สลับซับซ้อน ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว เช่น นิทาน สัตว์ เทพนิยาย วีรบุรุษ วีรสตรี และเป็นเรื่องที่สนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็กแต่ละวัย

2) เนื้อหาให้ข่าวสารกับเด็ก พร้อมทั้งการอธิบายที่ง่ายให้ความรู้ ช่วยพัฒนาทัศนคติ และค่านิยม ส่งเสริมความเข้าใจตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม สร้างสำนึกและตื่นตัวอยู่เสมอ นอกจากเนื้อหาจะให้ความบันเทิงแล้ว ยังกระตุ้นจินตนาการเพื่อสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้อย่างถูกต้อง

3) ลักษณะของเรื่องและวิธีการเขียนหรือจัดทำ ต้องเดินเรื่องทันใจ เนื้อเรื่องไม่สับสน วกวน แสดงความสามารถของตัวเอกของเรื่อง มีการชิงไหวชิงพริบ ให้ความรู้แปลกใหม่ ตื่นเต้น ผจญภัย เศร้าสลด ตลกขบขัน ภาษาที่เขียนใช้ภาษาง่าย ๆ ตัวสะกดการันต์ถูกต้อง

4) ถ้าเป็นหนังสือ ขนาดรูปเล่มต้องกะทัดรัด เหมาะสมกับการจับถือของเด็กแต่ละวัย ขนาดรูปเล่มของหนังสือสำหรับเด็กไม่แน่นอน แต่ไม่ควรเล็กเกินไปหรือใหญ่เกินไป ถ้ารูปเล่มที่มีลักษณะแปลกแตกต่างออกไปเด็กจะชอบมาก

5) ตัวอักษรตัวโตชัดเจนเหมาะสมกับสายตาของเด็ก

6) ภาพมีความสดใสชัดเจน ดึงดูดความสนใจ มีความเคลื่อนไหว

ตลอดเวลา

7) การวางรูปหน้าแต่ละหน้า และหน้าปก เลือกภาพที่เด่น ตรงต่อความเป็นจริง เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก

8) ตัวละครอยู่ในวัยเดียวกัน หรือวัยใกล้เคียงกับเด็ก

9) ความยาวไม่มากนัก ถ้าเป็นเด็กเล็กจำนวนหน้าหนังสือจะน้อยมาก
 แม้นมาส ขวลิขิต (2546:3) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้

ดังนี้

1) ด้านเทคนิคการพิมพ์ และการจัดรูปเล่มการจัดพิมพ์ภาพ และตัวอักษร
 นั้น ต้องชัดเจน ปกสวยงาม ดึงดูดความสนใจเด็ก ขนาดรูปเล่ม เหมาะสมกับความต้องการของเด็ก
 คุณภาพกระดาษดี หนาดี ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของเด็ก การจัดหน้าหนังสือดูโปร่งตา และชื่อ
 เรื่องดึงดูดความสนใจของเด็ก

2) ด้านเนื้อหา เนื้อหาที่น่าสนใจ มีความสนุกสนาน ความยากง่ายเหมาะสม
 กับวัย เนื้อหาต้องถูกต้อง การดำเนินเรื่องควรเร้าใจชวนให้ติดตาม เนื้อหาของเรื่องในแง่ของความสั้น
 ยาวจะต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กเป็นอย่างมาก ไม่ยาวเกินไปหรือสั้นเกินไปในเด็กแต่ละวัย
 ประโยชน์และแง่คิดหลังจากการอ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว เด็กจะได้รับประโยชน์จากการอ่านไปแล้ว
 อย่างไรบ้าง และสำนวนภาษาจะต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กเป็นอย่างดี

3) ด้านภาพประกอบ ปกติแล้วหนังสือสำหรับเด็กจะมีภาพประกอบเกือบ
 ทุกหน้า ไม่ว่าจะเป็นบันทึกคติ สารคดี หรือร้อยกรอง ภาพประกอบนั้นจะต้องมีสีสันสวยงามวาด
 อย่างประณีตสอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่อง ภาพต้องถูกต้อง ขนาดภาพเหมาะกับขนาดของรูปเล่ม
 และน่าสนใจ

เจตต์ คชฤทธิ์ (2554 : 122-125) ลักษณะหนังสือเด็กที่ดีว่าควร
 ประกอบด้วยคุณภาพหลายประการ คือ รูปเล่ม ขนาดของหนังสือมีความเหมาะสม ตัวอักษรและ
 ภาพประกอบมีความชัดเจนโปร่งตา สีสันงดงามสามารถดึงดูดความสนใจได้ ส่วนด้านเนื้อหาต้องไม่
 ซ้ำซ้อนหรือยากต่อความเข้าใจ ทั้งยังต้องทำให้เด็กเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน สอดแทรกสาระ
 ความรู้สร้างสรรค์ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถ้อยคำสละสลวย และได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของหนังสือ
 สำหรับเด็กไว้ 4 ประการ คือ

1) คุณภาพด้านการพิมพ์ คือสามารถพิมพ์ตัวอักษรภาพประกอบได้ชัดเจน
 มีสีสันสวยงามดึงดูดความสนใจของเด็ก

2) คุณภาพในการจัดหน้าและรูปเล่มต้องจัดให้เป็นไปตามหลักจิตวิทยา
 เด็ก หน้าหนังสือโปร่งตา การใช้ตัวอักษรเหมาะกับวัยเด็ก

3) คุณภาพทางศิลปะ ภาพประกอบต้องให้สีสันสวยงาม ให้อารมณ์แก่
 ผู้อ่านเหมาะสมกับวัยของเด็ก

4) คุณภาพในการผูกเรื่องต้องสนุกสนาน ใช้ถ้อยคำสละสลวยเด็กอ่าน
 เข้าใจง่าย

สุวิมล โยมวงศ์ (2547:29) ได้สรุปลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. ตอบสนองความต้องการของเด็กทุกด้านทั้งในด้านความรัก ความอบอุ่น เป็นที่ยอมรับของสังคมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
 2. เหมาะสมกับวัย ประสบการณ์ ความสนใจ และความสามารถของเด็ก
 3. ให้ความรู้และทักษะด้านต่างๆ โดยเฉพาะทักษะทางด้านภาษา เสริมสร้างประสบการณ์ที่ดีให้เด็ก
 4. ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามแก่เด็กรวมทั้งส่งเสริมค่านิยมที่ถูกต้อง ส่งเสริมบุคลิกภาพและการปรับตัว
 5. ส่งเสริมให้เด็กเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น
 6. เนื้อหามีสาระ ถูกต้องและมีประโยชน์
 7. สนุกสนานเพลิดเพลินส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและรู้จักการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
 8. มีรูปเล่มน่าสนใจอาจมีรูปเล่มลักษณะอื่น ๆ ได้ แต่ต้องสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง มีขนาดพอเหมาะไม่หนาจนเกินไป
 9. มีภาพประกอบน่าสนใจ เด็กชอบภาพสีมากกว่าภาพขาวดำ ชอบภาพที่เหมือนมีชีวิตจริง ๆ ตัวหนังสือมีขนาดพอเหมาะ
 10. คุณภาพของกระดาษเหมาะสมกับราคาและไม่แพงจนเกินไป
- สรุปว่า ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ต้องมีเนื้อหาที่น่าสนใจ มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีรูปแบบการเขียนที่หลากหลาย และสิ่งที่สำคัญคือมีรูปภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหาอย่างเหมาะสม

5.1.4 หลักการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ในการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้น ต้องอาศัยความรู้ความสามารถในการจัดทำ และสร้างตามความสนใจในการอ่านของเด็กแต่ละวัย เพื่อให้หนังสือมีคุณค่า เหมาะสมกับความสนใจ และจุดมุ่งหมายของหนังสือ ดังที่ จินตนา ไบกาชุยี (2536 : 147-179) ได้อธิบายแนวคิดในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ซึ่งสามารถสรุปหลักการ ได้ดังนี้

- 1) กำหนดประเภทหนังสือ ต้องวางแผนกำหนดล่วงหน้าว่า หนังสือที่เขียนจัดอยู่ในประเภทใด เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมหรือหนังสือส่งเสริมการอ่าน พิจารณาถึงความถนัด ความชำนาญ หนังสือมีรูปลักษณะและประโยชน์อย่างไร โดยคำนึงถึงความสนใจของผู้อ่าน

2) กำหนดจุดประสงค์ ผู้เขียนต้องตั้งจุดประสงค์ว่าต้องการให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิด ทักษะ และประโยชน์อะไรและอย่างไร หรือสิ่งที่ควรเน้นหรือคุณสมบัติเด่น ๆ ของสิ่งที่จะเขียนด้วย การกำหนดจุดประสงค์เป็นเหมือนเข็มทิศชี้แนวทางการเขียน

3) กำหนดระดับผู้อ่านกลุ่มเป้าหมาย ผู้เขียนจะต้องรู้ว่าผู้อ่านคือใคร มีคุณสมบัติ มีวัยวุฒิ ระดับสติปัญญา ความรู้ประสบการณ์เดิมขนาดไหน

4) ศึกษาความสนใจและความต้องการของผู้อ่าน ผู้เขียนต้องศึกษาหลักจิตวิทยา ความสนใจและความต้องการของผู้อ่านตามวัย

ถวัลย์ มาศจรัส (2545:2) ได้แนะนำขั้นตอนการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

- 1) เขียนเรื่อง กำหนดจำนวนหน้า (อายุ 11-13 ปี ประมาณ 25-30 หน้า)
- 2) ตัดกระดาษ เท่าหนังสือ 8 หน้ายก (18.5 x 26 เซนติเมตร) เหมาะสำหรับเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น

- 3) แบ่งเนื้อที่ สำหรับการเขียนเรื่อง และภาพประกอบให้สวยงาม
- 4) บนภาพปก เขียนชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่งให้เรียบร้อยเมื่อวางแผนการทำทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว ให้เตรียมนำเข้าเล่ม ส่วนต่าง ๆ ที่จะเข้าเล่มมีดังนี้

- 4.1 ปกหน้าและปกหลัง ข้อความบนปกหน้าควรมีเพียงชื่อเรื่อง
- 4.2 ไบรอนด์หน้าปก เป็นหน้าว่าง มีทั้งด้านหน้าและด้านหลัง
- 4.3 หน้าชื่อเรื่อง จะมีชื่อเรื่องหนังสือปรากฏอยู่เท่านั้น
- 4.4 หน้าปกใน เป็นหน้าที่สำคัญเพราะประกอบด้วยรายการต่าง ๆ

ได้แก่ ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ชื่อผู้วาดภาพประกอบ ชื่อชุด ผู้จัดพิมพ์หรือสำนักพิมพ์ สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ ราคา

4.5 หน้าลิขสิทธิ์ หน้านี้จะบอกถึงผู้เขียน ผู้วาด ปีที่พิมพ์ จัดทำลิขสิทธิ์และอื่น ๆ ที่ผู้จัดทำเห็นว่าควรใส่

4.6 คำนำ จะบอกความมุ่งหมายในการแต่งหนังสือ และเนื้อเรื่องของหนังสือ เป็นการกล่าวขอบคุณของผู้เขียนหรือสำนักพิมพ์ต่อผู้ที่ช่วยเหลือในการจัดทำหนังสือ

4.7 หน้าคำอุทิศ เป็นคำที่ผู้เขียนกล่าวแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

4.8 สารบัญ มีไว้เพื่อให้เด็กได้เลือกอ่านเฉพาะเรื่องที่ตนสนใจ

4.9 เรื่องทั้งหมด หน้าแรกของหนังสือจะเป็นหน้าขวามือ

ส่วน สุวิมล โสมวงศ์ (2547:89-120) ได้สรุปการสร้างหนังสือสำหรับเด็กว่า หนังสือเด็กย่อมมีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ ทั้งในด้านเนื้อหา แนวการเขียน ภาษา และรูปลักษณะของหนังสือ ซึ่งผู้สร้างควรมีความรู้ความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานในการสร้างหนังสือด้วย เพื่อผลงานจะมีคุณค่าและอำนวยความสะดวกต่อผู้อ่านอย่างแท้จริง

จากหลักการข้างต้นสรุปได้ว่า หลักการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้น ต้องวางแผนอย่างรอบคอบ มีการกำหนดประเภทหนังสือที่จะชัดเจน กำหนดชื่อเรื่อง กำหนดจุดประสงค์ กำหนดระดับผู้อ่านซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย และศึกษาจิตวิทยา ความสนใจและความต้องการของผู้อ่านด้วย เพื่อให้หนังสือที่สร้างขึ้นนั้นมีคุณค่าและอำนวยความสะดวกต่อผู้อ่านอย่างแท้จริง

5.1.5 การจัดหน้าและรูปเล่มของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม ใช้หลักการเดียวกันกับการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก ต้องเน้นความสวยงามเพื่อให้สร้างความสนใจ และกระตุ้นให้เด็กต้องการอยากอ่าน ดังนั้นการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักจิตวิทยา ความสนใจและความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ ทั้งในเรื่องการออกแบบปก การจัดเล่ม การเขียนเรื่องตลอดจนภาพประกอบเรื่อง ดังนั้น นักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

ภิญญาพร นิตยประภา (2537:70-71) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดหน้าและรูปเล่มของหนังสือสรุปได้ดังนี้

1) การออกแบบปก ออกแบบให้ทันสมัย ดึงดูดความสนใจของเด็กด้วยสีและภาพที่ตรงกับเนื้อเรื่อง โดยเลือกตอนที่นำเสนอใจที่สุด และเอารายละเอียดมาให้หมด สีสปกควรเป็นสีฉูดฉาด บนปกควรเขียนชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่งและผู้วาดภาพประกอบ ใช้ตัวหนังสือโตสะดุดตา กว่าอักษรเนื้อเรื่อง ไม่ควรใช้อักษรประดิษฐ์เพราะจะทำให้อ่านยาก ปกหนังสืออาจเป็นปกแข็งหรือปกอ่อน

2) การจัดภาพ ต้องจัดภาพประกอบให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง โดยอาศัยหลักในการจัดภาพคือ ดูว่าเป็นหนังสือประเภทใด เขียนให้เด็กวัยใดอ่าน คำนึงถึงลักษณะภาพที่เด็กเข้าใจง่าย ภาพต้องเคลื่อนไหว มีชีวิตชีวา สมจริง สอดคล้องกับเนื้อหาในหนังสือ

3) การจัดหน้า เป็นเรื่องสำคัญเพราะเป็นสิ่งที่กระทบสายตาและความรู้สึกของเด็ก ขณะที่เด็กอ่านหนังสือ หน้าหนังสือของเด็กประกอบด้วยภาพ ต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก สีต้องให้สีทั้งภาพและตัวอักษร ตัวหนังสือ ต้องใช้ขนาดที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

หลักในการจัดหน้าหนังสือต้องจัดให้มีลักษณะดังนี้

ก. ต้องจัดให้มีดุลยภาพ (Balancing) คือ ต้องสร้างความรู้สึกที่สมดุลของผู้อ่าน มีแกนกลางของเนื้อหาทั้งซ้ายและขวา มีน้ำหนักรถ่วงดุลทั้งซ้ายและขวา มีการจัดเว้นขอบว่าง

ริมหนังสือ ช่องว่างทั้งด้านใน ด้านนอก ด้านบน ด้านล่าง ช่วยให้เกิดความสวยงามและทำให้เด็กไม่เมื่อยสายตาเวลาอ่านหนังสือ

ข. ต้องจัดให้มีความกลมกลืน (Harmony) เช่น รูปต่อรูป และตัวหนังสือควรมีความต่อเนื่อง มีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันทั้งหมดตั้งแต่หน้าแรกจนหน้าสุดท้าย สีต่าง ๆ ให้กลมกลืนกัน

ค. มีเอกภาพ (Unity) เนื้อหาภายในหนังสือมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ง. มีจุดเด่นเร้าอารมณ์ (Gazamotion) ภายในหน้าหนังสือต้องมีจุดน่าสนใจอาจตั้งด้วยภาพและสี จุดสนใจของสายตาจะอยู่ที่กึ่งกลางครึ่งบนของหน้าหนังสือ จึงควรออกแบบเอาภาพให้ด้านบน ตัวหนังสือไว้ด้านล่างของภาพ

4) ลักษณะการจัดวางภาพในหน้าหนังสือ

ก. ภาพกับตัวหนังสืออยู่หน้าเดียวกัน อาจจะใช้แบบภาพกับตัวหนังสือแยกกัน โดยภาพอยู่ด้านบนตัวหนังสืออยู่ด้านล่าง หรือตัวหนังสือแทรกอยู่ระหว่างภาพหรือภาพกับตัวหนังสือทับกัน

ข. ภาพกับตัวหนังสืออยู่คนละหน้า จุดแรกของสายตาต้องมองด้านขวาก่อน จึงมักวางภาพไว้ทางขวาเสมอ

ค. การวางภาพและตัวหนังสือควบสองหน้า เป็นที่นิยมในหนังสือสำหรับเด็กสมัยใหม่ เพราะช่วยให้ผู้อ่านใช้สายตาได้อิสระมากขึ้น

ง. การจัดภาพมิติ โดยประดิษฐ์ภาพให้แยกตัวจากหน้าบนของหนังสือด้วยการตัดต่อให้เห็นภาพหนาขึ้น ตัวหนังสือวางบนพื้นราบของหน้าหนังสือ

5) ขนาดของหนังสือสำหรับเด็ก หนังสือของเด็กไทยนิยมใช้รูปเล่มขนาดใหญ่ คือ แปกหน้ายกและขนาดกลางสิบหกหน้ายก ขนาดหนังสือสำหรับเด็กขึ้นอยู่กับจำนวนคำด้วย หนังสือสำหรับเด็กเล็กจะใช้คำประมาณ 100-500 คำ ส่วนหนังสือสำหรับเด็กโตใช้คำประมาณ 1,000-3,000 คำ

6) ขนาดของตัวหนังสือหรือตัวอักษรพิมพ์ ขนาดตัวหนังสือมีความสำคัญต่อการใช้สายตาของเด็ก เด็กเล็กต้องใช้อักษรตัวใหญ่ ถ้าเด็กโตใช้อักษรตัวเล็กลง ลักษณะตัวอักษรควรใช้ตัวดำ ตัวหนา เพื่อเหมาะกับสายตาของเด็ก

สมพร จารุณี (2542 : 129-137) ได้เสนอการจัดหน้าและรูปเล่มของหนังสืออ่านเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

1) ขนาดของหนังสือ มีขนาดต่างๆ กันตามประเภทของหนังสือและวัยของผู้อ่าน หนังสือสำหรับเด็กมีทั้งที่พิมพ์ปกแข็งและปกอ่อน ขนาดของหนังสือไม่มีขนาดมาตรฐานที่

แน่นอน อย่างไรก็ตามถ้าคำนึงถึงความประหยัด ควรพิจารณากำหนดขนาดหนังสือโดยเปรียบเทียบกับขนาดกระดาษมาตรฐานที่ใช้พิมพ์ด้วย เพื่อให้ได้ขนาดพอดี

2) การจัดวางภาพประกอบ มีส่วนสัมพันธ์กับประเภทของหนังสือ ขนาดหนังสือและวัยของผู้อ่าน

2.1 หนังสือภาพประกอบเรื่องเป็นเรื่องราวสั้น ๆ สำหรับเด็กเริ่มเรียน นิยมใช้ภาพเต็มหน้าและกันพื้นที่บางส่วนของภาพใส่ไว้ข้อความที่เป็นเรื่องราว

2.2 สำหรับเด็กระดับประถมศึกษาตอนต้น คล้ายคลึงกับเด็กเริ่มเรียน แต่เนื่องจากมีความยาวขึ้น จึงมักจะเป็นหนังสือภาพที่ปรากฏภาพเหตุการณ์ในแต่ละตอนพร้อมกับเรื่องราวครอบคลุมพื้นที่ 2 หน้ากระดาษ

2.3 สำหรับเด็กระดับประถมศึกษาตอนปลาย นิยมที่จะแยกภาพและเรื่องออกคนละส่วน แต่เนื้อเรื่องและรายละเอียดในภาพยังคงสอดคล้องสัมพันธ์กัน

2.4 สำหรับเด็กระดับมัธยมศึกษา การออกแบบหนังสือภาพมีหลายลักษณะ และหนังสือจะมีหลายขนาดตั้งแต่ขนาดเล็กจนขนาดโต

การออกแบบหนังสือ สิ่งที่ควรระมัดระวัง คือ ในกรณีที่หนังสือบันเทิงคดีหรือสารคดี สำหรับวัยเรียนที่โตขึ้นอาจจะมีภาพประกอบทุกหน้าหรือไม่ก็ตาม แต่โดยทั่วไปภาพประกอบจะไม่ใช้ภาพเต็มหน้านั้น ผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงการแบ่งพื้นที่กระดาษในแต่ละหน้าให้เกิดความสมดุล

จินตนา ไบกาซูยี (2534, หน้า17-27) ได้กล่าวถึงรูปเล่มของหนังสือว่า หนังสือเด็กควรมีขนาดกะทัดรัด หยิบถือได้สะดวก ไม่ใหญ่ กว้างหรือยาว หรือเล็กเกินไป เพราะเด็กอาจจะถือไม่สะดวก ในการกำหนดรูปเล่มยังเกี่ยวข้องกับราคาหนังสือ เพราะมีส่วนที่สัมพันธ์กับการตัดขนาดของโรงพิมพ์ ถ้าขนาดรูปเล่มใหญ่ทำให้การตัดกระดาษมีเศษเหลือมาก หรือไม่ได้มาตรฐานทำให้ค่าใช้จ่ายในการพิมพ์มากขึ้น ขนาดรูปเล่มที่นิยมจัดทำกันมาก ได้แก่ ขนาดเล็ก 13x18.5 ซม. หรือ 16 หน้ายก (แนวตั้งหรือแนวนอน) ขนาดกลาง 14x21 ซม. หรือ 16 หน้ายกใหญ่ (แนวตั้งหรือแนวนอน) และขนาดใหญ่ 18.5x26 ซม. หรือ 8 หน้ายก (แนวตั้งหรือแนวนอน)

มาลินี ฝิโลประการ (2540, หน้า 9-13) ได้กล่าวถึงรูปเล่มของหนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง ส่วนต่าง ๆ ที่ประกอบเป็นเล่มหนังสือ คือขนาดของหนังสือ การพิมพ์หนังสือให้ได้ราคาที่เหมาะสม ต้องกำหนดขนาดเล่มให้พอดีกับกระดาษที่พิมพ์ โดยไม่ต้องตัดทิ้ง แต่การที่จะกำหนดว่าหนังสือเล่มใด ใช้ขนาดใด ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับผู้ใช้กับลักษณะวิชาด้วยความหนาของหนังสือประมาณจากขอบเขตเนื้อหาวิชานั้น ซึ่งวิเคราะห์จากเนื้อหาวิชา และจุดประสงค์ของหลักสูตรกระดาษที่ใช้พิมพ์ ควรพิจารณาเลือกใช้กระดาษที่มีคุณภาพพอสมควร เช่น กระดาษปอนด์ซึ่งเป็นกระดาษเนื้อขาวอย่างดี เก็บไว้ได้นาน ไม่กรอบง่าย และไม่เปลี่ยนสี ทนทานกว่า แต่

ราคาจะสูงกว่ากระดาษบุฟ ซึ่งไม่มีขาว เนื้อไม่เรียบ หากเก็บนานเกิน 1 ปี กระดาษจะกรอบเป็นสี
แดง ส่วนกระดาษอาร์ต ผิวหน้าเรียบและมันมีราคาแพง พิมพ์ภาพสีได้สวยงาม เป็นต้น

ส่วน บันลือ พฤษะวัน (2523 : 70) ได้กล่าวถึงหลักการจัดภาพประกอบ
ในรูปเล่มหนังสือสำหรับเด็กว่า การจัดภาพประกอบหนังสือมีข้อควรพิจารณาอยู่ 4 ประการ ดังนี้

1. การจัดภาพ ต้องคำนึงถึงวัยและระดับพัฒนาการของเด็ก

สภาพแวดล้อม ประสบการณ์ของเด็กในวัยนั้น ๆ เช่นเดียวกับการเลือกใช้คำที่จะใช้ในหนังสือเด็ก
เพื่อให้เด็กสามารถเข้าใจภาพที่แสดงประกอบตัวอักษรในแต่ละหน้า

2. ภาพ ภาพที่แสดงต้องเป็นภาพที่ง่ายต่อความเข้าใจ คือ การจัดภาพให้
กระจ่าง เน้นให้เด่นชัด ไม่ซับซ้อน เด็กสามารถอ่านเข้าใจภาพได้ดี ลักษณะของภาพแสดงอาการ
เคลื่อนไหว มีชีวิตชีวา ชวนให้เด็กสนใจติดตามเรื่องราวและเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไป ทำให้เกิด
ความจดจ่อที่จะอ่าน

3. สี ใช้สีตรงกับความจริง

4. การบรรยายภาพ ควรหลีกเลี่ยงข้อความที่ซ้ำกับหัวเรื่อง การบรรยาย
ภาพจะช่วยขยายความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ให้เข้าใจได้ดี ช่วยให้ผู้อ่านได้พิจารณาภาพประกอบ
อย่างถี่ถ้วนด้วย ภาพถูกต้องตามเนื้อหา

ภิญญาพร นิตยะประภา (2534 : 76-77) ได้กล่าวถึงการจัดรูปเล่มของ
หนังสือสำหรับเด็กว่า การผลิตหนังสือสำหรับเด็กต้องมีรูปเล่มประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ
ครบถ้วน ซึ่งหนังสือสำหรับเด็ก ควรมีส่วนต่าง ๆ เรียงลำดับ ดังนี้

1. ใบหุ้มปก (Jacket) คือส่วนที่ทำหน้าที่หุ้มปกหนังสือปกแข็งบนใบหุ้มปก
นี้จะมีภาพสวย ๆ ซึ่งตรงกับเนื้อเรื่องในหนังสือ มีชื่อผู้แต่งและชื่อผู้เขียนประกอบอยู่ด้วย ภาพบนใบ
หุ้มปกของหนังสือบางเล่มอาจเหมือนกับภาพปกนอกก็ได้

2. ปกนอก (Cover) อาจเป็นปกแข็งหรือปกอ่อนก็ได้ ถ้าเป็นปกแข็งก็มี
ราคาแพงกว่าปกอ่อน บนปกของหนังสือสำหรับเด็กจะมีภาพสวย ๆ ซึ่งตรงกับเนื้อเรื่องของหนังสือ
ผู้วาดภาพประกอบจะเลือกภาพที่เด่นและดึงดูดความสนใจของเด็ก บนปกนี้นอกจากจะมีภาพแล้ว
ก็จะมีชื่อผู้เขียน และผู้วาดภาพประกอบอยู่ด้วย (Illustrator) ผู้แปล (Translator) และสัญลักษณ์
ของหนังสือพิมพ์

3. ไบรอนปก (End papers) (สำหรับหนังสือปกแข็ง) จะเป็นหน้าว่าง
ไบรอนปกจะมีทั้งด้านหน้าและด้านหลัง

4. หนังสือพิเศษ (Frontispieces) หน้านี้จะมีภาพขนาดใหญ่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ
กับเนื้อเรื่อง ส่วนมากมีในหนังสือศิลปะ ภูมิศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

5. หน้าชื่อเรื่อง (Half Title page) หน้านี้จะมีหนังสือปรากฏอยู่เท่านั้น หนังสือบางเล่มจะตัดส่วนนี้ออกไปเพื่อประหยัดกระดาษ

6. หน้าปกใน (Title Page) เป็นหน้าที่สำคัญ เพราะบรรณารักษ์จะอาศัยหน้านี้ในการทำบัตรรายการและเขียนบรรณานุกรม หน้าปกในประกอบด้วยรายการต่าง ๆ ดังนี้

- ชื่อหนังสือ (Title)
- ชื่อผู้แต่ง หรือผู้แปล หรือผู้รวบรวม
- ชื่อผู้วาดภาพประกอบ
- ชื่อชุด (Series)
- ผู้จัดพิมพ์ หรือสำนักพิมพ์
- สถานที่พิมพ์
- ปีที่พิมพ์
- ครั้งที่พิมพ์ (edition)
- ราคา

7. หน้าคำนำ (Preface, Foreword, Introduction) จะบอกความมุ่งหมายในการแต่งหนังสือและเนื้อเรื่องของหนังสือหรือเป็นการกล่าวขอบคุณของผู้เขียนหรือสำนักพิมพ์ต่อผู้ช่วยเหลือในการจัดทำหนังสือ หรือเป็นการแถลงเกี่ยวกับการจัดพิมพ์ หรือพูดถึงคนเขียน คนวาดภาพก็ได้ เป็นการทำให้ผู้อ่านรู้จักหนังสือ

8. หน้าสารบัญ (Content) สำหรับหนังสือสารคดี หนังสือแบบเรียน หรือหนังสือที่แต่งเป็นเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องสั้น หรือนิทานที่รวมหลายๆเรื่องไว้ด้วยกัน เพื่อให้เด็กได้เลือกอ่านเฉพาะเรื่องที่ตนสนใจก็ได้

9. เนื้อเรื่อง (Text) ซึ่งเป็นหน้าแรกของหนังสือ จะเป็นหน้าขวามือ แต่หนังสือที่พิมพ์ ๒หน้า ให้เป็นหน้าเดียวกันก็อาจเริ่มจากด้านซ้ายมือ จะไม่พิมพ์เต็มหน้า จะเว้นว่างส่วนด้านบนไว้เพื่อเรียกร่องความสนใจ

10. อภิธานศัพท์ (Glossary) สำหรับหนังสือที่มีคำศัพท์เฉพาะเป็นจำนวนมาก ควรอธิบายคำศัพท์เรียงตามลำดับตัวอักษรไว้ด้วย เพื่อช่วยให้เด็กอ่านเนื้อเรื่องได้เข้าใจยิ่งขึ้น คำศัพท์สำหรับเด็กเล็กควรมีภาพประกอบคำอธิบาย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีการจัดหน้าและรูปลักษณ์ของหนังสือ สรุปได้ว่า จะต้องคำนึงถึงการออกแบบปก ขนาดของหนังสือ การจัดภาพ การจัดวางภาพในหน้า ขนาดของตัวอักษรที่พิมพ์ และวัยของผู้เรียนหรือผู้อ่านเป็นสำคัญ เพื่อให้หนังสือที่สร้างขึ้นอำนวยความสะดวกผู้อ่านอย่างแท้จริง

5.1.6 แนวทางการประเมินคุณค่าของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การสร้างหนังสือที่มีคุณค่าสำหรับเด็ก ต้องมีการประเมินคุณภาพหนังสือที่สร้างขึ้น ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอเกณฑ์การประเมินคุณภาพหนังสือไว้ ดังนี้

ชุตินา สัจจามันท์และคณะ (2543, น. 15-17) ได้สรุปเกณฑ์การประเมินค่าหนังสือสำหรับเด็กวัย 12-14 ปี สรุปได้ดังนี้

- 1) รูปเล่ม พิจารณาจากขนาดของเล่มพอเหมาะกับผู้อ่าน รูปเล่มและปกแข็งแรง ทนทาน การออกแบบปกน่าสนใจ การออกแบบเหมาะสมกับเนื้อหา ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วนตามประเภทของหนังสือ กระดาษคุณภาพดี ขนาดตัวอักษรเหมาะกับวัยของผู้อ่าน การเข้าเล่มแข็งแรงทนทาน
- 2) การจัดหน้า พิจารณาจากการจัดวางภาพประกอบและตัวอักษรเหมาะสม ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้อ่าน ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องดียิ่งขึ้น ภาพประกอบมีคำบรรยายสั้น ๆ ภาพประกอบน่าสนใจ ภาพประกอบให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ขนาดของภาพประกอบเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ปริมาณภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา
- 3) เนื้อหา พิจารณาจากเนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลิน เนื้อหาส่งเสริมจินตนาการ เนื้อหาช่วยให้ผู้อ่านเกิดแนวคิดและทัศนคติที่ดี เนื้อหาส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม เนื้อหามีส่วนส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมและเนื้อหาส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 4) แนวการเขียน พิจารณาจากโครงเรื่องสอดคล้องกับแก่นของเรื่อง การเริ่มเรื่องน่าสนใจ การดำเนินเรื่องชวนติดตาม การจบเรื่องน่าประทับใจ การสร้างตัวละครแสดงพฤติกรรมสมจริง และการสร้างฉากสมจริงตามเนื้อหา
- 5) ภาษา พิจารณาจากภาษาสละสลวย การใช้ภาษาสอดคล้องกับลักษณะของเรื่อง ภาษาที่ใช้ทำให้เกิดความรู้สึกคล้อยตาม ภาษาที่ใช้มีความสมจริง และภาษาที่ใช้ช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้อ่าน

บันลือ พลฤกษ์วัน (2536, น.79 - 85) ได้อธิบายเกณฑ์ทั่วไปในการประเมินหนังสือ สรุปได้ ดังนี้

1. ลักษณะรูปเล่ม หนังสือจะมีคุณค่าสำหรับเด็กนั้น ควรพิจารณาในประเด็นต่อไปนี้
 - 1.1 ขนาดของหนังสือควรจะแตกต่างจากหนังสือแบบเรียน โดยมีขนาดตั้งแต่ 5" x 8" ถึง 10" x 13"
 - 1.2 สีหนังสือควรประกอบด้วยหลายสี เพราะสีเป็นเครื่องล่อให้สนใจอยากจับต้องและเปิดอ่าน แม้จะยังอ่านไม่ได้ก็อยากจับต้อง

1.3 การเย็บเล่มเข้าปก ควรมั่นคงแข็งแรง ทนต่อการใช้งาน

1.4 การจัดหน้าในท้องสว่าง ชัดเจน มีช่องเว้น คูสวยงาม มีดัชนีและสารบัญครบ

1.5 ต้องไม่มีความผิดพลาดในการพิมพ์ ลักษณะตัวอักษรจะต้องเรียบ ไม่ควรใช้ตัวอักษรแบบพิสดาร

2. ลักษณะของหนังสือ เป็นการเร้าความสนใจให้อยากอ่าน หนังสือจำเป็นต้องมีภาพประกอบการใช้ภาพยังเป็นการส่งเสริมความเข้าใจได้อีกทางหนึ่ง

3. ประเภทของวรรณกรรม การเขียนเรื่องต้องสอดคล้องกับหลักการและรูปแบบของงานเขียน เช่น บทกล่อมเด็ก นิทานพื้นบ้าน เรื่องเล่า เทพนิยาย เรื่องสั้น เป็นต้น

4. การวางโครงเรื่อง เป็นการพิจารณาว่าผู้เขียนได้กำหนดเค้าโครงเรื่องไว้เป็นเอกภาพหรือไม่ มีการเปิดเรื่อง ดำเนินเรื่อง และปิดเรื่องดีเพียงใด การวางโครงเรื่องต้องมีเหตุมีผลเป็นไปตามธรรมชาติ

5. ความสอดคล้องในด้านเหตุผล สถานการณ์ และประเพณี โดยสภาพแวดล้อมของเรื่องต้องมีความสมจริง การนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีต้องมีความเป็นจริงสามารถตรวจสอบได้

6. การใช้ภาษา ใช้ภาษาเหมาะสมกับวัย เข้าใจง่าย เป็นภาษาที่นิยมใช้ในสังคม คนนิยมใช้ทั่วไปตรงกับลักษณะบุคลิกของตัวละคร อาจสอดแทรกอารมณ์ขัน ตรงตามสมัยของเรื่อง เช่น อยูธยา สุโขทัย

7. สลีลาการใช้ภาษา การดำเนินเรื่องควรรวดเร็วไม่เยิ่นเย้อ และให้พอเหมาะกับความสนใจ ไม่ใช่บทสนทนาแทรกเพราะจะทำให้เรื่องยืดเยื้อ ไม่ทันใจเด็ก

8. การใช้ภาพประกอบ ภาพประกอบต้องตรงกับความจริง ไม่ขัดต่อความเป็นจริงตามธรรมชาติของสิ่งนั้น และสามารถอธิบายเนื้อเรื่องได้อย่างแจ่มชัด ควรใช้ภาพสีจะช่วยให้สนใจมากขึ้น สัดส่วนของภาพต้องเหมาะกับเนื้อหาและวัยของเด็ก

9. ประโยชน์ของเรื่อง การเขียนหนังสือแต่ละเรื่องจะต้องมีจุดมุ่งหมายว่าจะเน้นหนักทางใด เด็กอ่านแล้วควรได้อะไร สามารถให้แนวคิดกับผู้อ่านได้ เรื่องที่เขียนควรแฝงไว้ซึ่งคุณธรรมและผลของการประพฤติปฏิบัติ

สนั่น มีขันหมาก (2537:184-185) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

1) ลักษณะรูปเล่ม ควรพิจารณาหน้าปก รูปเล่มในภาพรวม คุณภาพวัสดุที่ใช้ ขนาดตัวอักษรและความชัดเจน ขนาดของรูปเล่มและจำนวนหน้า รวมไปถึงศิลปะในการจัดหน้า

2) ภาพประกอบ ควรพิจารณาความชัดเจนของภาพ ลักษณะความสมจริง ขนาด จำนวนภาพ ความเหมาะสม และคำอธิบายประกอบภาพซึ่งถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก

3) เนื้อหา ควรพิจารณาวิธีการเสนอเรื่อง ความสอดคล้องกับหลักสูตร การเรียงลำดับความยากง่าย เอกภาพและความกลมกลืนของหนังสือ การเน้นสาระสำคัญของเรื่อง ความถูกต้องกับเหตุการณ์ กิจกรรมเสนอแนะและภาคผนวกท้ายบท

4) การใช้ภาษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาทักษะทางภาษา ควรพิจารณาความถูกต้องตามหลักภาษา ความชัดเจนของข้อความ ความเหมาะสมของการใช้คำศัพท์ และการใช้เครื่องหมายวรรคตอนด้วย

5) แนวคิดริเริ่มของผู้อ่าน เมื่อผู้อ่านอ่านหนังสือจบแล้ว ต้องสามารถสรุปใจความสำคัญ แนวคิดของเรื่องได้ มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการเป็นของตนเอง

สรุปได้ว่า การประเมินคุณภาพของหนังสือนั้น ควรพิจารณาในเรื่องของรูปเล่มและการจัดหน้า เนื้อหา ภาพประกอบ การใช้ภาษา และแนวคิดของเรื่องที่ได้รับเพื่อที่ผู้อ่านจะได้แนวคิดในการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินคุณค่าของหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยครอบคลุม 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์
- 2) ด้านภาพประกอบ
- 3) ด้านภาษา
- 4) ด้านเนื้อหา
- 5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

5.2 ความหมายของตำนาน

ความหมายของตำนาน มีเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

5.2.1 ความหมายของตำนาน

ตำนาน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554: 497) ได้ให้ความหมายของ ตำนานว่า หมายถึงเรื่องแสดงความเป็นมาแต่ปางหลังของสถานที่ บุคคล หรือพิธีกรรม เรื่องราวมนานที่เล่ากันสืบ ๆ มา

ลมูล จันทน์หอม (2538: 25) ได้สรุปความหมายของตำนานว่า หมายถึงเรื่องราวที่เป็นงานเขียนที่บันทึกเรื่องราวต่างๆ เช่น นิทาน นิยายและคำบอกเล่าต่าง ๆ ย้อนหลังไปในอดีตที่ไกลมากของล้านนา ประกิตตำนานมักจะมีพุทธศาสนาเป็นแกนกลางในการเขียน รวมไปถึงเรื่องราวที่เกี่ยวกับกษัตริย์และวีระบุรุษที่สำคัญๆของล้านนา

พรทิพย์ ชังธาดา (2539 : 115) ได้สรุปความหมายของตำนานว่า ตำนาน หมายถึงเรื่องราวที่มีมานานเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโบราณวัตถุโบราณสถานเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์

ประคอง นิมมานเหมินทร์ (2545, น. 18-19) ได้อธิบายว่า ตำนาน ปรัมปรา เทวปกรณัม หรือเทพปกรณัม ภาษาอังกฤษใช้คำว่า (Myth) เป็นเรื่องทีอธิบายถึงกำเนิดของจักรวาล โครงสร้างและระบบจักรวาล มนุษย์ สัตว์ ปราภฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ลม ฝน กลางวัน กลางคืน ฟ้าร้องฟ้าผ่า ความเป็นมาของชนชั้น ผู้นำลำดับชั้นและบทบาทหน้าที่ของมนุษย์ ตลอดจน ประเพณี พิธีกรรมและการประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ ว่า เกิดขึ้นเมื่อไร เพราะเหตุใด

นวลจันทร์ ตูลารักษ์ (2547, น. 3) สรุปความหมายของ ตำนานว่า หมายถึง การบันทึกเรื่องราวที่เล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ส่วนมากเป็นเรื่องราวของกษัตริย์หรือบุคคลสำคัญหรือการสร้างบ้านเมือง ซึ่งมักจะมีเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อและปาฏิหาริย์ปะปนอยู่เสมอ

ศรีศักร วัลลิโภดม และคณะ (2550, น. 3-4) ได้อธิบายว่า ตำนานหมายถึง ประวัติศาสตร์ที่คนในท้องถิ่นสร้างขึ้นและจินตนาการหรือสมมุติขึ้น เพื่อสร้างให้เกิดสำนึกร่วมของคน ในกลุ่มชาติพันธุ์ของคนที่อยู่ในพื้นที่วัฒนธรรมหรือท้องถิ่นเดียวกันเป็นสำคัญ ตำนานทำให้เกิดชุมชนทางจินตนาการ (Imagined Community) ในระดับท้องถิ่นและระดับชาติขึ้นไป

สรุปได้ว่า ตำนาน หมายถึง เรื่องเล่าที่เป็นเหตุการณ์ที่สืบทอดกันมาเป็น เวลานาน อาจเป็นเรื่องจริงหรือสมมุติว่าจริง ตำนานมีเนื้อหาเพื่ออธิบายที่มาของสิ่งต่าง ๆ หรือ สถานที่ต่างๆ รวมถึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยถ่ายทอดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และประเพณีวัฒนธรรมต่างๆของคนในอดีต ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้าง จิตสำนึกที่ตีร่วมกันของคนในสังคม

5.2.2 ความสำคัญของตำนาน

ได้มีผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของ ตำนานไว้ดังนี้

ลมูล จันทน์หอม (2538: 26) กล่าวว่า ตำนานให้ประโยชน์ทางการศึกษา แก่ประชาชนคือบอกให้ทราบความเจริญที่สำคัญต่าง ๆ เป็นแหล่งศึกษาสภาพชีวิตและวัฒนธรรมของ ชาวบ้าน ซึ่งมีความสำคัญดังนี้คือ

- 1) ให้คุณค่าด้านสังคม โดยแสดงให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของบรรพบุรุษแลสภาพบ้านเมืองตลอดถึงความรู้สึกนึกคิดถึงบรรพบุรุษสมัยนั้น
- 2) ให้คุณค่าด้านปรัชญาและความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ นิทานและ ตำนานของท้องถิ่นเป็นที่รวมของปรัชญาการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เนื้อเรื่องสอดแทรก

ปรัชญาแห่งจิตของชีวิตศีลธรรม ตลอดจนคติธรรม เพื่อยกระดับจิตใจของผู้อ่านและผู้ฟังให้สูงขึ้น ทำให้เข้าใจพื้นฐานของชีวิตได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3) สะท้อนประวัติศาสตร์การต่อสู้ของเผ่าพันธุ์มนุษย์ว่ากว่าจะรวมกันเป็นประเทศชาติในปัจจุบัน ต้องรบพุ่งเสียเลือดเนื้อมากมาย

4) สะท้อนเรื่องกรรมและการตั้งสัตย์อธิฐาน ตำนานส่วนใหญ่จะแสดงให้เห็นแจ่มแจ้งว่าทำดียอมได้ดี ทำชั่วยอมได้ชั่ว รวมทั้งให้ข้อคิดเรื่องการทำความดีและหากตั้งสัตย์อธิฐาน ก็จะได้สมปรารถนา

5) อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเชื่อ

6) สร้างความภูมิใจในท้องถิ่นของตน เพราะเมื่อทราบเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นที่กว่าจะมาเป็นชนชาติเช่นทุกวันนี้ บรรพบุรุษต้องต่อสู้กับความยากลำบากต่าง ๆ อย่างมากมาย ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และมีกำลังต่อสู้เพื่อพัฒนาสังคมของชาติต่อไป

สมพร จารุณี (2538, น. 26) ได้กล่าวไว้ว่า ตำนานมีความสำคัญต่อการศึกษาแก่ประชาชน คือ บอกให้ทราบความจริงที่สำคัญต่าง ๆ เป็นแหล่งศึกษาสภาพชีวิตและวัฒนธรรมของชาวบ้าน ซึ่งอธิบายถึงความสำคัญของตำนานดังนี้

1. ให้คุณค่าด้านสังคม โดยแสดงให้เห็นคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของบรรพบุรุษและสภาพบ้านเมือง ตลอดจนความรู้สึกรักหวงแหนของบรรพบุรุษในสมัยนั้น

2. ให้คุณค่าด้านปรัชญาและความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ นิทานและตำนานท้องถิ่นเป็นที่รวมแห่งปรัชญาการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เนื้อเรื่องสอดแทรกปรัชญาแห่งจิตของชีวิต ศีลธรรม ตลอดจนคติธรรม เพื่อยกระดับจิตใจของผู้อ่านและผู้ฟังให้สูงขึ้น ทำให้เข้าใจพื้นฐานชีวิตได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3. สะท้อนประวัติศาสตร์การต่อสู้ของเผ่าพันธุ์มนุษย์ว่ากว่าจะรวมกันเป็นประเทศในปัจจุบัน ต้องรบพุ่งเสียเลือดเนื้อมากมาย

4. สะท้อนเรื่องกรรมและการตั้งสัตย์อธิฐาน ตำนานส่วนใหญ่จะแสดงให้เห็นแจ่มแจ้งว่าทำดียอมได้ดี ทำชั่วยอมได้ชั่ว รวมทั้งให้ข้อคิดเรื่องการทำความดีและหากตั้งสัตย์อธิฐาน ก็จะได้สมปรารถนา

5. อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเชื่อ

6. สร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน เพราะเมื่อทราบเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นที่กว่าจะมาเป็นชนชาติเช่นทุกวันนี้ บรรพบุรุษต้องต่อสู้กับความยากลำบากต่าง ๆ อย่างมากมาย ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และมีกำลังต่อสู้เพื่อพัฒนาสังคมต่อไป

สรุปได้ว่า ความสำคัญของตำนาน แสดงให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของ บรรพบุรุษและสภาพบ้านเมือง ตำนานและนิทานพื้นบ้านเป็นแหล่งรวมปรัชญาการดำเนินชีวิตของคน ในสังคม เมื่อทราบเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นทำให้เกิดความภูมิใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

5.2.3 ประเภทของตำนาน

มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้กล่าวถึงการแบ่งประเภทของตำนานไว้ดังนี้ ประคอง นิมมานเหมินทร์ (2554) ได้แบ่งประเภทของตำนานตามเนื้อหา เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) ตำนานเกี่ยวกับความเป็นมาของโลกและจักรวาล เนื้อหาแสดงให้เห็น ความเชื่อของคนในท้องถิ่น ในเรื่องความเป็นมาของโลก จักรวาล มนุษย์และสรรพสิ่ง ตลอดจนการ จัดระเบียบสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากพุทธศาสนา เช่น ตำนานเรื่องขุนบรม ตำนาน เรื่องพญาคันคาก

2) ตำนานสถานที่ เนื้อหาบอกเล่าความเป็นมาของบ้านเมืองหรือปูชนีย- สถานที่สำคัญในท้องถิ่น ตำนานประเภทนี้มีอยู่เป็นจำนวนมากในทุกๆท้องถิ่น เช่น ตำนานเมืองฟ้า แดดสูงยาง ตำนานอุรังคธาตุ

3) ตำนานวีรบุรุษ เนื้อหาเป็นเรื่องเกี่ยวกับวีรบุรุษในอดีต ซึ่งมีความกล้าหาญเป็นที่ภาคภูมิใจของกลุ่มชนหลายกลุ่ม เช่น ตำนานพระร่วง ตำนานท้าวขี้บาเจือง

4) ตำนานประเพณีพิธีกรรม เนื้อหาเป็นการบอกเล่าความเป็นมาของ ประเพณีพิธีกรรม เช่น ตำนานสงกรานต์ ที่มีเล่าทุกถิ่น ตำนานการทำขวัญข้าว

ไพโรธ เลิศพิริยกุล (2526, น.25) แบ่งประเภทตำนานตามแบบของนิทาน ดังนี้ คือ

1) ตำนานเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ ปรากฏการณ์ธรรมชาติเป็นสิ่งที่ มนุษย์พบเห็นคุ้นเคย แต่ไม่สามารถหาคำตอบได้ว่าเกิดจากอะไร จึงมีผู้รู้แต่งเป็นเรื่องเล่าอธิบายที่มา ของปรากฏการณ์ธรรมชาติเหล่านี้ออกมาเป็นรูปนามธรรม เช่น ตำนานเกี่ยวกับจันทร์ปราศใน ภาคเหนือ เรียก กบกินเดือน

2) ตำนานเกี่ยวกับสถานที่ มนุษย์ได้พยายามแสวงหาเหตุผลและมโนภาพ เพื่ออธิบายที่มาของสิ่งต่าง ๆ จึงเกิดเป็นเรื่องเล่าตำนานเกี่ยวกับสถานที่และภูมิประเทศรอบ ๆ ตัว เรื่องเล่าเหล่านี้ได้เล่าสืบทอดกันมาหลายชั่วคน จึงมีการเสริมเรื่องอื่นๆ ตามลักษณะความเชื่อและ ความนิยมของคนในท้องถิ่นไปจนคนปัจจุบันอาจถือว่าเป็นเรื่องไร้สาระ ตำนานเหล่านี้มีส่วนช่วยให้ เราเข้าใจความคิดและภูมิปัญญาของบรรพบุรุษของเราได้เป็นอย่างดี เช่น ตำนานแม่น้ำปิง

3) ตำนานเกี่ยวกับบุคคล มักเป็นเรื่องที่กล่าวถึงคุณธรรม ความฉลาด ความสามารถ ความกล้าหาญของบุคคล ซึ่งมีตัวตนจริง มีสถานที่ และกำหนดระยะเวลาของ

เหตุการณ์ที่แน่นอน บางครั้งมีเรื่องเหนือธรรมชาติที่เกิดจากการเล่าตกแต่งเสริมขึ้นแต่มีเค้าความจริง เช่น พระเจ้าพรหมมหาราช

ส่วน พรทิพย์ ชังธาดา (2539:116-117) ได้แบ่งประเภทของตำนาน ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ตำนานประเภทอธิบายเหตุ ได้แก่ นิทานที่อธิบายกำเนิดของโลก กำเนิดของสิ่งของและลักษณะของธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความประหลาดใจ
2. ตำนานทางประวัติศาสตร์และตำนานประวัติศาสตร์อารยธรรม เป็นเรื่องราวหรือประวัติของท้องถิ่นที่เล่าสืบต่อ ๆ กันมาในครอบครัว
3. ตำนานเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติหรืออำนาจลึกลับต่าง ๆ ได้แก่ความเชื่อของชาวบ้านในท้องถิ่นซึ่งมีผลต่อการทำบุญ การประกอบพิธีกรรมและการบูชา ธรรมชาติ
4. ตำนานทางศาสนาหรือเทพนิยายเกี่ยวกับพระเจ้าและนักบุญ ได้แก่ ตำนานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางศาสนา พระ นักบุญ ผู้อุทิศตัวให้แก่ศาสนา

ดังนั้น สรุปประเภทของตำนานดังกล่าว แบ่งตามลักษณะที่เกี่ยวข้อง คือ ปรากฏการณ์ธรรมชาติ สถานที่ บุคคล และเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสิ่งนั้น ๆ

ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาแบ่งประเภทของตำนานตามลักษณะเนื้อหา ได้เป็น ตำนานเกี่ยวสถานที่ ตำนานเกี่ยวกับบุคคล ตำนานเกี่ยวกับประเพณีพิธีกรรม และตำนาน เกี่ยวประวัติความเป็นมาของสิ่งต่าง ๆ

5.3 เอกสารเกี่ยวกับจังหวัดนครพนม

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าข้อมูลเรื่องจังหวัดนครพนม จากหนังสือและเอกสารหลายเล่ม จึงสรุปข้อมูลได้ ดังนี้ คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ (2542 : 1) ได้กล่าวถึง จังหวัดนครพนม ไว้ดังต่อไปนี้

5.3.1 ประวัติและความเป็นมาของจังหวัดนครพนม

ธนรัฐ ลือสกล (2546) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของจังหวัดนครพนมว่า ตามประวัติศาสตร์กล่าวถึงนครพนมไว้ มีชื่อเมืองสืบเนื่องมาแต่เมืองเก่า เมืองนครพนมเก่าอยู่ทาง ฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง ย้ายมาอยู่ฝั่งขวาเมื่อ พ.ศ. 2331 ในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินในหนังสือ พงศาวดารเหนือกล่าวเป็นใจความว่า นครพนมซึ่งตั้งอยู่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงนั้น ตั้งอยู่ปากห้วยหินบูนร์ อันเป็นปากห้วยบรรจบกับแม่น้ำโขงฝั่งซ้าย ตรงกันข้ามกับอำเภอท่าอุเทน ซึ่งอยู่เหนือเมือง นครพนมขึ้นไป บางท่านเรียก หินบูนร์ เป็น “หินปูน” ไป พระเจ้าสัตนาคนหุตล้านช้างเวียงจันทร์เป็นผู้สร้างเพื่อให้พระราชบุตรชื่อเจ้า โคตรบอง แล้วพระราชทานนามว่า เมืองศรีโคตรบูนร์ ฐานะของเมืองนั้นเป็นเมืองลูกหลวงขึ้นกับเวียงจันทร์

ต่อมาเกิดเภทภัยจึงย้ายไปสร้างเมืองใหม่มาอยู่ตรงข้ามกัน ซึ่งเป็นบริเวณที่มีป่าดงไม้รวกขึ้นหนาแน่นจึงเรียกชื่อเมืองใหม่นี้ว่า มรุกขนคร ซึ่งมีความหมายว่า เมืองที่อยู่ในดงไม้รวก คำว่า ไม้รวก คือ ไม้ไผ่ชนิดหนึ่ง ต่อมาใน พ.ศ. 2057 ผู้ครองเมืองมรุกขนคร คือ พระเจ้านครหลวงพิชิตทศพิศราชธานี ศรีโคตรบูรณหลวงเปลี่ยนชื่อเมืองใหม่เรียกว่า ศรีโคตรบูรณ เพื่อให้ตรงตามชื่ออาณาจักรเดิม ในยุคนั้นมีการบูรณปฏิสังขรณ์องค์พระธาตุพนม ในปีพ.ศ. 2280 บ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองขึ้นเรื่อยๆ แต่เมื่อ พ.ศ. 2321 สมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้มีการย้ายเมืองอีกครั้งไปตั้งอยู่ที่บ้านหนองจันทน์ ขึ้นไปทางเหนือประมาณ 52 กิโลเมตร ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 1 ผู้ครองเมืองถึงแก่อนิจกรรม เมืองจึงได้ขอขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานครโดย รัชกาลที่ 1 ได้พระราชทานนามใหม่ว่า นครพนม หมายถึง เมืองแห่งภูเขา หรือเมืองที่มีภูเขาอยู่รอบ ๆ

องค์พระธาตุพนม เป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางวัฒนธรรมของชุมชนเพราะมีชื่อปรากฏอยู่ในตำนานอุรังคธาตุว่า ศรีโคตรบูรณ เรื่องราวขององค์พระธาตุพนมและเมืองศรีโคตรบูรณ ได้สะท้อนถึงภาพชุมชนและบ้านเมืองในแถบนี้ว่า ต่างมีเจ้าเมืองปกครองเป็นอิสระ มีผู้คนหลากหลายวัฒนธรรม ซึ่งได้พัฒนาขึ้นจากการติดต่อกับกลุ่มชนที่อยู่ลึกเข้าไปในผืนแผ่นดินทั้งฝั่งซ้ายและขวาของ แม่น้ำโขง เมื่อมีระบบความเชื่อทางศาสนาได้แพร่เข้ามา จึงเกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมขึ้นระหว่างกลุ่มชน โดยสอดแทรกผสมกับความเคยชินในรูปแบบของศิลปกรรมท้องถิ่น

5.3.2 ลักษณะทั่วไปของจังหวัดนครพนม

1) ที่ตั้ง ขนาด พื้นที่ จังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดชายแดนตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน จังหวัดนครพนมห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 735 กิโลเมตร ความยาวเลียบบตามฝั่งแม่น้ำโขง มีความยาวประมาณ 153 กิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดบึงกาฬ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย

ประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงไหลกั้นพรมแดน

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดมุกดาหาร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสกลนคร

2) ลักษณะภูมิอากาศ จังหวัดนครพนมเป็นพื้นที่ราบสูงมีภูเขาล้อมรอบ ลักษณะลมฟ้าอากาศแบ่งเป็น 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูหนาว ฤดูร้อน ฤดูฝน ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 26.57 องศาเซลเซียส

3) การปกครอง การปกครองเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาค ส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 12 อำเภอ 97 ตำบลและ 1026 หมู่บ้าน

ได้แก่ อำเภอมืองนครพนม อำเภอท่าอุเทน อำเภอธาตุพนม อำเภอนาแก อำเภอเรณูนคร อำเภอศรีสงคราม อำเภอบ้านแพง อำเภอนาทม อำเภอนาหว้า อำเภอวังยาง อำเภอโพนสวรรค์ อำเภอปลาปาก ส่วนท้องถิ่นมีองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 1 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 79 แห่ง สภาตำบล 18 แห่ง และเทศบาลเมืองนครพนม 10 แห่ง

4) ประเพณีและวัฒนธรรม ประเพณีของชนพื้นถิ่นจังหวัดนครพนม มีประเพณีที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมา ผสมผสานกับความเชื่อเดิมและหลักธรรมทางพุทธศาสนา ก็มีประเพณีเหมือนจังหวัดอื่นๆ ของภาคอีสานทั่วไป เช่น ประเพณีการแต่งงาน งานบวช งานศพ การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ การสวดชัยตามโอกาสต่างๆ เป็นต้น มีประเพณีสำคัญของจังหวัดคือการทำบุญฮีต (ฮีต คือ จารีต) สิบสองคือทำบุญ 12 เดือนได้แก่ เดือนอ้าย(เดือน 1) บุญเข้ากรรม เดือนยี่ (เดือน 2) บุญเกี่ยวข้าว เดือน 3 บุญข้าวจี เดือน 4 บุญพระเวส (ภาษาพูดในท้องถิ่นเรียก บุญพระเวศ) เดือน 5 บุญสงกรานต์ เดือน 6 บุญบั้งไฟ เดือน 7 บุญซำฮะ (ซำระสิ่ง-ซำร่าย) เดือน 8 บุญเข้าพรรษา เดือน 9 บุญข้าวประดับดิน เดือน 10 บุญข้าวสาก เดือน 11 บุญออกพรรษา ในเดือนนี้ มีประเพณีสำคัญของชาวจังหวัดนครพนม คือประเพณีไหลเรือไฟที่ยิ่งใหญ่ ที่สร้างชื่อเสียงไปทั่วประเทศและทั่วโลก เดือน 11 บุญออกพรรษา เดือน 12 บุญกฐิน และชาวจังหวัดนครพนมมีความเชื่ออีกอย่างคือการไหว้พระธาตุประจำวันเกิด 7 วัดในวันเดียวกัน จะเกิดสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งพระธาตุทั้ง 7 เป็นปูชนียสถานที่สำคัญของชาวนครพนม ได้แก่ พระธาตุนคร อำเภอดงเจริญประจำวันอาทิตย์ พระธาตุเรณูนครอำเภอรามัญประจำวันจันทร์ พระธาตุศรีคุณอำเภอนาแกประจำวันอังคาร พระธาตุมหาชัย อำเภอดงเจริญประจำวันพุธ พระธาตุประสิทธิ์อำเภอนาหว้าประจำวันพฤหัสบดี พระธาตุท่าอุเทน อำเภอดงเจริญประจำวันศุกร์ พระธาตุนครอำเภอมืองนครพนมประจำวันเสาร์ ในปัจจุบันมีผู้คนเดินทางมาไหว้พระธาตุดังกล่าวตามความเชื่อจากทั่วทุกสารทิศจนทำให้จังหวัดนครพนม กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศอีกจังหวัดหนึ่ง และยังมีพิธีกรรมของชนเผ่าอีกมากมาย เช่น พิธีกรรม โส้ทั้งบั้ง ผู้โสร้าล็ก และ แสกกต้นสาก เป็นต้น

5) ภาษาและวรรณกรรมของจังหวัดนครพนม

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ (2542 : 137)

ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ของชนเผ่าในจังหวัดนครพนมว่า จังหวัดนครพนม มีหลายเผ่าพันธุ์ ซึ่งภาษาและสำเนียงการพูดจาแตกต่างกันออกไป แยกเป็นเผ่าที่สำคัญได้ 7 เผ่า ดังนี้

1. เผ่าไทลาว เป็นชาวไทยกลุ่มใหญ่ในจังหวัดนครพนม เช่นเดียวกับชาวไทยอีสานในจังหวัดอื่น ๆ
2. เผ่าไทย้อ (ญ้อ) ถิ่นฐานเดิมของไทย้ออยู่ ที่เมืองหงสา แขวงไชยบุรี ของประเทศลาวหรือเขตจังหวัดลานช้างของไทย ไทย้อส่วนใหญ่ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานใหม่

ที่ปากน้ำสงคราม ริมฝั่งแม่น้ำโขง ปัจจุบันชาวไทยญ้อ ร้อยละ 80 อาศัยอยู่ที่อำเภอท่าอุเทน อำเภอศรีสงคราม และอำเภอนาหว้า

3. เผ่าผู้ไท เดิมตั้งถิ่นฐานในแคว้นสิบสองจุไทย แคว้นสิบสองปันนา ชาวผู้ไทได้อพยพจากฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงข้ามมาอยู่ในประเทศไทย ปัจจุบันอาศัยในเขตอำเภอ เรณูนคร อำเภอนาแก อำเภอธาตุพนม อำเภอนาหว้า

4. เผ่าไทกะเลิง กะเลิงเป็นชนกลุ่มน้อยที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่ง กะเลิงมีถิ่นฐานเดิมอยู่ทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ต่อมาชนกลุ่มกะเลิงได้อพยพมาตั้งแหล่งอยู่ในประเทศไทยเมื่อประมาณ 100 ปี ปัจจุบันเผ่าไทกะเลิงอาศัยอยู่ในบริเวณตำบลคำเตย อำเภอเมืองนครพนม

5. เผ่าไทแสก แสกเป็นชนกลุ่มน้อยในภาคอีสานเผ่าหนึ่งในจำนวนหลาย ๆ เผ่าที่มีอยู่ในประเทศไทย เดิมชาวแสกมีภูมิลำเนาอยู่ที่เมืองรองขึ้นกับกรุงเว้ อยู่ทางตอนกลางของประเทศเวียดนามและจีน เมื่อเห็นว่าภูมิลำเนาเดิมไม่เหมาะสมจึงได้รวบรวมสมัครพรรคพวกอพยพหาที่อยู่ใหม่ โดยอพยพลงมาจากลำน้ำโขง แล้วมาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดนครพนม ปัจจุบันเผ่าไทแสก อาศัยอยู่ในบริเวณอำเภอนาหว้า

6. เผ่าไทโส้ ชาวไทยโส้ในพื้นที่จังหวัดนครพนม เป็นชาวไทยตระกูลเดียวกันกับพวกบรูหรือพวกไทยข่า นักมานุษยวิทยาถือว่าพวกไทยโส้เป็นชาติพันธุ์ของมนุษย์ในกลุ่มมองโกลอยด์ มีภาษาและขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างไปจากพวกไทยข่า แต่ภาษานั้นยังถือว่าเป็นอยู่ในตระกูลออสโตรเอเชียตีสยามอญเขมรหรือกะตู่ ซึ่งสถาบันวิจัยภาษา ของมหาวิทยาลัยมหิดลได้รวบรวมไว้ในบทความเรื่องภาษาตระกูล-ไทย ปัจจุบันเผ่าไทโส้ อาศัยอยู่ในบริเวณอำเภอโพนสวรรค์

7. ไทยข่า ไทยข่าเป็นชาวไทยอีกกลุ่มหนึ่งที่ยังมีหลงเหลือบ้างในพื้นที่จังหวัดนครพนม แต่ไม่ปรากฏให้เห็นเป็นชุมชนชัดเจน จะมีเพียงครอบครัวที่แทรกอยู่ตามชุมชนในพื้นที่อำเภอนาแก ตามหมู่บ้านแถบเทือกเขาภูพาน ซึ่งเป็นรอยต่อกับอำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร อำเภอดงหลวงจะมีชาวไทยข่าอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ไทยข่ามีถิ่นกำเนิดดั้งเดิมอยู่แขวงสุวรรณเขตสาละวัน และอัตปือของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและได้อพยพเข้ามาอยู่ในพื้นที่ประเทศไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 เป็นต้นมา ปัจจุบันเผ่าไทยข่าอาศัยอยู่ในบริเวณอำเภอธาตุพนม

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า จังหวัดนครพนม เป็นจังหวัดที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ยาวนานมาแต่โบราณ เป็นจังหวัดชายแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีความสวยงามของทิวทัศน์ และมีความหลากหลายของวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ มีองค์พระธาตุพนมเป็นปูชนียสถานคู่บ้านคู่เมืองรวมทั้งมีประเพณีและประวัติความเป็นมาที่มีความน่าสนใจ

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

วรรณณา คำสุภา (2546 : บทคัดย่อ) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานพื้นบ้านศรีบุญชัย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานพื้นบ้านศรีบุญชัย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำพูน และเพื่อตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น ผลการตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ประเมินด้านการจัดทำรูปเล่ม เนื้อหา และการใช้ภาษา ภาพประกอบ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 และตรวจสอบคุณภาพโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 สรุปหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพระดับสูง

ประพันธ์ ศรีทองสุด (2554 : บทคัดย่อ) สร้างและพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ประเพณีตำนาน นิทานพื้นบ้านเพชรบูรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดเพชรบูรณ์ ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ประเมินโดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง และตรวจสอบคุณภาพหนังสือ โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบึงสามพันวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 คน โดยใช้แบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 สรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยนักเรียน จำนวน 10 คน นักเรียนมีความคิดเห็นต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก

ภานุวัฒน์ เตชนันท์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานและนิทานพื้นบ้านอำเภอท่าวังผา สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน และตรวจสอบคุณภาพหนังสือ โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอท่าวังผา จำนวน 10 คน ผลการศึกษาตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อหนังสือมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด

อนงค์ ทนผัดแก้ว (2557 : บทคัดย่อ) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานและนิทานพื้นบ้านอุดรธานี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสือที่สร้างขึ้น ประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน 18 เรื่อง แต่ละเรื่องมีภาพประกอบ การอธิบายคำศัพท์ และคำถามท้ายเรื่องและกิจกรรมเสนอแนะ และผลการตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ ให้ความเห็นว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม

โดยมีค่าตรงรชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.67 – 1.00 และนักเรียนมีความเห็นต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ที่สร้างขึ้นพบว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม พบว่า การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่น่าเรื่องราวตำนานในท้องถิ่นมาจัดทำเป็นหนังสือจะได้รับความสนใจจากผู้เรียน ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียนให้ดีขึ้น ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน และนอกจากนั้นยังส่งผลให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง จากข้อมูลข้างต้นจึงทำให้ผู้ศึกษามีความมั่นใจในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ปรับปรุงและพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนและช่วยในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้เป็นอย่างดี หนังสืออ่านเพิ่มเติมทำให้เด็กได้รับความรู้เพิ่มเติม มีนิสัยรักการอ่าน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจะนำเรื่องราวเกี่ยวกับตำนานพื้นบ้าน วรรณกรรมท้องถิ่น นิทานพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสร้างเป็นหนังสือ เพื่อนำหนังสือไปเป็นสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน หนังสืออ่านเพิ่มเติมต้องมีการจัดเนื้อหาให้เหมาะสม สอดคล้องกับความสนใจผู้อ่านจึงจะส่งผลให้หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นนั้นมีคุณภาพที่เหมาะสม และเอื้อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน

6. แนวทางการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง นครพนม จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครพนม ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

- 6.1 กำหนดลักษณะของหนังสือ
- 6.2 การกำหนดโครงสร้างเนื้อหาหนังสือ
- 6.3 ขั้นตอนการสร้างหนังสือ
- 6.4 การปรับปรุงคุณภาพหนังสือ
- 6.1 กำหนดลักษณะของหนังสือ

ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง นครพนม จังหวัดแห่งตำนาน ดังนี้

1. กลุ่มผู้อ่านหนังสือเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. แหล่งที่มาของเนื้อหาของเรื่องที่ใช้เป็นแนวทางในการเขียน คือ ประวัติความเป็นมา สภาพสังคมและวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นจังหวัดนครพนม โดยคัดสรรตำนานในจังหวัด

นครพนม มาสร้างหนังสือให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. กำหนดชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่องว่า นครพนม จังหวัดแห่ง
ตำนาน
4. แนวการเขียนบันเทิงคดี เนื้อหาีความสนุกสนานเพลิดเพลินส่งเสริมการคิด
และจินตนาการแก่ผู้อ่าน
5. รูปเล่มหนังสือใช้รูปเล่มมาตรฐานทั่วไปขนาด 21×29.7 เซนติเมตร หรือ
เทียบเท่าขนาดกระดาษ A4
6. เนื้อหาหนังสือประกอบด้วย ตำนานจังหวัดนครพนมที่เรียบเรียงเป็นร้อยแก้ว

6.2 การกำหนดโครงสร้างเนื้อหาหนังสือ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับตำนานในจังหวัดนครพนม ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ เนื้อหา คำอธิบายศัพท์ ภาพประกอบ และกิจกรรมท้ายเรื่อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

6.2.1 เนื้อหา

เนื้อหาของหนังสือเป็นการรวบรวมตำนานของจังหวัดนครพนมจากหนังสือเอกสารและสัมภาษณ์ผู้รู้ภูมิปัญญาในจังหวัดนครพนม นำมาเรียบเรียงให้เป็นเนื้อหาโดยใช้ภาษาที่สละสลวย เข้าใจง่าย แต่ยังคงรักษาสำนวนเดิมไว้ ตำนานที่เลือกมามีเนื้อหาที่น่าสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลินเหมาะกับวัยของผู้อ่าน และมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 แหล่งข้อมูลของเนื้อหาได้มาโดยการค้นคว้าจากหนังสือที่มีผู้รวบรวมไว้ในท้องถิ่น และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้รู้ในท้องถิ่นจังหวัดนครพนมเพิ่มเติม

6.2.2 คำอธิบายศัพท์

คำอธิบายศัพท์ในเรื่อง เป็นการอธิบายศัพท์ท้องถิ่นซึ่งเป็นภาษาถิ่นอีสาน เพื่ออธิบายให้นักเรียนที่ไม่ได้พูดภาษาถิ่นได้เข้าใจความหมายของเรื่องราวที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น และศัพท์เฉพาะตามบริบทของเรื่องที่ยากต่อความเข้าใจและตีความ แหล่งที่มาของการอธิบายความหมายของภาษาถิ่นอีสานและคำศัพท์เฉพาะ ได้มาจากหนังสือพจนานุกรม และการตีความภาษาถิ่นอีสานของผู้ศึกษา รวมทั้งได้สอบถามจากผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น

6.2.3 ภาพประกอบ

เป็นภาพถ่ายจากสถานที่จริง โดยวางภาพให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เพื่อดึงดูดความสนใจและให้นักเรียนมีอารมณ์สในการอ่าน และเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน

6.2.4 กิจกรรมท้ายเรื่อง

กิจกรรมท้ายเรื่อง เป็นการสร้างกิจกรรมเพื่อประเมินผลจากการอ่าน ตำนานซึ่งสอดคล้องกับสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

6.3 ขั้นตอนการสร้างหนังสือ

การสร้างและพัฒนาหนังสือมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสร้างหนังสือ ขั้นตอนปรับปรุงคุณภาพ โดยอาศัยความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ โดยการนำหนังสือที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน และให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างอ่านแล้วเก็บข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังต่อไปนี้

6.3.1 ศึกษาหลักสูตร การศึกษาหลักสูตรได้พิจารณาสาระตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และตัวชี้วัดชั้นปีของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แล้ววิเคราะห์ความสอดคล้องของมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี เนื้อหาหนังสือ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัยของผู้เรียนระดับชั้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือ

6.3.2 ศึกษาข้อมูลตำนานของจังหวัดนครพนม โดยการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่นที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และศึกษาเอกสารที่มีผู้บันทึกไว้ โดยคัดเลือกตำนานที่มีคุณค่าเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงให้เป็นเนื้อหาโดยใช้ภาษาที่สละสลวย เข้าใจง่าย แต่ยังคงรักษาสำนวนเดิมไว้

6.3.3 ศึกษาเอกสาร แนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือให้มีคุณภาพ

6.3.4 กำหนดโครงสร้างของหนังสือ นำผลการศึกษารายละเอียดของหลักสูตร และมาเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ของหนังสือ

6.3.5 นำตำนานจังหวัดนครพนม มาสร้างหนังสือ และจัดทำภาพประกอบ จากการวิเคราะห์เนื้อหาสาระข้างต้น ได้ตำนานในจังหวัดนครพนม จำนวน 16 เรื่อง ดังนี้

- เรื่องที่ 1 จังหวัดนครพนม
- เรื่องที่ 2 พระธาตุพนม
- เรื่องที่ 3 พระด้วง พระเทียม
- เรื่องที่ 4 รอยพระพุทธรูปบาทเวินปลา
- เรื่องที่ 5 เจ้าพ่อหมื่น
- เรื่องที่ 6 พระอินทร์แปลง
- เรื่องที่ 7 พระธาตุอินทร์ปง

- เรื่องที่ 8 ตอนแกวกอง
- เรื่องที่ 9 พระยอดเมืองขวาง
- เรื่องที่ 10 พระบาง
- เรื่องที่ 11 วัดมรุกขนคร
- เรื่องที่ 12 ภูลังกา
- เรื่องที่ 13 ประเพณีไหลเรือไฟ
- เรื่องที่ 14 กำเนิดแม่น้ำโขง
- เรื่องที่ 15 ดานสาวคอย
- เรื่องที่ 16 พระแสง

ผู้ศึกษาได้เรียบเรียงพร้อมทั้งมีภาพประกอบทุกเรื่อง ซึ่งภาพประกอบเป็นภาพถ่ายจากสถานที่จริงเพื่อสร้างความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน และนอกจากนี้ยังมีคำอธิบายศัพท์เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของเรื่องราวที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น

6.3.6 สร้างกิจกรรมท้ายเรื่องของตำนาน เรื่องละ 2 ตอน เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจและคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิดจากเรื่องที่อ่าน

6.3.7 สร้างแบบประเมินคุณค่าของหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์
- 2) ด้านภาพประกอบ
- 3) ด้านภาษา
- 4) ด้านเนื้อหา
- 5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

6.4 การปรับปรุงคุณภาพของหนังสือ

หลังจากสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมแล้ว ผู้ศึกษามีวิธีการปรับปรุงคุณภาพของหนังสือดังนี้

6.4.1 การสร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับผู้เชี่ยวชาญ และสำหรับนักเรียน ผู้ศึกษาสร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
- 2) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์การสร้างและประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3) สร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยดัดแปลงจากเกณฑ์การประเมินค่าของหนังสือของชุตติมา สัจจานันท์ และคณะ (2543) ซึ่งรายละเอียด ดังนี้

(1) แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบประเมินความถูกต้องเหมาะสมของหนังสืออ่านเพิ่มเติมใน 5 ด้าน คือ 1) การจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ 2) ภาพประกอบ 3) ภาษา 4) เนื้อหา และ 5) คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ แบบประเมินดังกล่าวเป็นแบบตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1	หมายถึง	แน่ใจว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความถูกต้องเหมาะสม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความถูกต้องเหมาะสม
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมไม่มีความถูกต้องเหมาะสม

4) ผลการตรวจคุณภาพหนังสือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีรายการประเมิน 5 ด้าน คือ

(1) ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์

ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความเห็นว่าทุกรายการประเมิน อยู่ในระดับที่เหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.66-1.00 ได้แก่ การออกแบบปกมีความน่าสนใจ การออกแบบปกและรูปเล่มเหมาะสม ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน การออกแบบปกของหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหา ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ขนาดของรูปเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน

(2) ด้านภาพประกอบ

ด้านภาพประกอบมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความเห็นว่า การวางภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา ภาพประกอบมีความชัดเจนน่าสนใจ ภาพประกอบมีคำอธิบายที่ชัดเจน จำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้นและภาพประกอบชัดเจนและสวยงามอยู่ในระดับที่เหมาะสม

(3) ด้านภาษา

ด้านภาษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความเห็นว่า ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของ

ผู้อ่าน ใช้ภาษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อ่าน และการใช้ภาษามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านอยู่ในระดับที่เหมาะสม

(4) ด้านเนื้อหา

ด้านเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความเห็นว่า การลำดับเนื้อหา มีความเหมาะสม ลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย เนื้อหาสอดคล้องกับชื่อเรื่อง ข้อมูลที่นำมาเรียบเรียงเป็นเนื้อหาที่มีความถูกต้อง ความยาวของเนื้อหา มีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และกิจกรรมท้ายเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหา อยู่ในระดับที่เหมาะสม

(5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความเห็นว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมสอดคล้องกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้อ่านได้ความรู้เกี่ยวกับตำนานจังหวัดนครพนม ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านตำนาน ผู้อ่านตระหนักถึงคุณค่าของวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทตำนาน เนื้อหาในหนังสือส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่ นักเรียน ผู้อ่านเกิด ความรู้สึกตระหนักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และครูสามารถนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปใช้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอยู่ในระดับที่เหมาะสม

(6) ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยรวม

การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยรวมมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 จึงสรุปได้ว่าทุกรายการมีความเหมาะสม แบบประเมินสำหรับนักเรียน เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมใน 5 ด้าน คือ 1) การจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ 2) ภาพประกอบ 3) ภาษา 4) เนื้อหา และ 5) คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ แบบสอบถามดังกล่าวเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแปลความหมายของระดับคะแนนความคิดเห็น ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

6.4.2 นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านภาษาไทย จำนวน 3 คน พิจารณาประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

6.4.3 นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

6.4.4 วิเคราะห์คุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของประเด็นการประเมินในภาพรวม และรายด้าน เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขหนังสืออ่านเพิ่มเติมต่อไป ผู้ศึกษากำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำคือ ดชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไป จึงจะถือว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับได้

6.4.5 วิเคราะห์คุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากการประเมินของนักเรียน โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติมในภาพรวม และรายด้าน เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขหนังสืออ่านเพิ่มเติมต่อไป ผู้ศึกษากำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคุณภาพรายด้าน และคุณภาพรวมของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้

4.51 - 5.00 มากที่สุด

3.51 - 4.50 มาก

2.51 - 3.49 ปานกลาง

1.51 - 2.50 น้อย

ต่ำกว่า 1.50 น้อยที่สุด

6.4.6 ผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหนังสือโดยให้นักเรียน จำนวน 10 คน ประเมินโดยใช้แบบสอบถามประเมินความคิดเห็นแบบมาตรวัดประมาณค่า ซึ่งมีรายการประเมิน 5 ด้าน ดังนี้

(1) ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์

นักเรียนมีความคิดเห็นด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การออกแบบปกและรูปเล่มมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.80) การออกแบบปกมีความน่าสนใจ การออกแบบปกของหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหาที่มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.70) ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60) และขนาดของรูปเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.50) และขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.30)

(2) ด้านภาพประกอบ

นักเรียนมีความคิดเห็นด้านภาพประกอบ ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.65) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การจัดวางภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.80) รองลงมาได้แก่ ภาพประกอบ

มีความชัดเจนน่าสนใจและ ภาพประกอบชัดเจนและสวยงามมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.70$) รองลงมา คือภาพประกอบมีคำอธิบายที่ชัดเจน ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหา ได้ดียิ่งขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.60$) และจำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับ เนื้อหาที่มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.50$)

(3) ด้านภาษา

นักเรียนมีความคิดเห็นด้านภาษา ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.63$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน ใช้ภาษาที่เป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่ผู้อ่าน การใช้ภาษามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมี ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.70$) รองลงมาได้แก่ ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีความเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.40$)

(4) ด้านเนื้อหา

นักเรียนมีความคิดเห็นด้านเนื้อหา ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.58$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย เนื้อหา สอดคล้องกับชื่อเรื่อง ความยาวของเนื้อหามีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และกิจกรรมท้ายเรื่อง สอดคล้องกับเนื้อหา มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.60$) รองลงมาได้แก่ การลำดับ เนื้อหามีความเหมาะสม มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.50$)

(5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

นักเรียนมีความคิดเห็นด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ ในภาพรวม มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.68$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้อ่านได้ความรู้ เกี่ยวกับตำนานจังหวัดนครพนม มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.90$) รองลงมาได้แก่ ผู้อ่านตระหนักถึงคุณค่าของวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทตำนานมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมี ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.70$) รองลงมาได้แก่ ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านตำนาน เนื้อหาใน หนังสือส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่ นักเรียน ผู้อ่านเกิด ความรู้สึกรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น ของตนมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.60$)

(6) ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยรวม

การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยรวม พบว่านักเรียนมีความคิดเห็น ในภาพรวมทั้ง 5 ด้านมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.68$) ด้านภาพประกอบมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.65$) ด้านภาษามีความเหมาะสม มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.63$) รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ มีความ

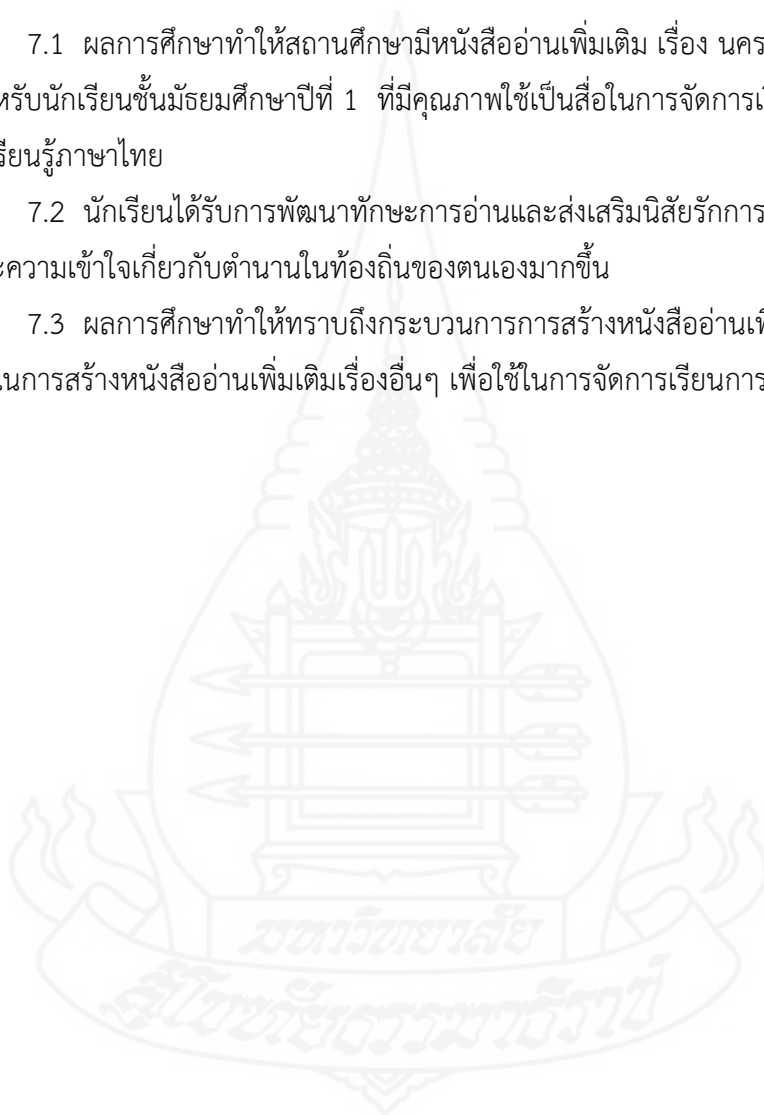
เหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60) และด้านเนื้อหาที่มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.58)

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ผลการศึกษาทำให้สถานศึกษามีหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง นครพนม จังหวัดแห่งตำนานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีคุณภาพใช้ป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

7.2 นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการอ่านและส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน พร้อมทั้งมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับตำนานในท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

7.3 ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงกระบวนการการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ครูผู้สอนมีแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องอื่นๆ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

บทที่ 2

หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง นครพนม:จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครพนม

หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง นครพนม จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครพนม ที่สร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ และได้ปรับปรุงพัฒนาเรียบร้อยแล้ว ซึ่งได้จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มสมบูรณ์ มีส่วนประกอบรูปเล่มดังนี้

1. ปกหน้า ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อประเภทหนังสือ ช่วงชั้นของผู้เรียนที่เหมาะสมที่จะอ่านหนังสือและชื่อผู้เรียบเรียง ภาพประกอบเป็นภาพองค์พระธาตุพนมซึ่งเป็นปูชนียสถานคู่บ้านคู่เมืองจังหวัดนครพนม ได้จัดพิมพ์เป็นภาพสีเพื่อดึงดูดความสนใจให้ผู้อ่าน
2. ปกใน ประกอบด้วย มีชื่อเรื่อง ประเภทของหนังสือ ชื่อผู้เรียบเรียง
3. คำนำ มีข้อความแสดงจุดประสงค์ในการสร้างหนังสือ ประโยชน์ของหนังสือ คำชี้แจงในการใช้หนังสือ
4. หน้าสารบัญ
5. เนื้อหาดำเนินการพร้อมภาพประกอบที่เป็นภาพสี
6. การอธิบายศัพท์ เป็นการอธิบายความหมายของคำศัพท์ท้องถิ่นที่ปรากฏในเรื่อง ซึ่งจะมีการอธิบายคำศัพท์ในตำนานบางเรื่องเท่านั้น
7. กิจกรรมท้ายเรื่อง แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ คำถามท้ายเรื่อง และกิจกรรมเสนอแนะ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแนวคิดที่ได้จากเรื่องที่อ่าน ซึ่งกิจกรรมเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น
8. ปกหลัง เป็นส่วนประกอบหลังสุดของหนังสือที่ไม่มีเนื้อหาใดๆ และไม่มีภาพประกอบ เนื้อเรื่องและลักษณะรูปเล่มของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ได้นำเสนอดังต่อไปนี้

นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน

นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาไทย

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

นริศรา แก้วเชื่อม

คำนำ

หนังสืออ่านเพิ่มเติม นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านคำแม่ nang อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม เพื่อเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม วิชาภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม เนื้อหาประกอบไปด้วยตำนานของจังหวัดนครพนม โดยมุ่งให้ความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของตำนานของท้องถิ่น ซึ่งนับวันจะหายไปจากวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น

ตำนานจังหวัดนครพนมแต่ละเรื่องมีสถานที่จริงอิงเรื่องเล่าแฝงข้อคิด คติสอนใจ ความเชื่อและสภาพความเป็นอยู่ อันเป็นสิ่งที่คนรุ่นหลังควรศึกษา และควรร่วมกันอนุรักษ์ สืบทอดให้คงอยู่คู่กับจังหวัดนครพนมต่อไป

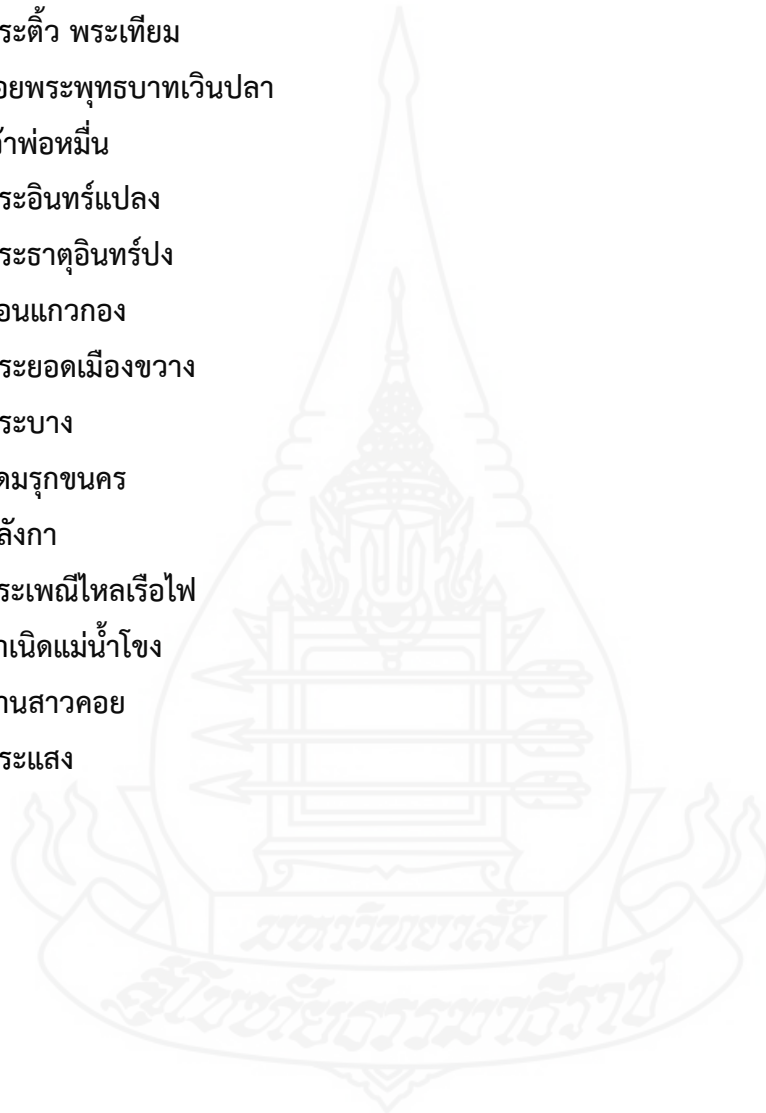
หนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีโดยได้รับความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ธรรักษ์ ศิริสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงการใช้ภาษา และคำแนะนำต่างๆที่เป็นประโยชน์ในการสร้างหนังสือ ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้ภาษา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคำแม่ nang ผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วม ในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ ที่กรุณาตรวจสอบเนื้อหา รูปเล่ม ช่วยเหลือแนะนำ จนหนังสือเล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอให้นักเรียนอ่านตำนานจังหวัดนครพนมด้วยความสนุกสนาน และปฏิบัติกิจกรรมท้ายเรื่องให้ครบ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความคิด สติปัญญา และเห็นคุณค่าของตำนานของจังหวัดนครพนม ให้มีความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ตามเจตนารมณ์ของหนังสือเล่มนี้ทุกประการ

นริศรา แก้วเชื่อม

กุมภาพันธ์ 2560

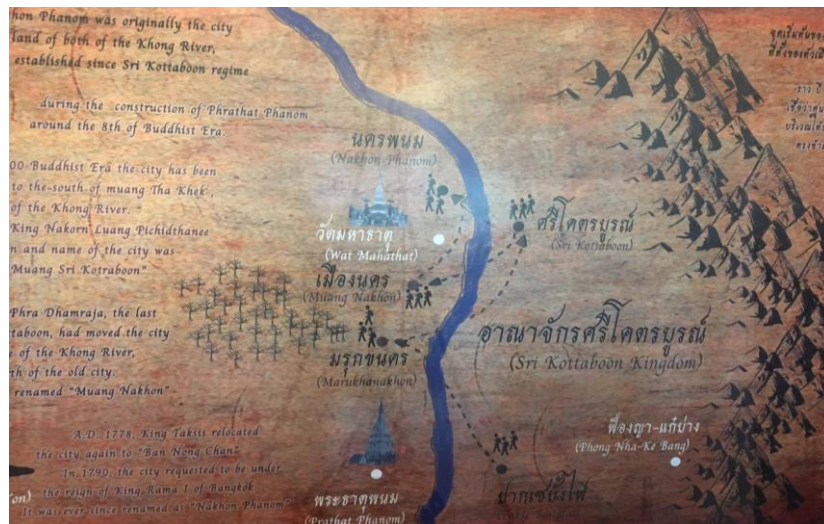
สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ตำนาน จังหวัดนครพนม	1
ตำนาน พระธาตุพนม	5
ตำนาน พระตี้ว พระเทียม	10
ตำนาน รอยพระพุทธรบาทเวินปลา	15
ตำนาน เจ้าพ่อหมื่น	21
ตำนาน พระอินทร์แปลง	29
ตำนาน พระธาตุอินทร์ปง	35
ตำนาน ดอนแกวกอง	41
ตำนาน พระยอดเมืองขวาง	46
ตำนาน พระบาง	51
ตำนาน วัดมรุกขนคร	55
ตำนาน ภูลังกา	61
ตำนาน ประเพณีไหลเรือไฟ	69
ตำนาน กำเนิดแม่น้ำโขง	75
ตำนาน ดานสาวคอย	82
ตำนาน พระแสง	89

ตำนานจังหวัดนครพนม

แผนที่แสดงที่ตั้งของจังหวัดนครพนม

จังหวัดนครพนม เป็นจังหวัดเล็ก ๆ ริมฝั่งแม่น้ำโขง ในอดีตเคยเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรศรีโคตรบูรณอันรุ่งเรือง มีตำนานของจังหวัดที่กล่าวถึงสภาพเมืองในอดีตว่า เดิมตัวเมืองตั้งอยู่ทางฝั่งซ้ายของลำน้ำโขง บริเวณทางใต้ปากเซบั้งไฟ ตรงข้ามกับอำเภอธาตุพนมในปัจจุบัน ตามตำนานพระธาตุพนม กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า สมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าได้เสด็จมาโปรดสัตว์ที่แคว้นศรีโคตรบูรณ มีพุทธทำนายว่าเมื่อพระองค์ปรินิพพานไปแล้วเมืองศรีโคตรบูรณจักย้ายไปตั้งที่ “ป่าไม้รวก” มีนามว่า “เมืองมรุกขนคร” ซึ่งสันนิษฐานกันว่าหมายถึง เมืองที่อยู่ในดงไม้รวก

ตามสภาพภูมิประเทศที่แบ่งบ้านแบ่งเมืองนั้นเองประมาณ พ.ศ.500 สมัยพญาสุมิตรธรรมผู้ครองเมืองมรุกขนคร เป็นกษัตริย์ผู้มีจิตศรัทธาต่อ

พระพุทธศาสนามาก มีการบูรณะพระธาตุพนมขึ้นเป็นครั้งแรก พญาสุมิตรธรรมมีความเลื่อมใสต่อองค์พระธาตุพนมมาก จึงถวายทรัพย์สินมีค่ามากมายเป็นพุทธบูชา และมอบหมายให้ประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง 7 หมู่บ้านเป็นผู้ดูแลรักษาองค์พระธาตุ ต่อมาเกิดเหตุอาเพศกับอาณาจักรศรีโคตรบูรณ

ป่าไม้ไผ่รวก

ทำให้กลายเป็นเมืองร้าง เจ้าศรีโคตรบูรณได้สร้างเมืองมรุกขนครขึ้นใหม่ ใต้เมืองท่าแขกบนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ใน พ.ศ. 2057 สมัยพระเจ้านครหลวงพิชิตทศพิศราชธานีศรีโคตรบูรณได้เปลี่ยนชื่อเมืองใหม่กลายเป็น เมืองศรีโคตรบูรณ ตรงตามชื่ออาณาจักรเดิม

ในสมัยนั้นยังมีการบูรณะปฏิสังขรณ์พระธาตุพนมจนถึง พ.ศ.2280 พระธรรมราชาเจ้าเมืองศรีโคตรบูรณองค์สุดท้าย ได้ย้ายเมืองมาตั้งบนฝั่งขวา เยื้องเมืองเก่าไปทางเหนือแล้วขนาน

นามเมืองใหม่ว่า เมืองนคร จากนั้นมีการโยกย้ายชุมชนเมืองอีกหลายครั้ง พ.ศ.2321 ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้มีการย้ายเมืองมาตั้งที่บ้านหนองจันทร์ ห่างขึ้นไปทางเหนือ 52 กิโลเมตร ในปี พ.ศ. 2333 รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมืองนครก็ได้

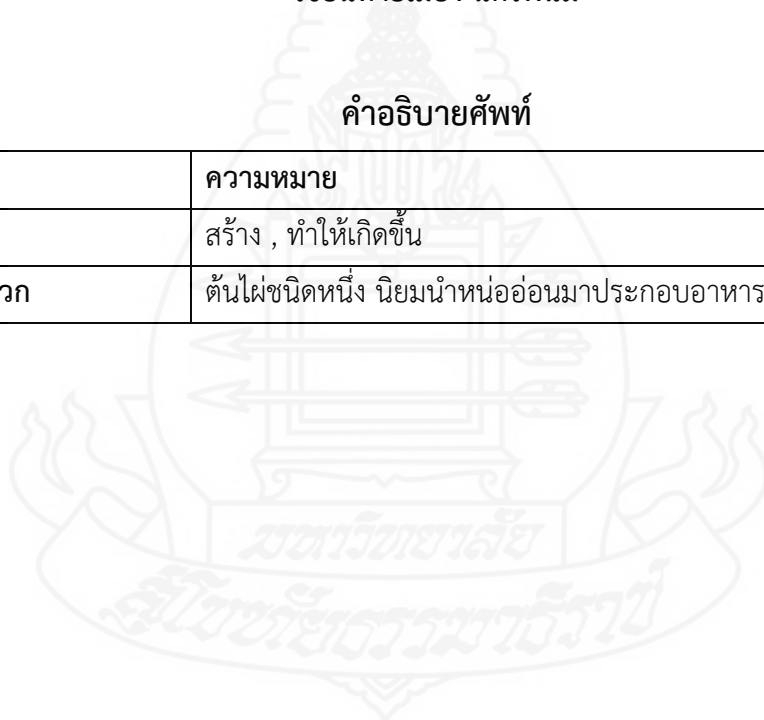
วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร อำเภอธาตุพนม
 ขอนขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร โดยพระองค์ทรงพระราชทานนามใหม่ขึ้นว่า นครพนม ชื่อนครพนมนั้น มีข้อสันนิษฐานประการหนึ่งว่า เมืองนครเคยเป็นเมืองลูกหลวงมาก่อน และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ จึงได้ใช้ชื่อว่า นคร ส่วนคำว่า พนม ก็มาจากพระธาตุพนม ปูชนียสถานที่อยู่คู่บ้านคู่เมืองมาช้านาน หรืออีกนัยหนึ่งคือ เดิมเมืองมรุกขนครตั้งอยู่ทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงในบริเวณที่มีภูเขาสลับซับซ้อน จึงนำคำว่า พนม ซึ่งแปลว่าภูเขามาใช้ นครพนม จึงหมายความว่า เมืองแห่งภูเขานั้นเอง

เขื่อนท้ายเมือง นครพนม

คำอธิบายศัพท์

คำ	ความหมาย
แปง	สร้าง , ทำให้เกิดขึ้น
ป่าไม้รวก	ต้นไผ่ชนิดหนึ่ง นิยมนำหน่ออ่อนมาประกอบอาหาร

กิจกรรมท้ายเรื่อง

1. กิจกรรมคำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ในฐานะที่นักเรียนเป็นคนจังหวัดนครพนม นักเรียนมีความภาคภูมิใจในจังหวัดของตนเองอย่างไรบ้าง

.....

.....

2. หากนักเรียนมีเพื่อนมาจากต่างประเทศนักเรียนจะนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับจังหวัดนครพนมให้เพื่อนทราบได้อย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

3. นักเรียนพบความเชื่อเรื่องใดในตำนานเรื่องนี้บ้าง และนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับความเชื่อนั้น จงอธิบาย

.....

.....

4. นักเรียนคิดว่าเรื่อง ตำนานจังหวัดนครพนม ให้คุณค่าต่อผู้อ่านอย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

5. ข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้คืออะไร

.....

.....

2. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนแต่งกลอนสุภาพ ในหัวข้อเรื่อง ฉันทิการพนม จำนวน 4 บท แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. ให้นักเรียนไปสืบค้นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจของจังหวัดนครพนมแล้วนำมาเล่าให้เพื่อนฟังในชั้นเรียน

ตำนานพระธาตุพนม

พระธาตุพนม

พระธาตุพนมเป็นโบราณสถานที่สำคัญและเก่าแก่ที่สุดคู่บ้านคู่เมืองนครพนม ตั้งอยู่ภายในวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เป็นเจดีย์ทรงสี่เหลี่ยม สูง 53.60 เมตร ตั้งอยู่บนฐานรูปสี่เหลี่ยม กว้างด้านละ 12.33 เมตร บนยอดพระธาตุเป็นฉัตรทองคำ น้ำหนัก 110 กิโลกรัม เป็นสถาปัตยกรรมทางศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและสองฝั่งแม่น้ำโขง พระธาตุพนมถือเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดนครพนม

ประตูด้านหน้าวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

องค์พระธาตุพนมเป็นคูหาสี่เหลี่ยมสองชั้น สร้างด้วยอิฐ ฐานกว้างด้านละ 16 เมตร ส่วนยอดเป็นทรงโกศ ต่อเติมขึ้นใหม่ภายหลังคูหาชั้นแรก มีลวดลายสลักบนแผ่นอิฐ เน้นรูปกษัตริย์ทรงช้าง มีปรีวารเป็นรูปสัตว์ตรงกลางคูหาทั้ง 4 ทิศ มีประตูและซุ้มประดับ ก่อประตูปลอมปิดซุ้มที่เหนือประตูซึ่งเป็นของเก่า มีภาพสลักอิฐเป็นลวดลาย และภาพสลักอิฐในพระธาตุพนมเป็นศิลปกรรมตามแบบลุ่มน้ำโขง องค์พระธาตุมีเค้าโครงแบบพุทธศาสนาลัทธิมหายานและศาสนาพราหมณ์ซึ่งคล้ายกับศาสนสถานของจามและขอม

พระธาตุพนมเป็นศูนย์กลางของพุทธศาสนา ยุคแรก ที่แพร่เข้ามาบริเวณลุ่มน้ำโขง ซึ่งมีตำนานอุรังคธาตุกล่าวไว้ว่า หลังจากพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานได้ 8 ปี พระมหากัสสปะพร้อมด้วยพระอรหันต์ 500 รูป ได้นำอุรังคธาตุมาสู่แหลมทอง เพื่อนำมาประดิษฐานไว้ที่ภูเก้าพริก ในผืนแผ่นดินอาณาจักรศรีโคตรบูรณ โดยมีท้าวพญาทั้ง 5 ผู้ครองแคว้นต่างๆ คือ พญาจุลณีพรหมทัต ครองแคว้นจุลณี เป็นผู้ก่อด้านตะวันออก พญาอินทมัตถนครครองเมืองอินทรปัตถนครหรือกัมพูชาโบราณเป็นผู้ก่อด้านใต้ พญาคำแดง ครองเมืองหนองหานน้อย เป็นผู้ก่อด้านตะวันตก พญานันทเสน ครองเมืองศรีโคตรบูรณ เป็นผู้ก่อด้านเหนือ พญาสุวรรณพิงคาร ครองเมืองหนองหานหลวง เป็นผู้ก่อรวมยอดเข้าเป็นรูปฝาละมี

ลักษณะพระธาตุองค์เดิมในสมัยแรกนั้นใช้ดินดิบ ก่อขึ้นเป็นรูปเตาสี่เหลี่ยมแล้วเผาให้สุก ที่หลัง ความกว้างด้านละ 2 วา สูงด้านละ 2 วา ช่างในเป็นโพรงมีประตูปิดทั้งสี่ด้านเมื่อสร้างเสร็จได้ อัญเชิญพระอุรังคธาตุพระพุทธเจ้าประดิษฐานไว้ภายใน

**องค์พระธาตุพนม ศิลปกรรม
ตามแบบลุ่มน้ำโขง**

เสาชินทิล เจ้าพญาทั้ง 5 นำมาจาก
ทวีปลังกา ประเทศอินเดีย พ.ศ.8

สถูปที่บรรจุพระอัฐิธาตุพระธาตุองค์เดิม

พระธาตุพนมได้มีการก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์
ครั้ง ตั้งแต่ พ.ศ. 500 – พ.ศ. 2484 ใน พ.ศ.2518 พระธาตุ
เป็นเจดีย์คู่บ้านคูเมืองได้พังลง จึงได้มีการก่อสร้างขึ้นใหม่และ
เสร็จในปี 2522 ได้มีพระราชพิธีบรรจุพระอัฐิ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสม
พระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชดำเนินไปทรง
องค์ประธานในพิธี

ปัจจุบันพระธาตุพนมไม่เพียงแต่เป็นศูนย์รวมใจ
ของชาวนครพนมเท่านั้น พระธาตุพนมยังเป็นที่เคารพของ
ไทยภาคอื่น ๆ และชาวลาวอีกด้วย ว่ากันว่าถ้าใครได้มานมัส
พระธาตุครบ 7 ครั้ง จะถือว่าเป็น "ลูกพระธาตุ" เป็นสิริมงคล
ชีวิตและจะมีความเจริญรุ่งเรือง และพระธาตุพนมถือเป็น
พระธาตุประจำวันของผู้ที่เกิดวันอาทิตย์ และผู้ที่เกิดในปีกอก

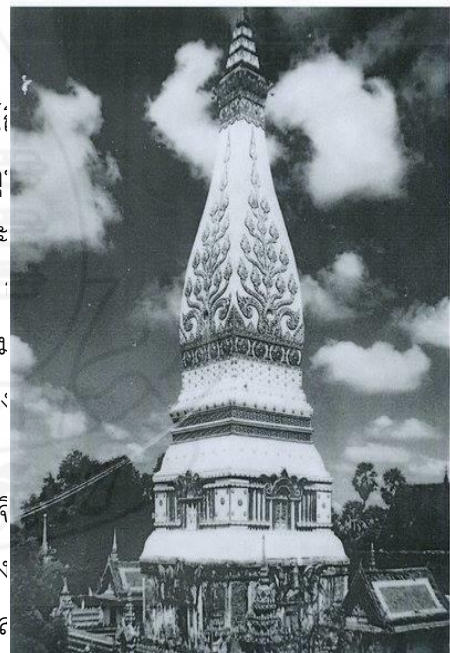

Photo post @ www.thatphanom.com

องค์พระธาตุพนม พระธาตุประจำวัน
ของผู้ที่เกิดวันอาทิตย์ และผู้ที่เกิดในปีกอก

ใดได้ไปนมัสการ จะเป็นสิ่งมงคลแก่ชีวิต ได้รับอานิสงส์ทำให้ผู้คนเคารพนับถือ หรือแม้แต่การได้มากราบพระธาตุพนม 1 ครั้ง ก็ถือเป็นมงคลแก่ชีวิตแล้ว งานนมัสการองค์พระธาตุเริ่มตั้งแต่วันขึ้น 10 ค่ำ เดือน 3 ถึงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี

คำไหว้พระธาตุพนม

คำ	ความหมาย
อูรังคะธาตุ	กระดูกส่วนนอกของพระพุทธเจ้า
อานิสงส์	ประโยชน์, ผลบุญ, ผลดี

กิจกรรมท้ายเรื่อง

1. กิจกรรมคำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนได้ความรู้อะไรบ้างจากเรื่องที่อ่าน
.....
.....
2. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับการห้ามใส่ชุดที่ไม่สุภาพเข้าไปนมัสการพระธาตุพนม จงอธิบาย
.....
.....
3. นักเรียนมีแนวทางการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมานมัสการพระธาตุพนมอย่างไร
.....
.....
4. นักเรียนคิดว่าสิ่งใดที่ทำให้พระธาตุพนมอยู่คู่กับจังหวัดนครพนมจนถึงทุกวันนี้
.....
.....
5. นักเรียนได้ข้อคิดจากเรื่องนี้อย่างไร
.....
.....

2. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนจัดทำหนังสือเล่มเล็กเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมานมัสการพระธาตุประจำวันเกิด ทั้ง 7 พระธาตุในจังหวัดนครพนม
2. ให้นักเรียนเขียนจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพระธาตุพนม

ตำนานพระติ้ว พระเทียม

พระติ้ว พระเทียม

พระพุทธรูปที่มีความสำคัญของจังหวัดนครพนม ได้แก่ พระติ้วพระเทียมเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยสร้างด้วยไม้ ถือเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดนครพนมประดิษฐานในอุโบสถวัดโอกาส อำเภอมือเมือง จังหวัดนครพนม

มีตำนานเล่าว่าในสมัยโคตรบูรณมีเมืองตั้งอยู่สองฝั่งแม่น้ำโขงระหว่างเทือกเขาหินปูนและเทือกเขาภูพาน มีเจ้าครองนครพระนามว่า พระเจ้าศรีโคตรบูรณหลวง การคมนาคมทางน้ำสมัยนั้นจะใช้เรือหรือแพเป็นพาหนะ วันหนึ่งพระเจ้าศรีโคตรบูรณหลวงส่งให้นายช่างพร้อมด้วยชาวบ้านกองลอ ไปหาไม้มาขุดทำเรือ ช่างทำเรือก็ได้ข้ามแม่น้ำโขงมาหาไม้ในดงเซกา ช่างได้ไม้ตะเคียนจึงนำมาขุดทำเป็นเรือ เมื่อเสร็จจึงเตรียมชักลากลงสู่ฝั่งแม่น้ำโขง การชักลากในสมัยนั้นต้องใช้ไม้หมอนกลมตัดเป็นท่อนๆ เป็นลูกล้อหมุนท้องเรือแล้วทำการชักลากลงสู่แม่น้ำโขงตรงทำนน้ำบ้านโพธิ์ ในขณะที่ทำการชักลากเรื่อนั้นมีไม้ท่อนหนึ่งกระเด็นออกมาจากใต้ท้องเรือไม่ยอมให้เรือทับ เมื่อนำกลับไปรองใหม่ก็กระเด็นออกมาอีกและไปถูกพวกชักลากเรือบาดเจ็บไปตาม ๆ กัน ช่างทำเรือเห็นว่าไม้ท่อนนี้เป็นไม้น่าอัศจรรย์ จึงได้กราบทูลเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมดให้พระเจ้าศรีโคตรบูรณหลวงทรงทราบ

พระเจ้าศรีโคตรบูรณหลวงจึงทรงพิจารณาท่อนไม้ดังกล่าวและเห็นว่า ไม้ท่อนนี้เป็นพญาไม้จึงไม่ยอมให้เรือทับ พระองค์จึงโปรดให้นายช่างนำไปแกะเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง 39 เซนติเมตร สูง 60 เซนติเมตร แล้วลงรักปิดทอง ซึ่งตรงกับวันอังคาร เดือน 7 แรม 8 ค่ำ ปีกุน พ.ศ. 1238 โปรดให้มีพิธีสมโภชเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของนครศรีโคตรบูรณ และตั้งชื่อพระพุทธรูปดังกล่าวว่า พระตี้ว

ต่อมาในสมัยพระเจ้าขัติยวงศาเป็นเจ้าครองนครศรีโคตรบูรณขณะนั้น พระตี้วประดิษฐานอยู่ที่วัดธาตุบ้านสำราญ ได้เกิดเหตุเพลิงไหม้หอพระตี้วขึ้น ชาวบ้านไม่สามารถนำพระตี้วออกมาได้และเข้าใจว่าพระตี้วถูกไฟไหม้ไปแล้ว จึงกราบทูลพระเจ้าขัติยวงศา พระองค์เกรงว่าจะเกิดภัยขึ้นในบ้านเมือง จึงมีรับสั่งให้หาไม้ในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ประชาชนเคารพนับถือมาแกะเป็นองค์พระแทนพระตี้วองค์เดิม ชาวบ้านหาไม้ได้ที่ดอนปู่ตา จึงให้ช่างแกะเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดเท่าองค์เดิมลงรักปิดทอง แล้วสมโภชเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองแทนและประทานนามพระพุทธรูปองค์นี้ว่า พระเทียม

พระตี้วและพระเทียมประดิษฐานอยู่คู่กัน

2-3 ปีต่อมา ชาวบ้านบ้านสำราญจำนวนหนึ่งไปหาปลากลางแม่น้ำโขง ขณะนั้นมีลมหมุน เกิดขึ้นกลางแม่น้ำโขง จึงนำเรือไปหลบที่ฝั่งฝ้าดูเหตุการณ์ เห็นวัดถูกลอยหมุนวนในน้ำที่ถูกลมหมุน พอลมสงบจึงออกเรือไปดูพบว่า วัดถุนั้นคือ พระตี้วองค์เดิมนั่นเอง ชาวบ้านต่างยินดีเป็นอย่างยิ่งจึงอัญเชิญพระตี้วไปทูลเกล้าถวายพระเจ้าขัติยวงศา พระองค์ทรงปีติโสมนัสเป็นอย่างยิ่งเกิดศรัทธาจึงประทาน ทองคำหนัก 30 บาทให้นายช่างบุทองทั่วทั้งองค์พร้อมทั้งจารึกอักษรบอกวันเดือนปีที่สร้างพร้อมทั้งนามผู้สร้าง และให้นำพระตี้วและพระเทียมประดิษฐานอยู่คู่กัน

ต่อมาพระบรมราชาพรหมาได้เป็นเจ้าผู้ครองนครศรีโคตรบูรณมีพระราชศรัทธาบูรณปฏิสังขรณ์สำนักสงฆ์วัดศรีบัวบานและได้อัญเชิญพระตี้วและพระเทียม ซึ่งเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองจากบ้านสำราญ มาประดิษฐาน ณ วัดศรีบัวบาน พ.ศ.2281 พร้อมทั้งสั่งให้ชาวบ้านสำราญ บ้านหนองจันทร์ บ้านเมืองเก่า บ้านดงหมู รวมทั้งบ้านนาเมือง บ้านม่วงส้ม แขวางคำม่วนในปัจจุบัน

เป็นข้าโอกาสคอยปรนนิบัติ รักษาพระตู้และพระเทียม พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อวัด คือ วัดศรีบัวบานเป็น
วัดโอกาสจนถึงปัจจุบัน

คำบูชาพระตู้ - พระเทียม

วัดโอกาส

ทุก ๆ ปีชาวนครพนมจะจัดให้มีการสงฆ์น้ำพระตู้และพระเทียม ในวันขึ้น 15 ค่ำ
เดือน 6 แรม 1 ค่ำ เดือน 6 เป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นประจำทุก ๆ ปี

คำอธิบายศัพท์

คำ	ความหมาย
ปีติโสมนัส	ยินดีเป็นอย่างมาก
บุ	ตีให้เข้ารูป, เอาของบาง ๆ หุ้มข้างนอก
ข้าโอกาส	ผู้ดูแลรักษา

กิจกรรมท้ายเรื่อง

1. กิจกรรมคำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนประทับใจเหตุการณ์ตอนใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....

.....

2. หากนักเรียนเป็นชาวบ้าน เมื่อทราบว่าพระตี๋ถูกไฟไหม้จะทำอย่างไร

.....

.....

3. นักเรียนมีแนวทางการอนุรักษ์พระตี๋และพระเทียมให้อยู่คู่มืองนครพนมได้อย่างไร

.....

.....

4. นักเรียนคิดว่าเรื่องที่อ่านสะท้อนค่านิยมของคนไทยเกี่ยวกับเรื่องใด จงอธิบาย

.....

.....

5. นักเรียนได้ข้อคิดจากเรื่องนี้อย่างไร

.....

.....

2. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนไปสอบถามคนในท้องถิ่นเกี่ยวกับสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่น พร้อมทั้งวิธีการปฏิบัติต่อสถานที่นั้นของคนในชุมชน และจัดทำเป็นรายงานการศึกษาค้นคว้า

2. ให้นักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ที่วัดโอกาส ที่ประดิษฐานของพระตี๋ พระเทียม แล้วเขียนบรรยายความรู้สึก

ตำนานรอยพระพุทธรบาทเวินปลา

รอยพระพุทธรบาทเวินปลา

ชาวจังหวัดนครพนมเชื่อว่าพระพุทธเจ้าประทับรอยพระบาทบนโขดหินกลางลำน้ำโขง คือ รอยพระพุทธรบาทเวินปลา ตั้งอยู่ ณ วัดพระบาทเวินปลา บ้านเวินปลา ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนมบนโขดหินเล็ก ๆ กลางแม่น้ำโขง ห่างฝั่งประมาณ 100 เมตร มีลักษณะเป็นเนินดิน เล็ก ๆ ขนาดกว้างประมาณ 30 เมตร ยาวประมาณ 50 เมตร และสูงประมาณ 1 เมตร เรียกว่า ดอนพระบาท โขดหิน อันเป็นที่ตั้งรอยพระพุทธรบาทอยู่ในแนวตั้งเอน มีความยาวประมาณ 2-10 เมตร สูงพ้นน้ำขึ้นมาประมาณ 2 เมตร ด้านบนโขดหินมีลักษณะคล้ายรอยเท้ามนุษย์อยู่สองรอย

ศาลที่ชาวบ้านตั้งขึ้นริมแม่น้ำโขง

รอยบนเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดกว้าง 55 เซนติเมตร ยาว 2.05 เมตร รอยล่างเป็นแผ่นแบบเรียบ ตรงกลางมีรูปกลมหนึ่งรูปมีนิ้วห้า นิ้วโป้งอยู่ด้านล่าง จะปรากฏในช่วงหน้าแล้งและซัดที่สุดในเดือน เมษายนของทุกปี

รอยพระพุทธรบาทเวินปลาประดิษฐานอยู่บนโขดหิน ตั้งอยู่กลางลำแม่น้ำโขงซึ่งเป็นวังน้ำวน ชาวบ้านจึงเรียกกันทั่วไปว่า “เวิน” เป็นที่อยู่ของพญาปลาปากคำ รอยพระพุทธรบาทแห่งนี้ จึงได้ชื่อว่า รอยพระพุทธรบาทเวินปลา รอยพระพุทธรบาทก็คือ รอยฝ่าพระบาทของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวิน ก็คือ ตั้งอยู่ในวังน้ำวน ชาวบ้านจึงต่อชื่อว่า “เวินปลา” ต่อทำย่นเพราะพญาปลาปากคำเป็นผู้ ขอรอยพระพุทธรบาทและเป็นผู้พิทักษ์รักษา พญาปลาปากคำตัวนี้จะมีอายุยืนนานไปจนถึงพระศรีอริยเมตตรัย ลงมาตรัสรู้จึงจะหมดอายุ

ตามตำนานเล่าว่า เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าได้เสด็จมาที่ภูเก้าพรว้า ขณะเสด็จผ่านที่พระธาตุอิงฮังเมืองท่าแขกประเทศลาว มาถึงบริเวณที่ตั้งพระพุทธรบาทเวินปลา เมื่อเสด็จมาถึงบริเวณที่ตั้งนี้ พระองค์ได้แยมพระโอฐ พระอานนททรงเห็นเช่นนั้นจึงเกิดความสงสัยและได้ถามพระพุทธเจ้าว่า พระองค์ทรงแยมพระโอฐด้วยเหตุใด พระพุทธเจ้าจึงตรัสตอบพระอานนทว่า มีพญาปลาปากคำตัวหนึ่งอยากจะได้ของที่ระลึกต่อไปในภายภาคหน้า จากนั้นจึงได้เล่าถึงประวัติของพญาปลาปากคำดังนี้

แม่น้ำโขงบริเวณรอยพระพุทธรบาทเวินปลา

สมัยหนึ่งเมื่อครั้งพระกัศปสัมมาสัมพุทธเจ้า พญาปลาปากคำตัวนี้ได้เคยเป็นภิกษุสงฆ์ ได้ล่องเรือตามลำแม่น้ำโขง พอมาถึงที่ตั้งรอยพระพุทธรูปหินปลาเกิดอยากจะฉันทน้ำขึ้นมา แต่ไม่มีขัน ตักน้ำฉันท จึงได้เด็ดใบไคร้มาทำเป็นจอกตักน้ำโดยไม่ได้แสดงอาบัติ จากผลกรรมดังกล่าวเมื่อท่าน มรณภาพไปแล้วจึงเกิดมาเป็นพญาปลาปากคำ พระพุทธเจ้าจึงได้ประทับรอยพระบาทไว้ที่ก้อนหิน เพื่อเป็นที่กราบไหว้บูชา

รอยพระพุทธรูปหินปลา

จึงต่อชื่อว่า “หินปลา” ต่อทำย่นเพราะพญาปลาปากคำเป็นผู้ขอรอยพระพุทธรูปและเป็นผู้พิทักษ์รักษา พญาปลาปากคำตัวนี้ จะมีอายุยืนนานไปจนถึงพระศรีอริยเมตตรัย ลงมาตรัสรู้จึงจะหมดอายุ รอยพระพุทธรูปหินปลา ตั้งอยู่บน โขดหินกลางลำน้ำโขง ห่างจากฝั่ง ประมาณ 100 เมตร มีวัดพระบาท เวินปลาตั้งอยู่ในบริเวณนั้น ผู้ที่มีความประสงค์ที่จะไปกราบนมัสการ รอยพระพุทธรูปหินปลาจะต้อง นั่งเรือไปจึงจะไปได้ หรือหาก ต้องการไปกราบนมัสการต้องไป ในช่วงฤดูน้ำลด ระหว่างเดือน มกราคมไปสิ้นสุดในระหว่างเดือนพฤษภาคม

รอยพระพุทธรูปหินปลา ประดิษฐานอยู่บนโขดหิน ตั้งอยู่ กลางลำแม่น้ำโขงซึ่งเป็นวังน้ำวน ชาวบ้านจึงเรียกกันทั่วไปว่า “เวิน” เป็นที่อยู่ของพญาปลา ปากคำ รอยพระพุทธรูปแห่งนี้จึง ได้ชื่อว่า รอยพระพุทธรูปหินปลา รอยพระพุทธรูปก็คือ รอยฝ่า พระบาทของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวิน ก็คือตั้งอยู่ในวังน้ำวน ชาวบ้าน

รอยพระพุทธรูปกลางแม่น้ำโขง

รอยพระพุทธรบาทเวินปลาจำลอง

จะมีการจัดงานเทศกาลนมัสการรอยพระพุทธรบาทเวินปลา มีการสงฆ์น้ำรอยพระพุทธรบาทซึ่งตรงกับวันสงกรานต์ และในวัน งานทางวัดพระบาทเวินปลาจะมีการจัดงานประเพณีการรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ทุกปี องค์การบริหารส่วนตำบลเวินปลาและชาวบ้านจะร่วมใจกันสร้างสะพานไม้ทอดยาวจากฝั่งไปกลางลำน้ำโขง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้มากราบไว้บูชารอยพระพุทธรบาทและชมวิวทิวทัศน์สองฝั่งโขง

พญานาคสีทองที่ริมฝั่งแม่น้ำโขงภายในวัดบ้านเวินพระบาท

ในเดือนเมษายนของทุกปี องค์การบริหารส่วนตำบลเวินปลา จะมีการจัดงาน “นมัสการพระพุทธรบาทเวินปลา” เพื่อระลึกถึงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยให้มีการสักการะบูชารอยพระพุทธรบาทเวินปลาเพื่อเป็นสิริมงคล ในระหว่างวันที่ 13-15 เดือนเมษายน ทางวัด

บริเวณวัดพระบาทเวินปลา

คำอธิบายศัพท์

คำ	ความหมาย
จอก	แก้วน้ำ
ใบไคร้	ไม้พุ่ม มีความสูงได้ประมาณ 7 เมตร มักขึ้นตามโขดหินริมลำธาร ตามแม่น้ำ หรือบริเวณชายฝั่งทะเลที่น้ำ
อาบัติ	โทษที่เกิดจากการละเมิดข้อห้ามของพระภิกษุสงฆ์

กิจกรรมท้ายเรื่อง

1. กิจกรรมคำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนชอบตอนใดของเรื่องมากที่สุด เพราะเหตุใด
.....
.....
2. ถ้านักเรียนเป็นคนในท้องถิ่น นักเรียนจะมีวิธีเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมาชมสักการรอยพระพุทธรูปบาตเวินปลาอย่างไร จงอธิบาย
.....
.....
3. นักเรียนนักเรียนเป็นพญาปลาปากค่านักเรียนจะขอให้พระพุทธเจ้าประทับรอยพระพุทธรูปบาตหรือไม่ จงเพราะเหตุใด
.....
.....
4. นักเรียนคิดว่า คำว่า แสดงอาบัติ หมายความว่าอย่างไร จงอธิบาย
.....
.....
5. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากเรื่องี่อ่าน
.....
.....

2. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนไปค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับรอยพระพุทธรูปในประเทศไทย แล้วนำมาจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียน
2. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ ดำเนินการรอยพระพุทธรูปบาตเวินปลา แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ตำนานเจ้าพ่อหมื่น

ศาลเจ้าพ่อหมื่น

เจ้าพ่อหมื่นเป็นเจ้าพ่อหลักเมืองของจังหวัดนครพนม ในสมัยศรีโคตรบูรณมีนายกองผู้หนึ่งนามว่า จมื่นรักษาราชฎร ทำหน้าที่ปกครองประชาชนแทนพระเจ้าศรีโคตรบูรณหลวง นายกองจมื่นรักษาราชฎร ปฏิบัติราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รักใคร่ประชาชนเหมือนลูกหลาน เป็นผู้ศรัทธาเลื่อมใสและยึดมั่นในพระพุทธศาสนา เข้าวัดปฏิบัติธรรมกรรมฐานไม่ขาด นอกจากนั้นจมื่นรักษาราชฎรยังเป็นแพทย์รักษาโรคโดยไม่คิดค่าครูบูชาและมีเวทมนต์คาถาแก้กั๊กสามารถล่องหนหายตัวอยู่ยงคงกระพันอีกด้วย ดังนั้นจึงเป็นที่เคารพรักใคร่ของประชาชนเป็นอย่างมาก

เมื่อนายกองจมื่นรักษาราชฎร มีอายุได้ 90 ปี วันหนึ่งจมื่นฯ อยากกินหมกกุ้ง หมกปลา จึงให้ลูกหลานไปซ้อนกุ้งในน้ำของ เมื่อลูกหลานไปซ้อนกุ้งในน้ำนั้น บังเอิญซ้อนได้ไขใหญ่ฟองหนึ่งมีขนาดเท่าไข่ห่านไม่ทราบว่าเป็นไขอะไร จึงเอาโยนทิ้ง แต่ไม่ว่าจะโยนทิ้งไปกี่ครั้ง ไขฟองนั้นก็ลอยมาติดสวิงทุก ๆ ครั้ง ลูกหลานจึงได้นำไขนั้นกลับบ้าน แล้วเล่าให้จมื่นฯ ฟัง ท่านจึงสั่งให้ลูกหลานนำไข

พองนั้นไปต้ม แล้วนำมาให้กินและได้สั่งกำชับว่าจะกินคนเดียว ห้ามไม่ให้คนอื่นกินด้วย เนื่องจากกลัว เป็นพิษเป็นภัยถ้าเป็นอะไรก็ขอเป็นเพียงคนเดียว หลังจากที่จมีนฯกินไข่เข้าไปแล้ว ก็เกิดอาการร้อน ทรนกระวนกระวายกระหายน้ำ ตื่นน้ำเท่าไรก็ไม่หายหิวหายร้อนและอยากไปแช่น้ำและกินน้ำในน้ำของ จึงได้เอ่ยปากบอกนางวันผู้เป็นภรรยาว่า ให้เอาผ้าแพรวไหมสีแดงมาโปกหัว ภรรยาก็นำมาให้ตาม ต้องการ

ทำน้ำหน้าวัดโอกาส

จากนั้นจมีนฯสั่งภรรยาและลูกว่า “ต่อไปนี่พ่อบได้เป็นคนอยู่กับลูกกับเมียแล้วจะไปอยู่ ดอนโดน ให้เบ่งกันให้ฮักให้แพงกัน อย่าฆ่าอย่าตืออย่าผิดอย่าเถียงกัน ให้พากันทำแต่ความดีเอาไว้ อย่าไปกินของมะลุ่มะลอย ก่อนไปพ่อจะไปหยามเสี่ยวที่อยู่ปากห้วยนางสอดทางเหนือของเมืองท่า แยกเสี่ยวก่อน จะไปบอกให้มันรู้เรื่อง” ว่าแล้วจมีนฯก็เดินลงจากบ้านไปริมน้ำของตรงทำน้ำวัดโอกาส ศรีบัวบาน โดยมีลูกเมียญาติพี่น้องประคองไปส่ง เมื่อถึงริมน้ำของท่านก็ก้มลงดูตักน้ำด้วยความ กระหาย จนท้องโตพองออก ๆ แล้วก็กระโจนลงน้ำว่ายออกไกลฝั่งจนในที่สุดก็จมหายไปประชาชนพากันมุงดูเต็มริมฝั่งของในขณะนั้นบังเอิญเสี่ยวของจมีนฯ พายเรือมาถึงตรงกลางแม่น้ำของพอดี จมีนฯ จึงโผล่ขึ้นมาข้าง ๆ เรือ ปรากฏว่าร่างกายของจมีนฯกลายเป็นเงือกใหญ่หัวมีหงอนสีแดงน่ากลัวมาก

จมีนฯ จึงบอกกับเสี่ยวว่า “เฮาไปอยู่ตอนโดน ขอให้เสี่ยวช่วยดูแลลูกเมียเฮาด้วย เสี่ยวจึงบอกว่าให้ไปดีและอย่าเบียดเบียนมนุษย์ให้เป็นอันตราย” จมีนฯ ได้ฟังแล้วจึงดำน้ำหายไป

แม่น้ำโขงบริเวณที่เจ้าพ่อหมื่นว่ายน้ำหายไป

ฝ่ายลูกหลานของจมีนฯ จึงรีบขึ้นมาเร็วไปกราบทูลพระเจ้าศรีโคตรบูรณหลวงให้ทรงทราบ เมื่อพระเจ้าศรีโคตรบองทราบเรื่อง จึงรีบให้บ่าวไพร่จัดหาข้าวสุกหนึ่งปั้น ไขหนึ่งลูก ผ้าแดงหนึ่งวา รีบลงเรือเร็วมายังตอนโดน เมื่อถึงแล้วท่านจึงได้พูดขึ้นว่า จมีนฯ เอย เมื่อถึงมรณกรรมแล้ว วิญญาณได้กลายเป็นเงือกใหญ่เช่นนี้ ต่อไปนี้จะยกกรรมสิทธิ์ให้เจ้ารักษาทางน้ำและทางบกนับตั้งแต่ภูเขาผาได ผาต่างถึงแก่งหลี่ผี สี่พันดอน ทิศตะวันออกจดภูเขาไม้ล้มแบ่งทิศตะวันตกจดภูเขาแดงพญาไฟ มอบสิทธิ์ให้เจ้ารักษาเหมือนกับเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ ไปอยู่ตอนโดนจะปลุกศาลเจ้าให้อยู่ เมื่อจมีนฯ ได้รับของเป็นบรรณาการ คือ ข้าวเหนียว 1 ปั้น ไขและผ้าสีแดง 1 วา แล้วก็ดำน้ำหายไป เมื่อถึงเดือน 6 เดือน 7 วิญญาณจมีนฯ จะมาเข้าแม่ทรงพ่อทรงซึ่งเป็นลูกหลานที่สืบสายเลือดของท่าน

ต่อมาบรรดาลูก ๆ หลาน ๆ พร้อมด้วยชาวบ้านได้พร้อมกัน ปลุกศาลจมีนฯ ซึ่งต่อมาชาวบ้านเรียกกันว่า ศาลเจ้าพ่อหมื่นที่ริมฝั่งโขงหน้าวัดโสภา

ด้านหน้าศาลเจ้าพ่อหมื่น

ศาลเจ้าพ่อหมื่นเป็นศาลเจ้าพ่อหลักเมืองที่ชาวจีนนครพนมนับถือ เป็น 1 ใน 7 ศาลเจ้าที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวเมืองนครพนม เดิมศาลเจ้าพ่อหมื่นแห่งนี้ เป็นหอไม้เก่าๆ พังตกริมฝั่งแม่น้ำโขง อยู่ใต้ต้นมะม่วงไข่ที่ปลูกอยู่หลายต้น กระทั่งน้ำโขงไหลกัดเซาะตลิ่งจนพังทลาย ต่อมาจึงได้ย้ายศาลมาตั้งภายในวัดโอกาส ส่วนศาลหรือหอเจ้าพ่อหมื่นหลังเดิม ทางราชการได้ก่อสร้างอาคารด้านศุลกากรหลังย้ายหอไม้สูง 1 เมตรเศษ กว้าง 50 ซม. ยาวประมาณ 60 ซม. มาอยู่ติดกำแพงวัดใต้ต้นมะม่วงไข่สูงใหญ่ ปี พ.ศ.2532 ได้เกิดไฟไหม้ร้านค้าและบ้านเรือนวอดวายครั้งใหญ่ ปรากฏอัศจรรย์ ต้นมะม่วงและหอเจ้าพ่อหมื่น ไม่ถูกเพลิงไหม้ พ.ศ.2536 พระครูวิชิตพัฒนคุณ ขณะดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสวัดโอกาส เล็งเห็นว่าหอเจ้าพ่อชำรุดทรุดโทรม จึงนำเงินที่ได้มาจากการบริจาคของประชาชน จำนวน 3 แสนบาท ก่อสร้างและเปลี่ยนชื่อจากหอมาเป็น “ศาลเจ้าพ่อหมื่น” จนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันศาลเจ้าพ่อหมื่น เป็นอาคารคอนกรีตทรงไทยอีสาน ความยาว 6 เมตร กว้าง 3 เมตร สูง 7 เมตร ปลูกด้วยพื้นหินอ่อน ราวบันได 2 ข้างมีพญานาค 2 ตัว มีลูกทรงเหล็กกันไว้

ศาลเจ้าพ่อหมื่น

ภายในมีไม้พะยุงแกะสลักสูงเป็นท่อนของเจ้าพ่อหมื่น สูง 40 ซม. ตั้งอยู่บนแท่นฐานคอนกรีตสีแดง รูปแกะสลักไม้ดังกล่าว เชื่อว่าเจ้าพ่อหมื่นสิงสถิตเป็นผีมหีเหศักดิ์ ทาปากแดงโพกหัวสีแดง สวมใส่ชุดโบราณ มือซ้ายถือดาบ ข้างกายมีพญานาคไม้แกะสลัก 2 ตัว ด้านล่างมีเครื่องเช่นไห้ว เช่น ถ้วยรางวัลการแข่งขันเรือยาว ชั้นหมากเบ็ง หมากพลู บุหรี่ มะพร้าวอ่อน เป็นต้น

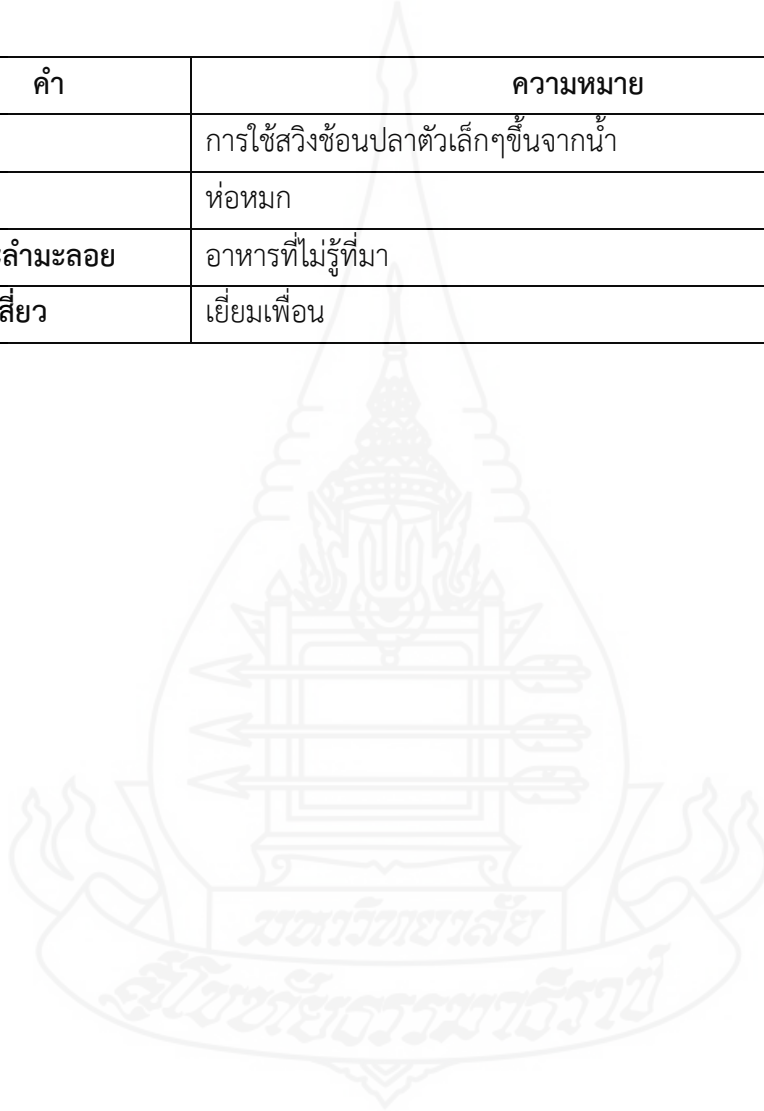

ท่อนเจ้าพ่อหมื่น

คำอธิบายศัพท์

คำ	ความหมาย
ซ็อน	การใช้สวิงซ็อนปลาตัวเล็กๆขึ้นจากน้ำ
หมก	ห่อหมก
ของมะลุ่มะลอย	อาหารที่ไม่รู้ที่มา
หยามเสียว	เยียมเพื่อน

ศาลเจ้าแบบจีนของเจ้าพ่อหมื่น

วัดโอกาสที่ตั้งของศาลเจ้าพ่อหมื่น

กิจกรรมท้ายเรื่อง

1. กิจกรรมคำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าเจ้าพ่อหมื่นมีลักษณะนิสัยอย่างไร
.....
.....
2. นักเรียนคิดว่าเจ้าพ่อหมื่นสมควรเป็นแบบอย่างในเรื่องใด จงแสดงเหตุผลประกอบ
.....
.....
3. นักเรียนจงบอกความหมายของคำว่า เสี้ยว ตามความเข้าใจของนักเรียน
.....
.....
4. นักเรียนคิดว่าเรื่องนี้สอดคล้องกับโคลงโลกนิติบทใด
.....
.....
5. ข้อคิดที่ได้จากเรื่องทีอ่านคืออะไร
.....
.....

2. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนไปค้นคว้าตำนานเจ้าพ่อหมื่นเพิ่มเติม แล้วนำมาจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียน
2. ให้นักเรียนแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 ยกย่องความดีของเจ้าพ่อหมื่น

ตำนานพระอินทร์แปลง

พระอินทร์แปลง

พระอินทร์แปลง เป็นพระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์ ปางมารวิชัย ขนาดหน้าตักกว้าง 59 นิ้ว ประดิษฐานอยู่ภายในพระอุโบสถ วัดพระอินทร์แปลง ริมฝั่งแม่น้ำโขง ถนนสุนทรวิจิตร อำเภอเมือง นครพนม จังหวัดนครพนม ตั้งเมื่อ พ.ศ.2393

ตามตำนานเล่าว่าพระหน่อหลักคำอดีตเจ้าอาวาสรูปแรก มีความประสงค์จะจัดสร้างพระประธานขึ้น เพื่อประดิษฐานไว้ในอุโบสถ พระหน่อหลักคำได้บอกบุญแก่ญาติโยมให้มาร่วมหล่อ พระดังกล่าว ชาวบ้านต่างศรัทธานำทองของตนไปบริจาควัด เมื่อถึงวันหล่อ พระหน่อหลักคำได้เททองหล่อเป็นคนแรก ต่อจากนั้นจึงเป็นชาวบ้านร่วมกันเททองหล่อ เมื่อถึงเวลาแกะแม่พิมพ์ออกมาปรากฏว่าส่วนเศียรพระไม่ต่อกับพระคอ ช่างหล่อพระและพระหน่อหลักคำ รวมทั้งประชาชนต่าง ผิดหวัง แต่พระหน่อหลักคำคิดว่าทองอาจจะไหลไม่สะดวกจึงเห็นว่าค่อนนำส่วนเศียรมาต่อที่หลัง

ท่านจึงสั่งให้คนกะเทาะแม่พิมพ์ออกมาดูหวังจะได้พบเศียรพระที่สวยงาม แต่ปรากฏว่าเมื่อแกะแม่พิมพ์ออกไม่พบเศียรพระพุทธรูปอยู่ภายในและไม่พบว่ามีทองเลยแม้แต่เนื้อ

หลังจากนั้นไม่นาน พระหน่อหลักคำได้จัดให้มีการเททองหล่อเศียรพระพุทธรูปอีกครั้ง ประชาชนต่างให้ความสนใจมากเพราะอยากรู้อาจจะเหมือนครั้งแรกหรือไม่ เมื่อแกะพิมพ์ออกทุกคนต่างก็ต้องผิดหวัง เพราะทองที่เทลงไปนั้นไม่ได้มีรูปร่างเศียรพระแต่มีลักษณะบิดเบี้ยวผิดรูปและภายในยังคงไม่มีเศียรเหมือนเดิม การที่นำพระพุทธรูปเศียรขาดตั้งประดิษฐานไว้ได้สร้างความสะเทือนใจแก่ชาวบ้านที่พบเห็นเป็นอย่างมาก พระหน่อหลักคำจึงได้ขอให้ชาวบ้านช่วยกันก่ออุโมงค์ดินครอบองค์พระเอาไว้ จนเป็นที่มาของชื่อวัดอุโมงค์

พระอุโบสถ วัดพระอินทร์แปลง

ต่อมาคืนหนึ่ง พระหน่อหลักคำฝันเห็นพระอินทร์นำเศียรพระพุทธรูปที่มีความงดงามลงมาจากสวรรค์แล้วนำไปต่อกับพระศอก ก่อนที่พระอินทร์จะเสด็จหายไป หลังจากที่พระหน่อหลักคำตื่นจากฝัน จึงวิ่งไปดูที่องค์พระปรากฏว่าพระพุทธรูปนั้นมีเศียรแล้วจริงๆ ทำให้เชื่อกันว่า พระพุทธรูปองค์นี้พระอินทร์เป็นผู้ลงมาสร้างให้ เพราะพระพักตร์นั้นงามล้ำทุกอย่างและมีความประณีตงดงามเหมือนเนรมิต

พระอินทร์แปลงภายในพระอุโบสถ

ลักษณะของพระอินทร์แปลงหากมองเวลากลางวันสีพระพักตร์จะเหลืองอร่ามเป็นเงาแวบสดใส ไม่มีหมองมานานนับพันปี ผิดกับพระพุทธรูปอื่น ๆ ที่ต้องคอยขัดถูพระพักตร์เป็นประจำ ส่วนในเวลาใกล้ค่ำหรือกลางคืน สีพระพักตร์ของหลวงพ่อก็จะเปลี่ยนไปคล้ายกับว่ามีสีทองอมเขียวทึบ คล้ายมรกตอ้อมเอิบมีอำนาจน่าเคารพเลื่อมใส

บทสวดบูชาพระอินทร์แปลง

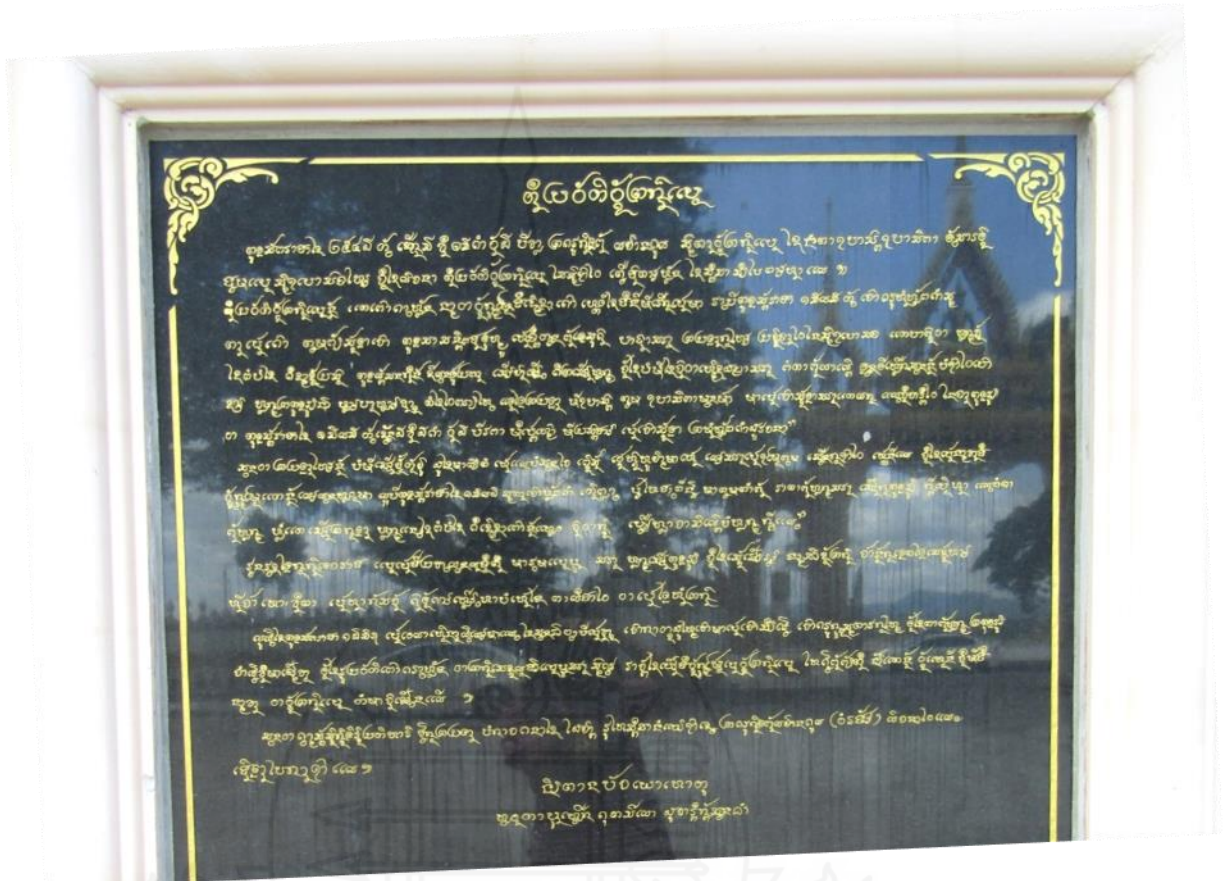
ปัจจุบันพระอินทร์แปลง ประดิษฐานอยู่ภายในพระอุโบสถ วัดพระอินทร์แปลง ริมฝั่งแม่น้ำโขง ถนนสุนทรวิจิตร อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ประชาชนมักมาไหว้พระขอพรอยู่เสมอ

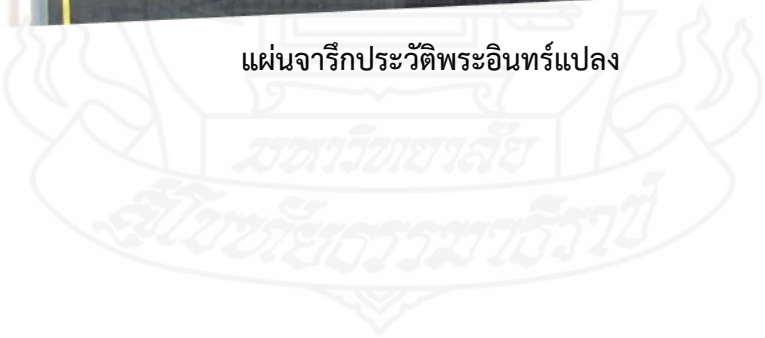
ประตูวัดพระอินทร์แปลง

คำอธิบายศัพท์

คำ	ความหมาย
บอกบุญ	ประกาศให้มาร่วมทำบุญ
เนรมิต	สร้าง เสก คิดค้น

แผ่นจารึกประวัติพระอินทร์แปลง

กิจกรรมท้ายเรื่อง

1. กิจกรรมคำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าคำว่า “แปลง” หมายถึงอะไร จงอธิบายตามความเข้าใจ
.....
.....
2. หากนักเรียนมีเพื่อนมาจากต่างจังหวัดนักเรียนจะนำเสนอเรื่อง พระอินทร์แปลง ให้เพื่อนทราบอย่างไร จงอธิบาย
.....
.....
3. นักเรียนจะเสนอวิธีประชาสัมพันธ์ ตำนานพระอินทร์แปลง ให้เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไปได้อย่างไร
.....
.....
4. นักเรียนคิดว่าเรื่อง ตำนานพระอินทร์แปลง ที่อ่านสะท้อนความเชื่อของคนไทยเกี่ยวกับเรื่องใด จงอธิบาย
.....
.....
5. ข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้คืออะไร
.....
.....

2. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนแต่งคำขวัญเชิญชวนนักท่องเที่ยวมาชมมัสการพระอินทร์แปลง
2. ให้นักเรียนนำเรื่องที่ย่านมาจัดทำเป็นหนังสือเล่มเล็ก

ตำนานพระธาตุอินทร์ปง

พระธาตุอินทร์ปง

พระธาตุอินทร์ปงหรือชาวบ้านเรียกพระธาตุหัวคู พระธาตุนาคู ประดิษฐานอยู่บนเนินวัด
เก่าข้างสระน้ำ กลางทุ่งนาทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของบ้านสร้างหิน ตำบลนาราชควาย
อำเภอเมืองนครพนม พระธาตุอินทร์ปงมีลักษณะเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีสภาพหักพัง ส่วนฐาน
กว้างด้านละ 15 เมตร ปัจจุบันคงเหลือเฉพาะฐานสูงประมาณ 4 เมตร สร้างด้วยอิฐ

พระธาตุอินทร์ปง

ด้านข้างของพระธาตุ

ตามบันทึกของพระครูสถิตเขมคุณ เจ้าอาวาสวัดศรีบัวบาน และเจ้าคณะตำบลนารายณ์เขียนไว้ว่า พระธาตุนี้เป็นธาตุของพระยาเจือง ซึ่งเป็นผู้ปกครองอาณาบริเวณนี้ เดิมพื้นที่บริเวณนี้เป็นเมืองเก่า เรียกว่า เมืองเสตพล มีเมืองขึ้นหลายเมือง เนื่องจากพระยาเจืองเป็นเจ้าของที่มีอำนาจและมีของวิเศษ คือ ง้าวเจือง ซึ่งมีน้ำหนักสามแสน สามารถอ่อนและแข็งได้ เมื่อมีภัยหรือข้าศึกมารุกรานบ้านเมือง ง้าวเจืองจะสั่นขึ้นมาทันที ประชาชนจึงเกิดความเกรงกลัวอำนาจของพระยาเจือง

บริเวณฐานที่ยังเหลือสูง 4 เมตร

นอกจากนั้นพระยาเจืองยังเป็นผู้ที่รักษาศีลจนเป็นที่เคารพยกย่องของประชาชน และพระอินทร์ทำให้พระอินทร์ต้องเสด็จลงมาที่เมืองเสตพลและเรียกพระยาเจืองมาพบ แล้วตรัสบอกว่า “ข้าพเจ้าเห็นข้อวัตรปฏิบัติธรรมของท่านดีต่อประชาชน และยังดีต่อเราอีก เราจึงปลงใจให้พรแก่ท่านขอให้ประชาชนเมืองนี้ตายแล้วอย่ามีกองฟอน อย่าได้เผาซึ่งกันและกัน เมื่อสิ้นใจแล้ว ก็ให้เหือดแห้งอันตรายกันไปเอง” เมื่อตรัสดังนั้นแล้ว พระอินทร์ก็เสด็จหายไป

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาสถานที่แห่งนี้ จึงมีผู้เรียกว่า ที่ปลงใจของพระอินทร์ ต่อจากนั้นพระยาเจืองจึงสร้างพระธาตุขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์ ณ สถานที่แห่งนี้และบรรจุของมีง้าวเจืองรวมทั้งทรัพย์สินเป็นจำนวนมากลงในพระธาตุ นอกจากนั้นมีการลงอักษรขอมจารึกไว้ในแผ่นศิลาปิดปากหลุมในพระธาตุ ความว่า พระธาตุอินทร์ปงนี้มีพระยาเจืองเป็นผู้สร้าง

พระธาตุอินทร์ปราง ส่วนฐานที่ยังคงเหลืออยู่ในปัจจุบัน

ด้านข้างองค์พระธาตุอินทร์ปราง มีพระพุทธรูปขนาดใหญ่ประดิษฐานอยู่
ชื่อว่า หลวงปู่พระธาตุอินทร์ปราง

บริเวณรอบ ๆ พระธาตุอินทร์ปงเดิมเป็นวัดเก่า

รอบ ๆ พระธาตุอินทร์ปง มีต้นไม้ขนาดใหญ่ที่มีอายุกว่าร้อยปี

คำอธิบายศัพท์

คำ	ความหมาย
กองฟอน	กองขี้เถ้าที่เผาศพแล้ว
อันตรธาน	สูญหายไป, ลับไป
ของมิ่งเมือง	สิ่งที่เป็นสิริมงคลของบ้านเมือง

กิจกรรมท้ายเรื่อง

1. กิจกรรมคำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าการปฏิบัติตนของพระยาเจืองในเรื่องใด ที่ควรนำไปเป็นแบบอย่าง
.....
.....
2. นักเรียนคิดว่าการนำของมีค่าและทรัพย์สิ่งลงในไปพระธาตุเพื่ออะไร จงอธิบาย
.....
.....
3. หากนักเรียนต้องพาเพื่อนมากราบนมัสการพระธาตุอินทร์บัง นักเรียนจะเล่าให้เพื่อนฟัง
อย่างไร
.....
.....
4. เพราะเหตุใด ประชาชนจึงให้ความเคารพนับถือพระยาเจือง
.....
.....
5. ข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้คืออะไร
.....
.....

2. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนเขียนจดหมายเชิญชวนเพื่อนต่างโรงเรียนให้มานมัสการพระธาตุอินทร์บัง
2. ให้นักเรียนเขียนคำขวัญเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมาไหว้พระธาตุในจังหวัดนครพนม

ตำนานดอนแกวกอง

ดอนแกวกอง

ดอนแกวกองมีลักษณะเป็นหาดทรายงอกยาวขึ้นมาทางเหนือจรดท้ายเมืองนครพนม และติดกับชายฝั่งโดยตลอด ชาวบ้านเรียกว่า หาดแกวกอง หรือหาดหนองจันทร์ เมื่อถึงฤดูแล้งจะเห็นหาดแกวกองยื่นออกไปทางแม่น้ำโขงเกือบจรดเมืองท่าแขกของประเทศลาว

ตามตำนานดอนแกวกองมีตำนานสองตำนานที่กล่าวถึงการเกิดดอนแกวกองแห่งนี้ ตำนานแรกเกิดขึ้นในสมัยอาณาจักรศรีโคตรบูรณะซึ่งเกิดการชิงความเป็นใหญ่ในแผ่นดินระหว่างพระนครนารักษ์กับท้าวแก้ว พระนครนารักษ์ได้ขอกำลังพลจากเมืองเวียงจันทน์แต่ไม่ได้ จึงไปขอกจากเมืองญวนได้ไพร่พลมาจำนวน 6,000 คน จัดให้ทหารญวนพักอยู่ที่เมืองคำเกิดเพราะเกรงว่าท้าวแก้วจะรู้ตัวเสียก่อน ในระหว่างที่พระนครนารักษ์เตรียมไพร่พลจะไปสมทบกับทหารญวนนั้น ท้าวแก้วทราบเรื่องก่อนจึงยกไพร่พล 4,000 คน คุ่มเครื่องบรรณาการไปหาแม่ทัพญวนที่เมืองคำเกิด แล้วแอบอ้างว่าเป็นเจ้าเมืองมรุกขนครฝ่ายแม่ทัพญวนหลงเชื่อจึงสมทบไปตีเมืองมรุกขนครแตก พระนครนารักษ์จึงพาครอบครัวหนีข้ามแม่น้ำโขง และขอกำลังไพร่พลจากเวียงจันทน์อีกครั้งหนึ่ง

ฝ่ายเจ้าเมืองเวียงจันทน์ได้ให้พระยาเชียงสาเป็นแม่ทัพมาช่วยโดยตั้งค่ายอยู่ที่บ้านหนองจันทร์ อีกฝ่ายหนึ่งอยู่ที่บ้านธาตุศรีบุญเรืองแล้วจัดไพร่พลทั้งสองค่ายกระจายเป็นปีกกาโอบถึงกันเพื่อจะโจมตีเมืองมขุคนคร ฝ่ายทัพญวนที่มาช่วยท้าวแก้ว ตั้งทัพอยู่ที่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงเมื่อได้เอาไม้ไผ่มาสะพานเป็นแพลูกบวบ จะยกข้ามแม่น้ำโขงมาโจมตีทัพพระยาเชียงสา คิดว่าจะได้ข้ามถึงฝั่งขวาได้แล้ว ก็เตรียมทหารลงแพเมื่อพร้อมแล้วก็ถ่อหัวแพทางเหนือออก ส่วนทางใต้ผูกติดกับฝั่งไว้ เมื่อหัวแพข้ามถึงฝั่งขวาแล้วจะใช้สะพานลำเลียงให้ทหารได้ข้าม ขณะที่ทหารกำลังผลักแพไม้ข้ามโขงเอง ฝ่ายพระยาเชียงสาได้ใช้ปืนใหญ่ยิงตัดสะพานแพลูกบวบขาดเป็นท่อน ๆ แล้วยกกำลังเข้าสู้รบกับทหารญวนกลางแม่น้ำโขง ทหารญวนถูกยิง ฟัน แหวง ตกน้ำตายเกลื่อนกลาด กองทัพของญวนแตกพ่าย ศพทหารญวนลอยไปติดที่เกาะดอนกองทับถมกันเป็นจำนวนมาก เกาะนี้จึงได้ชื่อเรียกว่า ดอนแกวกอง มาจนถึงทุกวันนี้

บริเวณดอนแกวกองในปัจจุบัน

ตำนานที่สองเกิดขึ้นในช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 พ.ศ. 2488 ทหารญี่ปุ่นเข้ายึดครองปลดอาวุธฝรั่งเศสทั่วอินโดจีน ซึ่งมีประเทศลาว เขมร และเวียดนาม และให้เป็นเอกราช เมื่อถึงกลางปีนั้นญี่ปุ่นยอมแพ้สงครามโลก ลาว เขมร และเวียดนามไม่ยอมเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส จึงเกิด

การต่อสู้กัน ในระหว่างนั้นรัฐบาลลาวได้ขอร้องให้ญี่ปุ่นส่งคนญวนกลับประเทศของเขา เพราะต่างก็เป็นเอกราชแล้ว ฝ่ายญวนก็เห็นด้วยจึงอพยพคนญวนจากหลวงพระบางเวียงจันทน์จำนวนหลายหมื่นคนมารวมไว้ที่เมืองท่าแขก เพื่อรอเดินทางกลับประเทศเวียดนาม ฝ่ายญี่ปุ่นเมื่อแพ้สงครามแล้วก็ถอยทัพกลับ แต่ลาวกับญวนก็ยังทำการต่อสู้กับฝรั่งเศสเรื่อยมาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2489 เมืองท่าแขกแตก เพราะฝรั่งเศสทำสงครามอย่างหนักทั้งทางพื้นดินและทางอากาศ ฝรั่งเศสได้นำเครื่องบินมาทิ้งระเบิดทำลายเมืองท่าแขกอย่างหนัก ทหารที่รักษาเมืองท่าแขกเห็นว่าสู้ไม่ไหวแล้ว จึงปล่อยให้ประชาชนอพยพเข้ามาฝั่งขวา ในขณะที่เรือบรรทุกผู้คนที่อพยพกำลังลอยอยู่เต็มแม่น้ำโขง ทันใดนั้นเองเครื่องบินรบฝรั่งเศส 2 ลำก็กราดยิงไปยังเรือที่บรรทุกผู้อพยพ บินวนไปมาทำให้ไฟไหม้และเรือล่ม คนจมน้ำตายเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นคนญวน ศพส่วนใหญ่ลอยไปติดอยู่ที่บริเวณดอนแกวกองเป็นครั้งที่ 2

ชาวบ้านนิยมปลูกพืชผัก บริเวณดอนแกวกอง

ดอนแกวกองอยู่ที่บ้านหนองจันทร์ ตำบลท่าค้ออำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ในฤดูร้อนช่วงที่แม่น้ำโขงลดลง มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก สามารถขับรถลงไปบริเวณหาดทรายได้ มีร้านอาหารร้านค้ามากมายริมแม่น้ำโขง ปัจจุบันรอบๆดอนแกวกองเป็นบริเวณที่นิยมปลูกพืชหลายชนิดเนื่องจากมีดินที่อุดมสมบูรณ์ เช่น มะเขือเทศ ข้าวโพด ใบบายาสูบ สร้างรายได้ให้ประชาชนในบริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง

แม่โขงบริเวณใกล้ ๆ ตอนแกวทอง

กิจกรรมท้ายเรื่อง

1. กิจกรรมคำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. คำว่า “สงครามนำมาซึ่งความสูญเสีย” นักเรียนเห็นด้วยกับคำกล่าวนี้หรือไม่ จงอธิบาย
.....
.....
2. ตามความคิดของนักเรียนคำว่า “ตอน” หมายถึงอะไร จงอธิบาย
.....
.....
3. คุณธรรมที่เด่นชัดที่สุดจากเรื่องที่คุณได้อ่านคืออะไร จงอธิบายตามความเข้าใจ
.....
.....
4. หากนักเรียนอยากแนะนำให้เพื่อนมาเที่ยวที่ดอนแกวของนักเรียนจะมีวิธีการเชิญชวนอย่างไร
.....
.....
5. ข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้คืออะไร
.....
.....

2. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนจัดทำหนังสือเล่มเล็กแนะนำเกี่ยวกับดอนแกว
2. ให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆในจังหวัดที่มีความสัมพันธ์กับการทำสงครามในครั้งนั้น แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ตำนานพระยอดเมืองขวาง

อนุสาวรีย์พระยอดเมืองขวาง

อนุสาวรีย์พระยอดเมืองขวาง ตั้งอยู่ภายในค่ายพระยอดเมืองขวาง ถ.นครพนม-สกลนคร พระยอดเมืองขวาง เลขที่ 303 หมู่ที่ 10 ตำบลกรูด อำเภอมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

พระยอดเมืองขวาง เกิดเมื่อ 12 เมษายน พ.ศ.2389 ที่อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ เป็นบุตรของพระยาไกรเพชร มีนามเดิมว่า “สมบุญ” เริ่มรับราชการครั้งแรกเป็นข้าหลวงผู้ช่วยในกองข้าหลวงใหญ่ สังกัดกระทรวงมหาดไทย พระยอดเมืองขวางรับราชการด้วยความซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียรจนได้รับความไว้วางพระราชหฤทัย จากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ให้เป็นเจ้าเมืองเชียงขวาง

ขณะที่ดำรงตำแหน่งข้าหลวงเมืองคำม่วน คำเกิด ได้เกิดกรณีพิพาท เนื่องจากฝรั่งเศสต้องการเมืองคำม่วน กองทหารฝรั่งเศสนำโดยมองสิเออร์ กรอสกูแรง บังคับให้พระยอดเมืองขวาง ออกจากเมืองคำม่วน แต่พระยอดเมืองขวางไม่ยินยอม จึงเกิดการต่อสู้กันขึ้น ทำให้ มอง สิเออร์ กรอสกูแรง และทหารญวนจำนวนหนึ่งเสียชีวิต

เหตุการณ์ครั้งนั้นส่งผลให้พระยอดเมืองขวางถูกฟ้องร้องถึง 2 ครั้ง ในครั้งแรกศาลตัดสินยกฟ้อง แต่รัฐบาลของฝรั่งเศสไม่ยินยอมจึงเกิดการฟ้องร้องใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยมีการแต่งตั้งผู้พิพากษาของฝรั่งเศสมากกว่า

ผู้พิพากษาศาลตัดสินลงโทษจำคุกพระยอดเมืองขวางเป็นเวลา 20 ปี ทำให้ประชาชนที่ทราบข่าวเกิดความเห็นใจและต่างยกย่องในความกล้าหาญและเสียสละของพระยอดเมืองขวาง หลังจากจำคุกได้ 2-3 ปี พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานอภัยโทษพร้อมปูนบำเหน็จเบี้ยหวัดให้เป็นจำนวนมากเพื่อตอบแทนคุณความดี ความกล้าหาญและความจงรักภักดีที่ท่านมีต่อชาติบ้านเมือง ซึ่งต่อมาประชาชนต่างขนานนามท่านว่า “ชายชาติช้างงา ผู้กล้าหาญ”

พระยอดเมืองขวาง ถึงแก่กรรมเมื่อ 7 เมษายน พ.ศ. 2443 รวมอายุ 54 ปี เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึง

ความกล้าหาญและเสียสละของทหารกล้าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล-อดุลยเดช จึงพระราชทานนามอันเป็นที่ตั้งของหน่วยทหารบก ซึ่งตั้งอยู่ที่จังหวัดนครพนมว่า “ค่ายพระยอดเมืองขวาง” เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2521 และมีการสร้างอนุสาวรีย์พระยอดเมืองขวางซึ่งเป็นบุคคลสำคัญถึงแม้ท่านจะเป็นสามัญชนแต่ท่านก็เสียสละเพื่อชาติบ้านเมืองเป็นแบบอย่างที่ควรค่าแก่การยกย่องเชิดชูในความกล้าหาญ

ด้านข้างอนุสาวรีย์พระยอดเมืองขวาง

ประตูทางเข้าค่ายพระยอดเมืองขวาง

คำอธิบายศัพท์

คำ	ความหมาย
ปูนบำเหน็จ	ให้รางวัล
เบี้ยหวัด	เงินตอบแทนความชอบที่ให้แก่ทหารที่ออกจากประจำการ ซึ่งจ่ายเป็นรายเดือนตามข้อบังคับของกระทรวงกลาโหม

ด้านหน้าอนุสาวรีย์พระยอดเมืองขวาง

กิจกรรมท้ายเรื่อง

1. กิจกรรมคำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าพระยอดเมืองขวางสมควรเป็นแบบอย่างในเรื่องใด จงแสดงเหตุผลประกอบ

.....

.....

2. นักเรียนคิดว่าคุณธรรมด้านใดของพระยอดเมืองขวางที่ควรนำไปเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่าพระยอดเมืองขวางมีลักษณะนิสัยอย่างไร

.....

.....

4. นักเรียนคิดว่าเรื่องี่อ่านสอดคล้องกับค่านิยม 12 ประการข้อใด จงอธิบาย

.....

.....

5. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้างจากเรื่องี่อ่าน

.....

.....

2. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนไปค้นคว้าตำนานของบุคคลสำคัญในจังหวัดนครพนมเพิ่มเติม แล้วนำมาจัดป้ายนิเทศ

2. ให้นักเรียนแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ ยกย่องพระยอดเมืองขวาง

ตำนานพระบาง

พระบาง

พระบาง ประดิษฐานอยู่ภายในวัดไตรภูมิ ตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม เดิมได้อัญเชิญพระบางจากประเทศลาวมาประดิษฐานอยู่ที่วัดพระธาตุท่าอุเทน ต่อย้ายมาประดิษฐานยังวัดไตรภูมิถึงปัจจุบัน

พระบางองค์นี้ได้มีผู้เล่าสืบต่อกันมาว่า สร้างขึ้นในประเทศลาว โดยคณะกรรมการ 2 ฝ่ายเป็นผู้ร่วมกันสร้างขึ้นคือฝ่ายสงฆ์มีสมเด็จพระวันทา เป็นประธาน ส่วนฝ่ายฆราวาส มีพญาแมงวัน เจ้าเมืองเหิบ ประเทศลาวเป็นประธาน มีการเชิญชวนให้ประชาชนที่มีจิตศรัทธาช่วยบริจาคทรัพย์สิ่งของ และส่วนใหญ่ประชาชนได้นำสิ่งของมาร่วมบริจาค ได้แก่ ทองคำ นาก เงิน ทองแดง ทองเหลือง และทองคำขามาถวาย จากนั้นได้นำมารวมแล้วหลอมหล่อเป็นองค์พระ ในการสร้างครั้ง

นั้นได้หล่อพระที่มีขนาดเท่ากันขึ้น 2 องค์ องค์หนึ่งเป็นพระขัดสมาธิ องค์ที่สองนั้นเป็นพระยืนปางห้ามสมุทร คือ พระบาง

วัดพระธาตุดำเนิน เดิมเป็นที่ประดิษฐานพระบาง

พระบาง เป็นพระยืนปางห้ามสมุทร

ลักษณะของพระบาง เป็นพระยืนปางห้ามสมุทร องค์พระสูง 80 นิ้ว แทนสูง 2 นิ้วครึ่ง ฐานรูปแปดเหลี่ยม สูง 15 นิ้ว และฐานตั้งอยู่บนช้างแปดเชือก ตัวองค์พระประกอบด้วยโลหะหลายชนิดที่หลอมเป็นเนื้อเดียวกัน รอบสายรัดเอวมีเม็ดนิลฝังอยู่เป็นระยะๆ และที่สะดือมีเพชรขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง นิ้วครึ่ง ฝังอยู่ แต่ปัจจุบันได้หายไปแล้ว

ภายในพระและฐานของพระบางนั้นกลวง สามารถถอดเป็นชิ้นส่วนต่าง ๆ คือ

1. เกศ มีลักษณะเป็นยอดแหลม
2. ศีรษะ
3. มือ ซ้ายและขวา
4. ลำตัว ตลอดจนขาและเท้า
5. ฐานแปดเหลี่ยม

พระอุโบสถวัดไตรภูมิ ที่ประดิษฐานพระบาง

ประตูหน้าวัดไตรภูมิ

กิจกรรมท้ายเรื่อง

1. กิจกรรมคำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนบอกลักษณะเด่นของพระบางมา 3 ข้อ ที่แตกต่างจากพระพุทธรูปทั่วไป
.....
.....
2. นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุผลใด จึงทำให้มีการย้ายพระบางจากประเทศลาวมาที่ประเทศไทย
.....
.....
3. หากนักเรียนต้องการศึกษาตำนานพระบางเพิ่มเติม นักเรียนจะมีวิธีการอย่างไร
.....
.....
4. นักเรียนคิดว่ากรณีที่พระบางสามารถถอดแยกชิ้นส่วนได้ เป็นเพราะสาเหตุใด
.....
.....
5. ข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้คืออะไร
.....
.....

2. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนแต่งคำขวัญเชิญชวนนักท่องเที่ยวให้มานมัสการพระบาง
2. ให้นักเรียนนำเรื่องที่อ่านมาจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน

ตำนานวัดมรุกขนคร

ประตุน้ำวัดมรุกขนคร

ตำนานวัดแห่งนี้เกี่ยวกับพญานาค และเหตุการณ์ประหลาดหลายอย่างเกิดขึ้น ในอดีตทางราชการมีคำสั่งให้ตัดถนนผ่านเข้าวัด ซึ่งการตัดถนนในครั้งนั้นมีความจำเป็นต้องตัดต้นประคูดันใหญ่ที่มีอายุหลายร้อยปี ขณะที่คนงานกำลังตัดนั้น ก็เกิดชกและหมดสติไปทำให้ผู้อยู่ในเหตุการณ์ตอนนั้นตกใจอย่างมาก ทุกคนต่างพยายามช่วยเหลือแต่เขาก็ยังคงหมดสติ จึงพาไปส่งโรงพยาบาล

หลังจากนั้น มีหลวงปู่ปฏิบัติองค์หนึ่ง ท่านเล่าว่าสมัยที่ท่านเป็นผู้นำในการปฏิบัติธรรมที่วัดแห่งนี้บริเวณต้นไม้ด้านหน้าวัดมีพญานาค 3 พี่น้องเฝ้าอยู่ เดิมวัดแห่งนี้ เป็นวัดร้างมานาน เพราะพระ เณร ที่เคยอยู่ที่นี่ หากปฏิบัติ

พระอุโบสถวัดมรุกขนคร

ตัวไม่ดี ก็จะมีอันเป็นไป ถ้าไม่มรณภาพ ก็ต้องมีเหตุให้จากไป วัดแห่งนี้มีประวัติว่าเจ้าที่แรง เพราะมีสมบัติเก่าฝังอยู่ใต้ดิน ซึ่งพญานาคและเทพารักษ์จะคอยดูแลรักษา

ต่อมาได้มีการสร้างพญานาค 3 ตัวครอบต้นไม้ไว้ ต้นไม้นี้ที่ว่านี่คือต้นประตู่ซึ่งอายุราว 300 กว่าปี เป็นต้นไม้ใหญ่เก่าแก่ ก่อนการสร้างได้ให้ช่างเข้ามาดูพื้นที่และเตรียมการก่อสร้าง ซึ่งช่างก็ทำการขุดเจาะและสำรวจบริเวณพื้นที่รอบ ๆ ต้นประตู่ เรื่องเล่าว่าเมื่อตกกลางคืนในคืนนั้นมีชายแก่ในชุดขาว มาเข้าฝันช่างและถามอย่างไม่พอใจว่า “มาทำอะไร มาขุดอะไร” ช่างจึงตอบกลับไปว่า “หลวงพ่อบ้านสั่งให้ผมสร้างพญานาค 3 ตัวพันรอบ” ชายแก่ชุดขาวจึงบอกว่า “ให้สร้างได้ แต่ต้องทำให้สวย” ช่างรอให้สว่างด้วยความกระวนกระวายแล้วรีบเล่าเรื่องนี้ให้เจ้าอาวาสของวัดฟัง

พญานาค 3 ตัว พันรอบต้นประตู่

บริเวณฐาน มีการสร้างรางน้ำล้อมรอบ

รูปปั้นชีปะขาว

หลังจากสร้างเสร็จ ชายชู้ตชาวคนเดิมได้มาเข้าฝันนายช่างอีก คราวนี้มาบอกว่า “มีตัวหนึ่งลำตัวงอไม่สวย ให้รื้อสร้างใหม่” จึงได้ไปดูกัน ปรากฏว่านาคที่สร้างไว้ มีอยู่ตัวหนึ่งหันหัวไปผิดทิศ ดูแล้วเหมือนคอกหัก จึงได้ทำการรื้อแก้ไข สร้างให้ใหม่ แต่หลังจากนั้นไม่นานนัก ในเวลาเช้า มีชายแปลกหน้าผู้หนึ่ง เดินทางมาที่วัด เขามาจากจังหวัดอุบลราชธานี ยืนด้อมๆมองๆ บริเวณสิ่งก่อสร้างพญานาค 3 ตนนี้ กระผมจึงได้เข้าไปพูดคุยด้วย เขาบอกว่า “พญานาค 3 ตนนี้ได้ไปเข้าฝัน ขอร้องให้มาสร้างร่างน้ารอบๆให้ด้วย” และยังบอกว่า “สถานที่นี้ ทุกอย่างที่เห็นที่นี่ เหมือนภาพที่ปรากฏในฝันทั้งหมด” ซึ่งตอนนี้ร่างน้าก็ได้สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว

คำบูชาพญานาค

ปัจจุบันภายในวัดมรุกขนครเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด มีพระธาตุมรุกขนคร ประดิษฐานอยู่องค์พระธาตุก่ออิฐถือปูนเป็นผังสี่เหลี่ยมลักษณะคล้ายพระธาตุพนม แต่เล็กกว่า สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2536 พระมหาธาตุุ ได้รับการอุปถัมภ์จากหม่อมหลวงทวีสันต์ ลดาวัลย์ ราชเลขาธิการ และคุณหญิงแม่บุญศรี สนธยางกุล พร้อมด้วยศรัทธาญาติโยมจากทั่วสารทิศ พระธาตุสูง 50.9 เมตร มีความหมายว่าสร้างขึ้นเพื่อสิริราชสมบัติ ในหลวงทรงครองราชย์ 50 ปี และ จุด 9 นั้น หมายถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ซึ่งพระธาตุองค์นี้สร้างขึ้นภายหลัง

พระธาตุมรุกขนคร

วัดมรุกขนครเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมของจังหวัดนครพนม

กิจกรรมท้ายเรื่อง

1. กิจกรรมคำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนชอบเหตุการณ์ใดของเรื่องมากที่สุด เพราะเหตุใด
.....
.....
2. ถ้านักเรียนเป็นคนในท้องถิ่น นักเรียนจะประชาสัมพันธ์ตำนานของวัดมรุกขนครให้นักท่องเที่ยวทราบ อย่างไร จงอธิบาย
.....
.....
3. นักเรียนคิดว่าบริเวณใดในวัดมรุกขนครที่นักเรียนอยากไปมากที่สุด เพราะเหตุใด
.....
.....
4. ถ้านักเรียนต้องการให้นักท่องเที่ยวมาที่วัดมรุกขนครจำนวนมาก นักเรียนจะมีวิธีการอย่างไร จงตอบอย่างน้อย 2 ข้อ พร้อมทั้งบอกเหตุผลประกอบ
.....
.....
5. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากเรื่องี่อ่าน
.....
.....

2. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนจัดทำแผ่นพับแนะนำ เชิญชวนให้คนมาเที่ยววัดมรุกขนคร
2. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ ตำนานวัดมรุกขนคร แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ตำนานภูลังกา

อุทยานแห่งชาติภูลังกา

อุทยานแห่งชาติภูลังกาครอบคลุมพื้นที่ของตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพ่ง จังหวัดนครพนม และอำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ มีเนื้อที่ประมาณ 31,250 ไร่ มีลักษณะเป็นภูเขาทับซ้อนกัน 3 ลูก สลับด้วยเทือกเขาขนาดเล็กสลับซับซ้อนทอดยาวตามแนวลำน้ำโขง สภาพโดยทั่วไปเป็นป่าดงดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรังที่สมบูรณ์มีสัตว์ป่าชุกชุม เป็นต้นกำเนิดของน้ำตก และลำธารใหญ่น้อยหลายสาย ช่วงฤดูท่องเที่ยวระหว่างเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม เป็นช่วงที่มีดอกไม้ กล้วยไม้ป่า เช่น รongเท้า นารีบานสะพรั่ง บนยอดภูลังกา เดิมมีความเชื่อว่าต้นไม้ทุกต้นในภูลังกาใช้เป็นยาสมุนไพรได้

ภาพถ่ายจากบึงโขงหลงมองเห็นอุทยานแห่งชาติภูถ้ำงา

บนภูถ้ำงามีเส้นทางเพื่อเดินสำรวจธรรมชาติ

มีเรื่องเล่าว่ายักษ์สะลิวหลังรักสาวแต่ไม่สมหวังจึงเสียใจมากเอาแต่นั่งมองพระอาทิตย์ที่ริมแม่น้ำโขงตั้งแต่เช้าจนเย็น ทำให้ร่างกายกลายเป็นหินสีชมพู พระอินทร์จึงให้บริเวณเหล่านี้เป็นอุทยานยาสมุนไพรมองตน เรียกว่า ภูเขาสรรพยา ซึ่งมีชื่อพ้องกับเรื่องรามเกียรติ์ จึงเกิดตำนานเชื่อมโยงตำนานภูถ้ำงากับเรื่องรามเกียรติ์ซึ่งเป็นวรรณคดีที่รู้จักกันดีในเมืองไทย

หน้าผาหินเป็นสี่ชมพู

ครั้งหนึ่งเมื่อตอนพระรามและพระลักษมณ์ทำสงครามกับทศกัณฐ์และได้ต่อสู้กัน พระลักษมณ์ต้องหอกโมกคคี์ของกุมภกรรณ อานุภาพของหอกเล่มนี้ เมื่อต้องหอกแล้วไม่สามารถถอนหอกออกได้ และเมื่อถูกแสงอาทิตย์ในวันรุ่งขึ้นจะตายทันที พิเภกจึงบอกพระรามว่า ทางแก้ไขต้องไปเอาตัวยา มา 3 อย่าง มาผสมเป็นยาทาแผล ตัวยาดังกล่าว ได้แก่ 1.มูลของโคนนันทิวิศาล 2.น้ำจากปัญจมหานที 3.สังกรณีตรีชวา พืชสมุนไพรอยู่บนภูเขาสรรพยา พระรามจึงมอบหมายให้ทหารแยกย้ายไปนำตัวยา เหล่านี้มาเพื่อรักษาพระลักษมณ์ หนุมานได้รับมอบหมายให้ไปเก็บสังกรณีตรีชวาจึงเหาะมายังภูลังกา แต่ไม่รู้ว่าตัวยาอยู่ที่ไหน หนุมานแปลงกายให้มีขนาดใหญ่กว่าภูลังกา แล้วใช้หางม้วนหอบภูลังกาไปทั้งหมดแล้วเหาะกลับไปเฝ้าพระราม

พระรามเรียกพิเภกให้มาพบและให้พิเภกหาตัวยาสมุนไพรที่ต้องการ เนื่องจากบริเวณภูลังการมีสมุนไพรเป็นจำนวนมาก เมื่อพิเภกได้สังกรณีตรีชวาจึงปรุงยารักษาพระลักษมณ์จนหายเป็นปกติ หลังจากได้ยาตามประสงค์แล้ว หนุมานต้องเอาภูเขาไปคืนไว้ที่เดิม แต่หนุมานขี้เกียจจึงใช้หางขว้างภูลังกากลับมาไว้ที่เดิม แต่ไม่ตรงจุดที่ตั้งเดิมของภูลังกาเป็นเหตุให้ที่เดิมของภูลังกากลายเป็นบึงน้ำขนาดใหญ่ เรียกว่า บึงโขงหลง

จากบนภูลังกา สามารถมองเห็นบึงน้ำขนาดใหญ่ เรียกว่า บึงโขงหลง

ซึ่งมีขนาดพื้นที่กว้างยาวใกล้เคียงกับภูลังกา บึงดังกล่าวอยู่ในเขตจังหวัดบึงกาฬในปัจจุบัน ที่ภูลังกาเป็นที่รู้จักว่ามีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามมากมาย เช่น น้ำตกตาดโพธิ์ น้ำตกตาดขาม น้ำตกกินรี นอกจากนี้บนยอดภูลังกายังมีเจดีย์กองข้าวศรีบุญเนาวัล มีลักษณะเป็นลานหินคล้ายกองข้าวนำมากองไว้ ซึ่งเป็นจุดสูงสุดของภูลังกาและเป็นการพิชิตยอดภูลังกาอีกด้วย และยังเป็นจุดชมวิวพระอาทิตย์ขึ้น และพระอาทิตย์ตกที่สวยงาม

เจดีย์กองข้าวศรีบุญเนาวัล

น้ำตกตาดขาม อยู่ในอุทยานแห่งชาติภูลังกา

อุทยานแห่งชาติภูลังกามีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ภูลังกา 3 เส้นทาง สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบภูลังกาต้องติดต่อเจ้าหน้าที่นำทาง และลูกหาบ ที่ทำการอุทยานฯ ล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วัน สำหรับสถานที่พัก ทางอุทยานฯ ภูลังกา มีเต็นท์ไว้สำหรับนักท่องเที่ยว พักได้ 2 - 6 คน และมีสถานที่กางเต็นท์ไว้สำหรับนักท่องเที่ยวที่นำเต็นท์มาเอง

อุทยานแห่งชาติภูลังกา

คำอธิบายศัพท์

คำ	ความหมาย
โคนันทิวศาล	โคนันทิวศาลเป็นโคที่มีพละกำลังมหาศาล สามารถลากเกวียนได้ครั้งละ 100 เล่ม
ปัญจมหานที	แม่น้ำใหญ่ 5 สายในอินเดีย ได้แก่ แม่น้ำคงคา ยมุนา มหิ สรรภู และอจิรวดี
สังกรณิตรีชวา	พืชสมุนไพรอยู่ในบนภูเขาสรรพยา

อุทยานแห่งชาติภูลังกาในฤดูหนาว

วัดชัยมงคล ตั้งอยู่บนบนภูลังกา

กิจกรรมท้ายเรื่อง

1. กิจกรรมคำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากเรื่องที่คุณอ่านนักเรียนชอบตัวละครใดมากที่สุด พร้อมบอกเหตุผลประกอบ

.....

.....

2. นักเรียนประทับใจตอนใดของเรื่องมากที่สุด เพราะอะไร

.....

.....

3. นักเรียนจะมีวิธีอนุรักษ์พืชสมุนไพรที่อยู่บนภูลังกาอย่างไร

.....

.....

4. นักเรียนคิดว่าเรื่องตำนานภูลังกามีคุณค่าอย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

5. จงบอกคุณค่าที่ได้จากเรื่องที่คุณอ่าน ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มา 3 ข้อ

.....

.....

2. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนไปอ่านวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ เลือกตอนที่ประทับใจที่สุด แล้วมาเล่าให้เพื่อนฟัง
2. ให้นักเรียนเขียนสารคดีเชิงท่องเที่ยว เพื่อเชิญชวนให้คนมาเที่ยวที่ภูลังกา

ตำนานประเพณีไหลเรือไฟ

ประเพณีไหลเรือไฟ จังหวัดนครพนม

ประเพณีไหลเรือไฟ ถือเป็นประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนครพนม และร่วมสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณด้วยความเชื่อและความศรัทธา ประเพณีไหลเรือไฟอยู่ในฮีตเดือน 11 คืองานบุญออกพรรษา เป็นพิธีกรรมเพื่อเป็นการบูชาต่อแม่น้ำโขงที่ชาวบ้านในลุ่มน้ำโขงได้ใช้สอยแม่น้ำในการดำรงชีวิตและขอขมาต่อแม่น้ำที่ได้ทำการล่วงเกิน

นอกจากนั้นในตำนานเล่าว่าในแม่น้ำโขงเป็นที่สถิตของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย เช่น พญานาค เจ้าพ่อเหล็กซีด้ามแตก เจ้าพ่อคำแดง เจ้าพ่อหมื่น เจ้าพ่อสัมมะติ เจ้าพ่อสิบสอง ต้องทำการบรวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านั้น เพื่อให้ท่านปกป้องรักษาบ้านเมืองและประชาชนให้มีความสุขร่มเย็น ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และขอให้มีโชคลาภ การทำมาหากินให้มีแต่ความอุดมสมบูรณ์ เจริญรุ่งเรือง ประเพณีไหลเรือไฟ เป็นพิธีกรรมที่ มักนิยมจัดขึ้นในวันออกพรรษา วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ซึ่งมีตำนานเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา 2 ตำนานได้แก่

ตำนานแรกมีความเชื่อว่าเพื่อบูชารอยพระบาทพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตามความตามความปรากฏใน อรรถกถาปุณณิวาสสูตรว่าครั้งเมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จยังฝั่งแม่น้ำนัมมทานทีซึ่งแม่น้ำสายนี้เป็นที่อยู่อาศัยของพญานาคพญานาคได้ถวายการต้อนรับโดยการอาราธนาขอให้พระพุทธเจ้าเสด็จไปเมืองนาคแล้วพญานาคได้ทำการบูชาพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงแสดงธรรมโปรดพญานาคก่อนเสด็จเยือนเมืองนาค พญานาคขออาราธนาพระพุทธเจ้าขอให้พระองค์ทรงประทับรอยพระบาทไว้ ณ ริมฝั่งแม่น้ำนัมมทานทีรอยพระบาทที่พระองค์ทรงประทับไว้ นี้ เป็นสถานที่เคารพสักการบูชาของเทวดาและมนุษย์ทั้งปวงตลอดสรรพสัตว์ทั่วพื้นพิภพ

รอยพระพุทธบาทเวินปลา

ตำนานที่สองเล่าว่าการทำพิธีไหลเรือไฟมีความเชื่อกันว่า เพื่อกวายเป็นพุทธบูชาในวันที่พระพุทธเจ้าทรงเสด็จสู่โลกมนุษย์ เมื่อครั้งพระองค์ทรงเสด็จจำพรรษาที่ชั้นดาวดึงส์เพื่อแสดงพระธรรมเทศนาพระอภิธรรม 7 คัมภีร์คือ บทที่นำมาสวดในงานศพปัจจุบัน เพื่อทรงโปรดพระมารดาของพระองค์ ครั้นเมื่อจำพรรษาครบไตรมาสแล้ว พระองค์ทรงเสด็จสู่โลกมนุษย์โดยบันได 3 ชั้นคือ ห้วยบันไดอยู่ยอดเขาพระสิเนรุราช เชิงบันไดอยู่เมืองสังกัสสะนคร ทรงแสดงปาฏิหาริย์ คือ การเปิดโลกโดยทอดพระเนตรไปเบื้องบนถึงพรหมโลกสู่เบื้องต่ำสุดถึงอเวจันรก และทิศต่าง ๆ 8 ทิศ โลกธาตุแห่งหมื่นจักรวาลแลเห็นเป็นลานกว้างอันเดียวกันทำให้ สวรรค์ มนุษย์ นรก แลเห็นกันและกันจึงเรียก

วันนี้ว่าวันพระเจ้าเปิดโลก พระองค์เสด็จลงมาเยี่ยมเมืองสังกัสสะ ณ สถานที่นั้นเรียกว่า อจลเจติย ทวยเทพทั้งหลายส่งเสด็จมนุษย์ทั้งปวงรับเสด็จด้วยเครื่องสักการบูชามโหฬาร

อีกตำนานหนึ่งเล่าว่าการไหลเรือไฟมีความเชื่อว่าเป็นการสะเดาะเคราะห์ ประเพณีไหลเรือไฟมีความเชื่อสืบทอดกันมาอย่างยาวนานว่าเป็นการทำให้เคราะห์กรรมต่าง ๆ ลอยไหลไปกับสายน้ำ เหลือแต่สิ่งดี ๆ ในชีวิต และเชื่อว่าเป็นการบูชาพระแม่โพสพ บูชาพระแม่คงคาที่ประทานความอุดมสมบูรณ์ ให้แก่เหล่ามนุษย์ รวมทั้งเชื่อว่าเป็นการบูชาพญานาค ซึ่งเป็นผู้ดูแลรักษาแม่น้ำ และช่วยคุ้มครองคนที่สัญจรทางน้ำให้มีความปลอดภัยอีกด้วย

ลักษณะของเรือไฟ

เรือไฟ คือ เรือที่ประดับด้วยรูปเทียนและเครื่องเซ่นไหว้บูชาหลากหลายชนิด เป็นการบูชาพระผู้มีพระภาคเจ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระแม่คงคามหานทีตามความเชื่อโบราณ

ปัจจุบันเรือไฟมาจากอำเภอต่าง ๆ และหน่วยงานราชการที่อยู่ในจังหวัดนครพนม มีการออกแบบที่สวยงาม มี เรื่องราว และสมจริง เช่น รูปพระธาตุพนม ในหลวง หรือสัญลักษณ์ของแต่ละอำเภอ เนื่องจากมีการประกวดเรือไฟเพื่อชิงเงินรางวัล ประชาชนในจังหวัดจะร่วมมือกันเป็นอย่างดี ในการสร้างเรือไฟให้มีความงดงาม

ทำบุญตักบาตรในตอนเช้า

ปล่อยให้ล่องลอยไปตามแม่น้ำโขง

นอกจากการไหลเรือไฟแล้วยังมีการช่วงเฮือด้วย สำหรับการช่วงเฮือก็มีหลากหลายชนิดและประเภท คือ เฮือยาว เฮือพายเล็ก เฮือตุ้ และเฮือแจว มีการประกวดให้รางวัลทั้งทางน้ำและทางบกและก็มีการจัดให้มีการออกร้านค้า มีการแสดงแสงสีเสียงสร้างความสนุกสนานตลอดทั้งคืน

การแข่งขันเรือยาวออกพรรษา

เพื่อให้การไหลเรือไฟสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีและเพื่อความเป็นสิริมงคลก่อนจะมีการไหลเรือไฟ มีการทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ถวายภัตตาหารเพลและเลี้ยงข้าวปลาอาหารแก่ญาติโยม พอถึงช่วงบ่ายก็จะมีการละเล่นต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนาน เช่น การรำวงฉลองเรือไฟ จากนั้นตอนพลบค่ำก็จะนิมนต์พระสงฆ์มาทำพิธีสวดมนต์ และประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เมื่อถึงเวลาประมาณ 18.00 น. จะมีพิธีจุดไฟในลำเรือและ

งานประเพณีไหลเรือไฟจะจัดขึ้นในช่วง วันเพ็ญ 15 ค่ำ เดือน 11 ณ ริมฝั่งแม่น้ำโขง ถนนสุนทรวิจิตร และศาลากลาง จังหวัดนครพนม เทศบาลเมืองนครพนม พบขบวนเรือไฟที่ยิ่งใหญ่ อลังการเหนือลำน้ำโขง ร่วมงานพาแลงและลอยเรือไฟโบราณเพื่อบูชาองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ พญานาค

คำอธิบายศัพท์

คำ	ความหมาย
ช่วง	แข่ง
ฮีต	สิ่งที่ปฏิบัติการต่อมาจนกลายเป็นประเพณีที่ดั่งาม

กิจกรรมท้ายเรื่อง

1. กิจกรรมคำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าประเพณีไหลเรือไฟสะท้อนค่านิยมของคนไทยด้านใดมากที่สุด จงอธิบาย
.....
.....
2. เพราะเหตุผลใด จึงทำให้มีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ก่อนการไหลเรือไฟ
.....
.....
3. หากนักเรียนต้องการเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวงานประเพณีไหลเรือไฟ นักเรียนจะมีวิธีการ อย่างไร จงอธิบาย
.....
.....
4. นักเรียนจะมีวิธีการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีที่ดั้งเดิมของจังหวัดนครพนมได้อย่างไร จงบอกมา อย่างน้อย 3 ข้อ
.....
.....
5. ข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้คืออะไร
.....
.....

2. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนเขียนโฆษณาเชิญชวนนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวงานประเพณีไหลเรือไฟของจังหวัดนครพนม
2. ให้นักเรียนไปศึกษาขั้นตอนการสร้างเรือไฟในปัจจุบัน แล้วนำมาจัดทำเป็นหนังสือเล่มเล็ก

ตำนานกำเนิดแม่น้ำโขง

แม่น้ำโขงหน้าจวนผู้ว่าเก่า จังหวัดนครพนม

ตามตำนานเล่าขานต่อ ๆ มาว่ายังมีพญานาค 2 ตนเป็นเสี่ยวฮักแพงกันพากันอาศัยอยู่ที่น้ำหนองแส นาคตนหนึ่งอยู่ทางหัวหนองชื่อว่าพิณทะโยคานาควัตติ ตนหนึ่งอยู่ทางท้ายหนองแสชื่อว่านันทะนะมุนละนาค และมีหลานชื่อว่าชีวายนาค ต่อมาพญานาคทั้งสองได้ให้สัตย์สัญญากันว่า ถ้าสัตว์ตัวใดมาตกลงทางหัวหนองหรือท้ายหนองก็ตามในฐานะที่เขาทั้งสอง มีความฮักแพงกันจนแบ่งปันกันกินเลี้ยงชีวิตต่อไปและให้หลานชื่อว่าชีวายนาคตนนี้เป็นสักขีพยานแก่เขาทั้งสอง พญานาคทั้งสองจึงได้มีการปฏิญาณต่อกันและกัน

อยู่มาวันหนึ่งเกิดมีช้างสารตัวหนึ่งมาตกตายอยู่ทางท้ายหนอง ซึ่งเป็นที่อาศัยอยู่ของนันทะนะมุนละนาคก็แบ่งฟูดขึ้น ช้างตัวนั้นช่วงหนึ่ง แบ่งไปให้พิณทะโยคานาควัตติได้กินอย่างอิ่มหน้าสำราญ ต่อมาอีก 4 - 5 มื้อมีเม่น ตัวหนึ่ง มาตกทางหัวหนอง เป็นบ่อนที่อยู่อาศัยของพิณทะโยคานาควัตติ ก็ได้แบ่งฟูดขึ้น ช่วงหนึ่งไปให้นันทะนะมุนละนาคเป็นการตอบแทน นันทะนะมุนละนาครู้สึกได้ว่าตัวเองได้เนื้อส่วนแบ่งน้อย จึงไปดูตรงที่เม่นตกตายจึงเห็นขนเม่นยาวประมาณ 1 คอก เกิดมีความคิดเกลียดชังพิณทะโยคานาควัตติเป็นอย่างมาก จึงนำขนเม่นนั้นมาแฉ่งกับหลานผู้เป็นสักขีพยานให้รู้เห็นนำ เมื่อเป็นดังนี้แล้วคำปฏิญาณที่ให้สัตย์ต่อกันระหว่างพญานาคทั้งสอง

นั่นก็ขาดสะบั้นลงทันทีนั่นแหละมุนละนาคกล่าวว่า “**ที่เฮาได้ข้างสารโตใหญ่ปานนั้นเฮายังแบ่งปันให้เสี้ยวกินพออิม แต่เม่นโตนี้กะใหญ่กว่าข้างสารเหตุใดจึงแบ่งให้เฮากินปอิม**”

ว่าเช่นนั้นแล้วพญานาคทั้งสองก็ทะเลาะกัน ต่างก็เข้ากอดเกี่ยวพันกันเป็นพัลวันจนน้ำในหนองแสชุ่มเป็นตม สัตว์ทั้งหลายที่อยู่ในน้ำหนองแสเกิดล้มตายมากมาย เหล่าเทวดาผู้รักษาหนองแส ห้ามเท่าใดก็ไม่ฟัง เทวดาจึงขึ้นไปเฝ้าพระอินทร์ เมื่อพระอินทร์ทราบเหตุ จึงให้ท้าวจตุโลกบาลลงมาจับไถ่ นาคทั้งสามไถ่นั้น ให้นำหนีออกจากหนองแสไป นาคทั้งสามยังโต้เถียงกัน และเกิดการต่อสู้กันขึ้นอีก นาคแสดงอิทธิฤทธิ์ ทำให้แผ่นดินแตกแยกออก ส่วนที่แผ่นดินแยกออกทำให้เกิดเป็นแม่น้ำขนาดใหญ่ เกิดท้องฟ้ามีดมัว สร้างความเดือดร้อนไปทั่ว

แม่น้ำโขงบริเวณลานพนมนาคา

สัตว์ที่อาศัยอยู่ในหนองแสนนั้นมีทั้ง จระเข้ เต่า ตะกวด ล้มตายเป็นจำนวนมาก ตลอด นาคทั้งหลายผู้เป็นบริวารที่อยู่ในหนองแสงไม่สามารถจะอาศัยอยู่ได้ เพราะว่่าน้ำหนองแสงขุ่นมัวเป็น ตมหมด เหตุการณ์ยังไม่ยุติพระอินทร์จึงเสด็จลงมาและไต่ถามสาเหตุ เมื่อทราบสาเหตุจึงนิมิตช้างและ เม่นมาให้นาคทั้งสองดู แล้วจึงสอนว่า ให้รักและสามัคคี การต่อสู้ของนาคและบริวารทำให้เกิดแม่น้ำ ขนาดใหญ่ยาว พระอินทร์จึงให้พญาพิณทะยะโยคานาควัตตีไปอยู่ทางเหนือที่หนองหารหลวง และ พญานันทะนะมุณละนาคให้ไปอยู่ทางใต้ที่มหานครที่สี่พันดอน จากนั้นบรรดานาคทั้งหลายได้ลง ความเห็นกันว่าแต่งตั้งให้พญาศรีสัตตนาคราชเป็นใหญ่ปกครองพญานาคทั้งหมด พญาศรี สัตตนาคราชนั้นเป็นพญานาคที่ทรงฤทธิ์ ทรงอำนาจ มี 7 เศียร ซึ่งถือได้ว่าเป็นตระกูลพญานาคที่มีมา แต่ครั้งพุทธกาล มีความใกล้ชิดพระพุทธเจ้าและพระพุทธศาสนา จนอาจถือว่าเป็นต้นตระกูลแห่ง พญานาคทั้งหมด มีการตกลงกันระหว่างพญานาคทั้งหลายว่า ในรอบ 1 ปี ให้พญานาคทั้งหลายมา คองกัน ณ แม่น้ำแห่งนี้ คำว่า คอง กลายเสียงมาเป็นคำว่า ของ คือแม่น้ำโขงในปัจจุบัน อันเป็น แม่น้ำนานาชาติเชื่อมโยงการค้าเดินชีวิตของผู้คนให้พึ่งพาอาศัยสืบไป

องค์พระศรีสัตนครราช ริมฝั่งแม่น้ำโขง

ปัจจุบันบริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง จังหวัดนครพนม ได้มีการประดิษฐานองค์พระศรีสัตนครราช ณ บริเวณ ลานพระศรีสัตนครราช ริมฝั่งแม่น้ำโขงหน้าสำนักงานป่าไม้ ถนนสุนทรวิจิตร ในเขตเทศบาลเมืองนครพนม พระศรีสัตนครราช หล่อด้วยทองเหลือง มีน้ำหนักรวม 9,000 กก. เป็นรูปพญานาคขดหาง 7 เศียร ประดิษฐานบนแท่นฐานแปดเหลี่ยม กว้าง 6 เมตร ความสูงทั้งหมดรวมฐาน 15 เมตร สามารถพ่นน้ำได้ วัตถุประสงค์การก่อสร้างครั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องพญานาคของชาวไทย และชาวลาวที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง

คำอธิบายศัพท์

คำ	ความหมาย
เสียวฮัก	เพื่อนรัก
พุดซิ่น	ก้อนเนื้อ
ช่วงครึ่ง	ครึ่งหนึ่ง
ฮู้เห็นนำ	เห็นด้วย

ที่พักผ่อนบริเวณใกล้ ๆ องค์พระยาศรีสัตนาคนานราช

ริมฝั่งแม่น้ำโขง บริเวณลานพญาศรีสัตตนาคราช

กิจกรรมท้ายเรื่อง

1. กิจกรรมคำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนประทับใจเหตุการณ์ตอนใดในเรื่องมากที่สุด เพราะเหตุใด
.....
.....
2. หากนักเรียนเป็นนาคทั้ง 2 เมื่อทราบความจริงเรื่องข้างและเม่นจะอย่างไร
.....
.....
3. นักเรียนมีแนวทางการอนุรักษ์แม่น้ำโขงให้อยู่คู่อำเภอเมืองนครพนมได้อย่างไร
.....
.....
4. นักเรียนคิดว่านาคทั้งสอง ขาดคุณธรรมข้อใดจึงทำให้เกิดการทะเลาะและต่อสู้กัน จงอธิบาย
.....
.....
5. นักเรียนได้ข้อคิดจากเรื่องนี้อย่างไร
.....
.....

2. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับแม่น้ำโขงว่าไหลผ่านที่ใดบ้าง แล้วนำข้อมูลที่ได้จัดป้ายนิเทศของโรงเรียนเพื่อเผยแพร่ความรู้
2. ให้นักเรียนเขียนเรียงความเกี่ยวกับแม่น้ำโขงของจังหวัดนครพนม

ตำนานดานสาวคอย

ลานดานสาวคอย

ดานสาวคอย อยู่ในวัดภูพานอุดมคำ (ดานสาวคอยวนาราม) ซึ่งตั้งอยู่ ณ เลขที่ 97 หมู่ 12 บ้านดานสาวคอย ตำบลนาแก อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม บนเทือกเขาภูพาน บริเวณอุทยานแห่งชาติภูผายล ล้อมรอบด้วยป่าไม้เบญจพรรณนานาชนิด บรรยากาศเงียบสงบร่มเย็นตลอดปี

ป้ายทางขึ้นวัดदानสาวคอย

दानสาวคอยเป็นลานหินเรียบ มีต้นไม้เบญจพรรณขึ้นประปราย มีเรื่องเล่าว่า สมัยก่อนเทือกเขาภูพานนั้นมีความอุดมสมบูรณ์มาก มีสัตว์ป่ามากมายต้นไม้เขียวขจี ในป่าที่อุดมสมบูรณ์มีลานหินมากมาย และมีลานหินแห่งหนึ่งที่มีความร่มรื่นเป็นที่ที่คนมักไปนั่งพักผ่อน ตามตำนานเล่าว่ามีหนุ่มสาวคู่หนึ่งนัดเจอกันบริเวณลานหินนี้ ความรักของทั้งคู่กำลังบานสะพรั่งและเป็นความรักที่บริสุทธิ์แต่ความรักของพวกเขาไม่ได้ราบรื่นสวยงาม เนื่องจากฝ่ายชายผู้เป็นคนรักนั้น เกิดในครอบครัวที่มีฐานะยากจน แต่เขารักคนรักด้วยใจที่บริสุทธิ์ ฝ่ายหญิงก็ไม่เคยดูถูกหรือรังเกียจฝ่ายชายเลยมีแต่ความรักให้ฝ่ายชายเพิ่มขึ้นทุกวันแม้ฝ่ายหญิงไม่เห็นดีด้วยในความรักครั้งนี้จึงทำทุกวิถีทางเพื่อให้ลูกได้พบรักกับคนที่มีความร่ำรวยเท่ากับตนและสั่งห้ามไม่ให้ทั้งสองพบกัน

दानสาวคอย

อยู่มาวันหนึ่งหญิงสาวไม่อาจทนความคิดถึงที่มีต่อชายคนรักได้ จึงได้เขียนจดหมายไปให้ฝ่ายชาย โดยฝากไปกับคนใช้ที่บ้านเพื่อนัดเจอกันที่ลานหินบนภูเขาที่นัดเจอกันเป็นประจำ แต่พ่อแม่ฝ่ายหญิงได้กำชับคนใช้ในบ้านทุกคนว่า หากลูกสาวฝากของให้ใครให้นำมาให้ตนดูก่อน ผู้ที่นำมาให้ดูจะได้รับรางวัล เมื่อถึงวันเวลาตามนัดฝ่ายหญิงได้ไปรอตามที่นัดหมาย รอจนแล้วจนรอดฝ่ายชายก็ไม่มา ฝ่ายหญิงเสียใจมากที่ชายคนรักไม่มาตามนัดจึงตรอมใจตาย ณ ลานหินแห่งนั้น

หลายวันผ่านไปผู้เป็นพ่อแม่ฝ่ายหญิงรู้สึกแปลกใจที่ลูกของตนหายไป จึงส่งคนออกตามหา และพบเพียงร่างที่ไร้วิญญาณของลูกสาว เมื่อชายคนรักได้รู้ข่าวเกิดความเสียใจอย่างมาก เขาไปที่หน้าผาแห่งนั้นแล้วกระโดดหน้าผาตายตามหญิงคนรักไป

หน้าผาบริเวณตานสาวคอย

หลายปีผ่านไปมีพระธุดงค์ได้ปักกรดบำเพ็ญภาวนาที่หน้าผาแห่งนั้น พระธุดงค์เห็นที่เหมาะสมจะเป็นวัด จึงได้ไปบอกบุญแก่ชาวบ้านมาสร้าง "สำนักสงฆ์ภูพานตานสาวคอย" ขึ้น กระทั่งเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ.2528 ก็มีการประดิษฐาน "พระพุทธรูปปางสมาธิพระรัตนตรัย" อันเป็นสัญลักษณ์ของความสงบสุข

ต่อมาสำนักสงฆ์แห่งนี้ได้รับการประกาศให้เป็น "วัดตานสาวคอยวนาราม" และจากนั้นในปี พ.ศ.2547ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อวัดใหม่ว่า "วัดภูพานอุดมธรรม" พร้อมทั้งโปรดเกล้าฯ ให้เชิญตราสัญลักษณ์เนื่องใน

พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ มาประดิษฐาน ณ ชาติพิพิธองค์พระพุทธรูปมหามงคล
บพิตรจักรีทิศประธานพร

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงอนุโมทนา
ประธานพระบรมสารีริกธาตุบรรจุไว้ ณ พระเกตุโมลี องค์พระพุทธรูปมหามงคลบพิตรจักรีทิศประธาน
พร สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ แห่งการยุติการสู้รบ และนำความสงบร่มเย็นมาสู่ดินแดนแห่งนี้

ลานหินบริเวณดานสาวคอย

พระพุทธรูปมหามงคลบพิตรจักรีทิศประธานพร

ปัจจุบันภายในวัดมีการสร้างพระธาตุประจำวันเกิดจำลองขึ้น ซึ่งในแต่ละปีจะมีประชาชนมาทำบุญเป็นจำนวนมาก ทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาที่เน้นการปฏิบัติ "อุทยานพระธาตุจำลองประจำวันเกิด 7 องค์โดยจะมีคณะบุคคลต่างๆ ขึ้นมาจัดกิจกรรมทางพุทธศาสนากันอยู่เสมอ และมีจุดชมวิว “ดานสาวคอย” ที่สามารถมองเห็นทิวทัศน์เบื้องล่าง ทั้งแม่น้ำโขง ฝั่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และองค์พระธาตุพนม ในเขตอำเภอธาตุพนม อีกด้วย

๗ พระธาตุ นครแห่งลุ่มน้ำโขง
พระธาตุจำลองประจำวันเกิด

บันไดทางขึ้นไปนมัสการพระพุทธรูปปางสมาธิรัตนสุทธานุภาพ
และไปจุดชมวิวดานสาวคอย

พระพุทธรูปบริเวณลานदानสาวคอย

กิจกรรมท้ายเรื่อง

1. กิจกรรมคำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากเรื่องที่ทำให้นักเรียนสงสารใครมากที่สุด เพราะเหตุใด
.....
.....
2. นักเรียนประทับใจตอนใดของเรื่องมากที่สุด เพราะอะไร
.....
.....
3. ถ้านักเรียนเป็นหญิงสาวในเรื่อง จะมีวิธีจัดการกับความทุกข์ของตนเองอย่างไร
.....
.....
4. จงบอกวิธีการแก้ปัญหาเมื่อผิดหวังจากความรัก มาอย่างน้อย 3 ข้อ
.....
.....
.....
5. จงบอกข้อคิดที่ได้จากเรื่องที่ทำ
.....
.....
.....

2. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนไปค้นคว้าวรรณคดีหรือวรรณกรรม ที่ตอนจบมีความคล้ายคลึงกับเรื่อง
ตำนานดานสาวคอยแล้วมาเล่าให้เพื่อนฟัง
2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มและช่วยกันแต่งตอนจบของตำนานใหม่ ตามความคิดของ
นักเรียน แล้วนำเสนอ หน้าชั้นเรียน

ตำนานพระแสง

พระแสง

พระแสงเป็นพระประธานที่อุโบสถวัดศรีเทพประดิษฐาราม อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม สร้างโดยพระราชธิดา แห่งอาณาจักรล้านช้าง ซึ่งมีการสร้างพระพุทธรูปทั้งหมด 4 องค์ คือ พระเสริม พระสุก พระใส และพระแสง

ตามตำนานเล่าว่า ในสมัยที่เจ้าอนุวงศ์แห่งนครหลวงเวียงจันทน์หนีเข้าศึก ได้ล่องเรือตามลำแม่น้ำโขงลงไปทางตอนใต้โดยพระองค์ได้นำพระสุกและพระแสงไปด้วย ขณะที่ล่องเรือไปนั้น เกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน คือเรือที่พระสุกประดิษฐานอยู่ได้จมลงที่เวินพระสุกในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย เจ้าอนุวงศ์จึงได้นำแต่พระแสงเดินทางมาจนถึงเมืองนครพนม ภายหลังได้นำพระแสงไปซ่อนไว้ในถ้ำที่เมืองมหาชัยกองแก้ว แขวงคำม่วน ต่อมาทางกรุงเทพฯ สืบทราบ จึงให้เจ้าเมืองนครพนมนำส่งกรุงเทพฯ แต่เกวียนที่นำไปไม่สามารถนำไปได้ จึงประดิษฐานไว้ที่วัดป่า ต่อมาจึงย้ายมาที่วัดศรีเทพประดิษฐาราม

ภายในพระอุโบสถ วัดศรีเทพประดิษฐาราม

พิพิธภัณฑ์หลวงปู่จันทร์ เขมियो

นอกจากนี้ภายในวัดศรีเทพยังมีพิพิธภัณฑ์หลวงปู่จันทร์ เขมियो หรือพระเทพสิทธิธำมรงค์ เป็นลูกศิษย์พระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล ซึ่งเป็นอดีตเจ้าอาวาส และได้บูรณะวัดแห่งนี้เมื่อ พ.ศ. 2449 แล้วเปลี่ยนชื่อเป็นวัดศรีเทพประดิษฐารามจนถึงปัจจุบัน ภายในพิพิธภัณฑ์หลวงปู่จันทร์ ประดิษฐานรูปปั้นเหมือนหลวงปู่จันทร์เท่าตัวจริงที่อยู่บนแท่นหินอ่อนสูง 3 ชั้น ครอบด้วยกระจกใส ล้อมรอบด้วยดอกบัวแห่งประดิษฐ์ มุมซ้ายเป็นตู้กระจกไม้สูง 4 เมตร มีภาพหลวงปู่เขียนด้วยสีน้ำมัน อยู่ในกรอบไม้ ภายในตู้ประกอบด้วยเครื่องอัฐบริหาร เช่น ผ้าไตร จีวร กระจตน้ำร้อน ชานหมาก

บาตร รongเท้าแตะ และไม้เท้าัดไปเป็นมูมโตะลายมุก หลวงปู่จันทร์ เขมियो หรือพระเทพสิทธิทอาจารย์
นั้นตลอดเวลาการครองสมณเพศ ท่านได้สร้างคุณงามความดีไว้มากมายให้กับวงการพระพุทธศาสนา

ประตูวัดศรีเทพประดิษฐาราม

ภายในโบสถ์วัดศรีเทพประดิษฐารามมีจิตรกรรมฝาผนัง เป็นภาพพุทธประวัติของพระพุทธเจ้า 108
ภาพ ส่วนด้านหลังพระอุโบสถเป็นเจดีย์บรรจุอัฐิหลวงปู่จันทร์ และภาพจิตรกรรมนูนต่ำ ภาพเทพยดาติดฝาผนัง
ที่หาดูได้ยาก และได้รับรางวัลภาพถ่ายนานาชาติจากตากล้องอิสระ อีกด้วย

พระอุโบสถวัดศรีเทพประดิษฐาราม

ด้านหลังพระอุโบสถ มีเจดีย์บรรจุอัฐิหลวงปู่จันทร์

กิจกรรมท้ายเรื่อง

1. กิจกรรมคำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ถ้านักเรียนต้องการให้นักท่องเที่ยวมาทำบุญที่วัดจำนวนมาก นักเรียนจะมีวิธีการอย่างไร
จงตอบอย่างน้อย 2 ข้อ และบอกเหตุผลประกอบ

.....

.....

2. ถ้านักเรียนเป็นคนในท้องถิ่น นักเรียนจะมีวิธีประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมากราบ
นมัสการพระแสงอย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่าบริเวณใดในเรื่องที่นักเรียนอยากไปมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....

.....

4. จากเรื่องี่อ่านสะท้อนให้เห็นค่านิยมของคนในเรื่องใด จงอธิบาย

.....

.....

5. จงบอกข้อคิดจากเรื่องี่อ่าน

.....

.....

2. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มไปศึกษาความเป็นมาของวัดในหมู่บ้านของตนเอง
2. ให้นักเรียนไปศึกษาเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูปอื่นในจังหวัดนครพนม แล้วนำมาจัด

ป้ายนิเทศ

บทที่ 3

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครพนม ครั้งนี้ สรุปผลได้ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.1.1 เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครพนม

1.1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน ที่สร้างขึ้น

1.2 ขอบเขตของการศึกษา

1.2.1 การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหา เรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นมีเนื้อหาอิงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทักษะการอ่านเพื่อฝึกให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน โดยมีตำนานจำนวน 16 เรื่อง เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กำหนดชื่อหนังสือว่า เรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครพนม มีเนื้อหาประกอบด้วยตำนาน จำนวน 16 เรื่อง ได้แก่ ตำนานจังหวัดนครพนม ตำนานพระธาตุพนม ตำนานพระตี้ว พระเทียม ตำนานรอยพระพุทธรูปบาทเวินปลา ตำนานเจ้าพ่อหมื่น ตำนานพระอินทร์แปลง ตำนานพระธาตุอินทร์ปรง ตำนานดอนแกวทอง ตำนานพระยอดเมืองขวาง ตำนานพระบาง ตำนานวัดมรุกขนคร ตำนานภูลังกา ตำนานประเพณีไหลเรือไฟ ตำนานกำเนิดแม่น้ำโขง ตำนานตานสาวคอย ตำนานพระแสง ตำนานแต่ละเรื่องมีภาพประกอบ คำอธิบายศัพท์ และกิจกรรมท้ายเรื่อง เรื่องละ 2 ตอน และมีภาพประกอบเป็นภาพถ่ายจากสถานที่จริง

1.2.2 การตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ด้านการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ด้านตำนานจังหวัดนครพนม ด้านการใช้ภาษา ด้านหลักสูตร

และการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 3 คน ประเมินโดยใช้แบบ ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำหนังสืออ่านเพิ่มเติม ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านคำแม่ นาง อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำนวน 10 คน ประเมินโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือ อ่านเพิ่มเติม แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลโดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.3 การสร้างและการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครพนม ผู้ศึกษาได้ดำเนินการในการสร้างหนังสือตามลำดับ ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.3.1 กำหนดลักษณะของหนังสือ

1.3.2 การสร้างและพัฒนาหนังสือ

- 1) การสร้างหนังสือ
- 2) การปรับปรุงคุณภาพหนังสือ

1.3.1 กำหนดลักษณะของหนังสือ

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน ไว้คือ เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 แหล่งที่มาของเรื่องมาจากสภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดยเลือกตำนานในท้องถิ่นจังหวัดนครพนมมาสร้างเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อให้มีความสอดคล้อง กับหลักสูตรการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน รวมถึง ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

1) ลักษณะหนังสือ

(1) กลุ่มผู้อ่านหนังสือ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อายุระหว่าง 11 – 13

(2) แหล่งที่มาของเนื้อหาของเรื่องที่ใช้เป็นแนวทางในการเขียน คือ ตำนานในจังหวัดนครพนม ประวัติความเป็นมา สภาพสังคมและวัฒนธรรมประเพณี มาสร้างหนังสือ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1

(3) กำหนดชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่องว่า นครพนม จังหวัดแห่งตำนาน

(4) แนวทางในการเขียนแบบสารคดีและบันเทิงคดี โดยให้ทั้งความรู้ ข้อคิด ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน

(5) รูปเล่มหนังสือใช้รูปเล่มมาตรฐานขนาด 21× 29.7 เซนติเมตร หรือเทียบเท่าขนาดกระดาษ A4

(6) เนื้อหาหนังสือประกอบด้วย ตำนานจังหวัดนครพนมที่เรียบเรียง เป็นร้อยแก้ว พร้อมกิจกรรมท้ายเรื่อง

2) การกำหนดโครงสร้างเนื้อหาหนังสือ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับตำนานจังหวัดนครพนม ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ เนื้อหา ภาพประกอบ คำอธิบายศัพท์ และกิจกรรมท้ายเรื่อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) เนื้อหา เนื้อหาของหนังสือเป็นการรวบรวมตำนานของจังหวัดนครพนมจากหนังสือ เอกสารและสัมภาษณ์ผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม นำมาเรียบเรียงให้เป็นเนื้อหาโดยใช้ภาษาที่สละสลวย เข้าใจง่าย แต่ยังคงรักษาสำนวนเดิมไว้ ตำนานที่เลือกมามีเนื้อหาที่น่าสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลินเหมาะกับวัยของผู้อ่าน และมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 แหล่งข้อมูลของเนื้อหาได้มาโดยการค้นคว้าจากหนังสือที่มีผู้รวบรวมไว้ในท้องถิ่น

(2) คำอธิบายศัพท์ คำอธิบายศัพท์ในเรื่อง เป็นการอธิบายศัพท์ท้องถิ่นซึ่งเป็นภาษาถิ่นอีสานเพื่ออธิบายให้นักเรียนที่ไม่ได้พูดภาษาถิ่นได้เข้าใจความหมายของเรื่องราวที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น และศัพท์เฉพาะตามบริบทของเรื่องที่ยากต่อความเข้าใจและตีความแหล่งที่มาของการอธิบายความหมายของภาษาถิ่นอีสานและคำศัพท์เฉพาะ ได้มาจากหนังสือพจนานุกรม และการตีความภาษาถิ่นอีสานของผู้ศึกษา รวมทั้งได้สอบถามจากผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น

(3) ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายจากสถานที่จริง โดยวางภาพให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เพื่อดึงดูดความสนใจและให้นักเรียนมีอารมณ์สในการอ่าน และเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน

(4) กิจกรรมท้ายเรื่อง กิจกรรมท้ายเรื่อง เป็นการสร้างกิจกรรมเพื่อประเมินผลจากการอ่านตำนานซึ่งสอดคล้องกับสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.3.2 การสร้างและพัฒนาหนังสือ

การสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นการสร้างหนังสือ ขั้นการปรับปรุงคุณภาพ โดยอาศัยความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และขั้นตอนการตรวจสอบ

คุณภาพหนังสือโดยการนำหนังสือที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เรียนประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1) *ศึกษาหลักสูตร* การศึกษาหลักสูตรได้พิจารณาสาระตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และตัวชี้วัดชั้นปีของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แล้ววิเคราะห์ความสอดคล้องของมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี เนื้อหาหนังสือ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัยของผู้เรียนระดับชั้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือ

2) *ศึกษาข้อมูลตำนานของจังหวัดนครพนม* โดยการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่นที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และศึกษาเอกสารที่มีผู้บันทึกไว้ โดยคัดเลือกตำนานที่มีคุณค่าเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงให้เป็นเนื้อหาโดยใช้ภาษาที่สละสลวย เข้าใจง่าย พร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นของจังหวัดนครพนม จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รวบรวมและเรียบเรียงไว้ โดยผู้เชี่ยวชาญเลือกรื่องที่เห็นว่ามีค่าความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จากนั้นคัดเลือกตำนานที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำมาใช้ในการสร้างหนังสือ

3) *กำหนดโครงสร้างของหนังสือ*

(1) การออกแบบปก ได้นำเสนอภาพองค์พระธาตุพนมซึ่งเป็นโบราณสถานที่สำคัญคู่บ้านคูเมืองตามตำนานเป็นภาพถ่ายสี

(2) ส่วนประกอบของหนังสือ ประกอบด้วย ปกหน้า ซึ่งสื่อให้ ผู้อ่านเข้าใจถึงเนื้อหา มีชื่อเรื่องบอกเนื้อหาสาระ หน้าคำนำ เพื่อแสดงจุดมุ่งหมายของการเขียน กล่าวขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างหนังสือ หน้าสารบัญ พร้อมทั้งระบุเลขหน้าเพื่อสะดวกแก่ผู้อ่านสามารถค้นหาสิ่งที่ต้องการอ่านได้อย่าง รวดเร็ว เนื้อเรื่องประกอบด้วยตำนานทั้งหมด 16 เรื่อง แต่ละเรื่องมีภาพประกอบและกิจกรรมท้ายเรื่อง บางเรื่องมีคำอธิบายศัพท์

(3) ขนาดของหนังสือ หนังสือที่สร้างขึ้นมีขนาดใช้รูปเล่มมาตรฐานทั่วไปขนาด 21×29.7 เซนติเมตร หรือเทียบเท่าขนาดกระดาษ A4

(4) ขนาดของตัวอักษร ซึ่งมีความสำคัญต่อการใช้สายตาของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นเด็กค่อนข้างโต จึงใช้ขนาดตัวอักษร 16 พ้อยท์ หัวข้อปรับขนาดตามความเหมาะสม

(5) เนื้อหาแต่ละเรื่อง ตำนานทั้งหมด 16 เรื่อง ได้แก่ ตำนานจังหวัดนครพนม ตำนานพระธาตุพนม ตำนานพระตี้ว พระเทียม ตำนานรอยพระพุทธรูปเวินปลา

ตำนานเจ้าพ่อหมีน ตำนานพระอินทร์แปลง ตำนานพระธาตุนิทรปง ตำนานดอนแกวทอง
 ตำนานพระยอดเมืองขวาง ตำนาน พระบาง ตำนานวัดมรุกขนคร ตำนานภูลังกา ตำนาน
 ประเพณีไหลเรือไฟ ตำนานกำเนิดแม่น้ำโขง ตำนาน ดานสาวคอย ตำนานพระแสง แต่ละเรื่องมี
 ภาพประกอบโดยผู้ศึกษาได้ถ่ายภาพเองจากสถานที่จริงและทำเรื่องแต่ละเรื่องมีกิจกรรมทำเรื่อง

(6) ภาพประกอบ เลือกใช้ภาพประกอบที่เป็นภาพถ่ายจากสถานที่จริง
 มีความเหมาะสมกับเนื้อหา และเกี่ยวข้องกับเนื้อหา

(7) ขนาดของภาพประกอบ จัดภาพให้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหา
 โดยจัดภาพให้เหมาะสมกับหน้า มีข้อความอธิบายภาพ

(8) จำนวนภาพประกอบ เนื่องจากภาพประกอบมีส่วนช่วยเสริม
 เนื้อหาสาระ และดึงดูดความสนใจ เสริมสร้างจินตนาการและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ช่วย
 ให้นักเรียนสนใจ ช่วยให้ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องนั้นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภาพถ่ายจาก สถานที่จริง

(9) สร้างกิจกรรมทำเรื่องของตำนาน เรื่องละ 2 ตอน เพื่อวัดความรู้
 ความเข้าใจและคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิดจากเรื่องที่ทำ

4) การปรับปรุงคุณภาพหนังสือ

ประเด็นการประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยผู้เชี่ยวชาญและประเด็น
 การประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยนักเรียนมีประเด็น การประเมินครอบคลุม 5
 ด้าน ดังนี้

- (1) ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์
- (2) ด้านภาพประกอบ
- (3) ด้านภาษา
- (4) ด้านเนื้อหา
- (5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

การตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เรื่อง นครพนม :
 จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครพนม ตรวจสอบคุณภาพโดย
 ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้ด้านการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ในการประเมินคุณภาพหนังสือ จำนวน 3
 ท่าน โดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.66 – 1.00
 และประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านคำแม่นาง
 อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำนวน 10 คน โดยใช้ แบบสอบถามความคิดเห็นเป็นแบบมาตร
 ประมวลค่า

1.4 สรุปผลการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1.4.1 ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติม ที่สร้างขึ้นมีลักษณะดังต่อไปนี้

1) หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อายุระหว่าง 11-13 ปี แหล่งที่มาของหัวข้อเรื่องมาจากตำนานในจังหวัด นครพนม นำมาสร้างเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตร และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยได้ กำหนดชื่อหนังสือว่า นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โครงสร้าง ของเนื้อหาประกอบด้วยเนื้อเรื่อง ภาพประกอบ คำอธิบายศัพท์ และกิจกรรมท้ายเรื่อง ซึ่งเป็น ภาพประกอบเป็นภาพถ่ายจากสถานที่จริง แนวการเขียนเป็นแบบสารคดี และบันเทิงคดี รูปเล่ม หนังสือใช้รูปเล่มมาตรฐานทั่วไป

2) โครงสร้างเนื้อหาที่นำมาสร้างหนังสือ ประกอบไปด้วย ตำนานจังหวัด นครพนม จำนวน 16 เรื่อง คือ ตำนานจังหวัดนครพนม ตำนานพระธาตุพนม ตำนานพระดี้ว พระเทียม ตำนานรอยพระพุทธรูปเวินปลา ตำนานเจ้าพ่อหมื่น ตำนานพระอินทร์แปลง ตำนานพระธาตุนิรภัย ตำนานดอนแกวทอง ตำนานพระยอดเมืองขวาง ตำนานพระบาง ตำนานวัดมรุกขนคร ตำนานภูลังกา ตำนานประเพณีไหลเรือไฟ ตำนานกำเนิดแม่น้ำโขง ตำนานดานสาวคอย ตำนานพระแสง

1.4.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1) ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้แบบ ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีรายการประเมิน 5 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์

ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความเห็นว่าทุกรายการประเมิน อยู่ในระดับที่เหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ได้แก่ การออกแบบปกมีความน่าสนใจ การออกแบบปกและรูปเล่มเหมาะสม ส่วนประกอบของหนังสือ ครบถ้วน การออกแบบปกของหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหา ของผู้อ่าน ขนาดของตัวอักษรเหมาะสม กับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน ขนาดของรูปเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ขนาดของเล่มเหมาะสมกับ วัยของผู้อ่าน

(2) ด้านภาพประกอบ

ด้านภาพประกอบมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่านมีความเห็นว่า การวางภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา ภาพประกอบมีความ ชัดเจนน่าสนใจ ภาพประกอบมีคำอธิบายที่ชัดเจน จำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา

ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้นและภาพประกอบชัดเจนและสวยงามอยู่ในระดับที่เหมาะสม

(3) ด้านภาษา

ด้านภาษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความเห็นว่า ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ใช้ภาษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อ่าน และการใช้ภาษามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านอยู่ในระดับที่เหมาะสม

(4) ด้านเนื้อหา

ด้านเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความเห็นว่า การลำดับเนื้อหาเหมาะสม ลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย เนื้อหาสอดคล้องกับชื่อเรื่อง ข้อมูลที่นำมาเรียบเรียงเป็นเนื้อหาที่มีความถูกต้อง ความยาวของเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และกิจกรรมท้ายเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหา อยู่ในระดับที่เหมาะสม

(5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความเห็นว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมสอดคล้องกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้อ่านได้ความรู้เกี่ยวกับตำนานจังหวัดนครพนม ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านตำนาน ผู้อ่านตระหนักถึงคุณค่าของวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทตำนาน เนื้อหาในหนังสือส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กเรียน ผู้อ่านเกิด ความรู้สึกตระหนักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และครูสามารถนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปใช้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอยู่ในระดับที่เหมาะสม

(6) ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยรวม

การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยรวม ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าคุณภาพของหนังสือโดยรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าด้านภาพประกอบมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ด้านการจัดรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66-1.00

2) ผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหนังสือโดยนักเรียน

การประเมินความคิดเห็นต่อหนังสือโดยนักเรียน จำนวน 10 คน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น ซึ่งมีรายการประเมินอยู่ 5 ด้าน ผลปรากฏดังนี้

(1) ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์

นักเรียนมีความคิดเห็นด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์

ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การออกแบบปกและรูปเล่มมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.80) การออกแบบปกมีความน่าสนใจ การออกแบบปกของหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหาที่มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.70) ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60) และขนาดของรูปเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.50) และขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.30)

(2) ด้านภาพประกอบ

นักเรียนมีความคิดเห็นด้านภาพประกอบ ในภาพรวมมีความ

เหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.65) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การจัดวางภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.80) รองลงมาได้แก่ ภาพประกอบมีความชัดเจนน่าสนใจและ ภาพประกอบชัดเจนและสวยงามมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.70) รองลงมา คือภาพประกอบมีคำอธิบายที่ชัดเจน ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60) และจำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหาที่มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.50)

(3) ด้านภาษา

นักเรียนมีความคิดเห็นด้านภาษา ในภาพรวมมีความเหมาะสม

มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.63) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน ใช้ภาษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อ่าน การใช้ภาษามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.70) รองลงมาได้แก่ ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.40)

(4) ด้านเนื้อหา

นักเรียนมีความคิดเห็นด้านเนื้อหา ในภาพรวมมีความเหมาะสม

มากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.58) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย เนื้อหาสอดคล้องกับชื่อเรื่อง ความยาวของเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และกิจกรรมท้ายเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหา มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60) รองลงมาได้แก่ การลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.50)

(5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

นักเรียนมีความคิดเห็นด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.68) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้อ่าน
ได้ความรู้เกี่ยวกับตำนานจังหวัดนครพนม มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.90)
รองลงมาได้แก่ ผู้อ่านตระหนักถึงคุณค่าของวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทตำนานมีความเหมาะสมมาก
ที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.70) รองลงมาได้แก่ ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านตำนาน
เนื้อหาในหนังสือส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่ นักเรียน ผู้อ่านเกิด ความรู้สึกตระหนักและภาคภูมิใจ
ในท้องถิ่นของตนมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60)

(6) ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยรวม

การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยรวม พบว่านักเรียนมีความ
คิดเห็นในภาพรวมทั้ง 5 ด้านมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.63) เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้านพบว่า ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.68)
ด้านภาพประกอบมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.65) ด้านภาษามีความเหมาะสม
มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.63) รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ มีความ
เหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60) และด้านเนื้อหาที่มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย
(\bar{x} = 4.58)

2. อภิปรายผล

ผลการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องนครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครพนม พบว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพ
เหมาะสม ส่วนนักเรียนมีความเห็นว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดย
แสดงความคิดเห็นว่า

2.1 ผลการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน
สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นในภาพรวมมี
ความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66 – 1.00 สอดคล้องกับความคิดเห็นของ
นักเรียนที่เห็นว่าในภาพรวมหนังสือดังกล่าวมีความเหมาะสมมากที่สุด (\bar{x} = 4.63) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
ในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยเริ่มจาก

2.1.1 กำหนดประเภทหนังสือ คือ หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มผู้อ่านหนังสือ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อายุระหว่าง 11 – 13

2.1.2 กำหนดจุดประสงค์ในการสร้าง คือ ต้องการให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านทั้ง ความรู้ ข้อคิด ความสนุกสนานเพลิดเพลิน

2.1.3 กำหนดกลุ่มผู้อ่านหนังสือ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อายุระหว่าง 11 – 13

2.1.4 กำหนดโครงสร้างของหนังสือ ประกอบด้วย ตำนานจังหวัดนครพนม พร้อมกิจกรรมท้ายเรื่อง

2.1.5 กำหนดโครงสร้างเนื้อหาหนังสือ

เนื้อหาของหนังสือเป็นการรวบรวมตำนานของจังหวัดนครพนมจากหนังสือ เอกสารและเล่าโดยผู้รู้/ชาวบ้านในจังหวัดนครพนม นำมาเรียบเรียงให้เป็นเนื้อหาโดยใช้ภาษาที่ สละสลวย เข้าใจง่าย แต่ยังคงรักษาสำนวนเดิมไว้ ตำนานที่เลือกมาเนื้อหาที่น่าสนใจ สนุกสนาน เพลิดเพลินเหมาะกับวัยของผู้อ่าน ตำนานทั้งหมด 16 เรื่อง ได้แก่ ตำนานจังหวัดนครพนม ตำนาน พระธาตุพนม ตำนานพระตี้ว พระเทียม ตำนานรอยพระพุทธรูปทเวินปลา ตำนานเจ้าพ่อหมื่น ตำนานพระอินทร์แปลง ตำนานพระธาตุอินทร์บัง ตำนานดอนแกวกอง ตำนานพระยอดเมืองขวาง ตำนานพระบาง ตำนานวัดมรุกขนคร ตำนานภูลังกา ตำนานประเพณี ไหลเรือไฟ ตำนานกำเนิดแม่น้ำโขง ตำนานดานสาวคอย และตำนานพระแสง ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ จินตนา ไบกาซูยี (2536 : 147-179) ที่ได้อธิบายแนวคิดในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ได้ดังนี้

1) กำหนดประเภทหนังสือ ต้องวางแผนกำหนดล่วงหน้าว่า หนังสือที่เขียน จัดอยู่ในประเภทใด เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมหรือหนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสือมีรูปแบบและ ประโยชน์อย่างไร โดยคำนึงถึงความสนใจของผู้อ่าน

2) กำหนดจุดประสงค์ ผู้เขียนต้องตั้งจุดประสงค์ว่าต้องการให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิด ทักษะ และประโยชน์อะไรและอย่างไร หรือสิ่งที่ควรเน้นหรือคุณสมบัติเด่น ๆ ของ สิ่งที่จะเขียนด้วย การกำหนดจุดประสงค์เป็นเหมือนเข็มทิศชี้แนวทางการเขียน

3) กำหนดระดับผู้อ่านกลุ่มเป้าหมาย ผู้เขียนจะต้องรู้ว่าผู้อ่านคือใคร มีคุณสมบัติ มีวัยวุฒิ ระดับสติปัญญา ความรู้ประสบการณ์เดิมขนาดไหน

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาในรายละเอียดยังพบว่าในภาพรวม ผู้เชี่ยวชาญ เห็นว่าด้านภาพประกอบมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่าด้านภาพประกอบของหนังสือดังกล่าวมีความเหมาะสมมากที่สุด (\bar{x} = 4.65) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะภาพประกอบที่ใช้ในการจัดทำหนังสือดังกล่าว เป็นภาพที่ผู้ศึกษาได้

ถ่ายภาพประกอบหนังสือจากสถานที่จริง และได้คัดเลือกภาพที่มีความสวยงามและสอดคล้องกับเนื้อหา และสอดคล้องกับแนวคิดของ แม้นมาศ ขวลิขิต (2546:3) ที่กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็กจะมีภาพประกอบเกือบทุกหน้า ไม่ว่าจะ เป็นบันเทิงคดี สารคดี หรือร้อยกรอง ภาพประกอบนั้นจะต้องมีสีสันสวยงาม สอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่อง ภาพต้องถูกต้อง ขนาดภาพเหมาะกับขนาดของรูปเล่ม และน่าสนใจ และสอดคล้องกับแนวคิดของ จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 10-19) ที่ได้กล่าวถึงภาพประกอบในหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่า รูปภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญ หนังสือสำหรับเด็กจะต้องมีภาพประกอบเสมอ สัดส่วนของภาพกับเนื้อเรื่อง ขึ้นอยู่กับวัยของเด็ก ภาพมีความเหมาะสมกับเนื้อหาของหนังสือ ภาพจะต้องชัดเจน ถ้าเป็นภาพถ่ายต้องเป็นภาพสีมากกว่าภาพขาวดำ ไม่มีดมัว หรือมีรายละเอียดมาก

นอกจากนี้ในภาพรวมผู้เชี่ยวชาญยังเห็นว่า ด้านเนื้อหาที่มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่าด้านเนื้อหาของหนังสือมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาที่ใช้ในการจัดทำหนังสือดังกล่าว เป็นเรื่องราวในท้องถิ่นของผู้อ่าน ความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน เนื้อหาสนุกสนานให้ความรู้ และช่วยให้ผู้อ่านเกิดแนวคิดและทัศนคติที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545:43) ได้กล่าวถึงลักษณะของเนื้อหาหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดี ว่าตรง ความสนใจของเด็กแต่ละวัย ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว และให้ความรู้ ช่วยพัฒนาทัศนคติ และค่านิยม สร้างสำนึกและตื่นตัวอยู่เสมอ นอกจากนี้เนื้อหาจะให้ความบันเทิงแล้ว ยังกระตุ้นจินตนาการเพื่อสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้อย่างถูกต้อง

2.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม

2.2.1 ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นในด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ว่า การออกแบบปกและรูปเล่มเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.80$) ซึ่งสอดคล้องกับดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของจินตนา ไบกาซูยี (2542: 17-27) ที่ได้กล่าวว่า รูปเล่มของหนังสือควรมีขนาดกะทัดรัด การเย็บรูปเล่มแข็งแรง

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า การออกแบบปกมีความน่าสนใจ มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.70$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แม้นมาศ ขวลิขิต (2546:3) ที่กล่าวว่า ปกควรสวยงามดึงดูดความสนใจของเด็ก นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังมีความเห็นว่าการออกแบบปกของหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหา ว่ามีความเหมาะสม โดยมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 สอดคล้องกับนักเรียนที่มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมมาก

ที่สุด ($\bar{x}=4.70$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภิญญาพร นิตยประภา (2537:70-71) ที่กล่าวว่า การออกแบบปกต้องดึงดูดความสนใจของเด็กและภาพต้องตรงกับเนื้อเรื่อง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นนั้น ผู้ศึกษาสร้างขึ้นตามขั้นตอน โดยผ่านการพิจารณาแก้ไขให้มีความเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จึงทำให้หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความเหมาะสม

2.2.2 ด้านภาพประกอบ

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าด้านภาพประกอบมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 การจัดวางภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียน ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}= 4.80$) ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ภิญญาพร นิตยประภา (2537 :70-71) ที่กล่าวว่า การจัดภาพประกอบให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง สอดคล้องกับเนื้อหาในหนังสือ

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ภาพประกอบชัดเจนและสวยงาม โดยมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}= 4.70$) ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ สนั่น มีชั้นหมาก (2537) ได้กล่าวว่า ภาพประกอบควรมีความชัดเจน มีความสมจริง นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ภาพประกอบมีความชัดเจนน่าสนใจ มีความเหมาะสม โดยมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}= 4.70$) ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545:43) ที่กล่าวว่า ภาพประกอบควรมีความสดใส ชัดเจน ดึงดูดความสนใจ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าด้านภาพประกอบของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นนั้น ผู้ศึกษาได้ใช้ภาพถ่ายจากสถานที่จริงเป็นภาพประกอบ โดยภาพดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาแก้ไขให้มีความเหมาะสมกับหลายๆส่วน จึงทำให้หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความเหมาะสม

2.2.3 ด้านภาษา

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้านภาษาว่ามีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ1.00 การใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}= 4.70$) ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ชุติมา สัจจานันท์และคณะ ที่กล่าวถึงการประเมินคุณค่าของหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่า ภาษานั้นต้องพิจารณาความสละสลวย การใช้ภาษาที่สอดคล้องกับลักษณะของเรื่อง และที่สำคัญภาษาที่ใช้นั้นต้องช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้อ่านด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ จินตนา ไบกาชویی (2542 : 10-19) ที่กล่าวว่าภาษาที่ใช้ต้องใช้คำง่าย เหมาะสมกับเนื้อหา เลือกคำได้สั้นกระชับใจความ

หลีกเลี่ยงคำศัพท์ยาก ๆ หรือคำศัพท์ทางวิชาการต่าง ๆ ใช้ประโยคสั้น ๆ สละสลวย กระชับ และเหมาะสมกับวัย

ดังนั้น สรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นนั้นมีการใช้ภาษาที่เหมาะสมในการนำไปให้นักเรียนได้อ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและส่งเสริมให้ผู้อ่านมีนิสัยรักการอ่าน อีกทั้งยังสร้างความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนอีกด้วย

2.2.4 ด้านเนื้อหา

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้านเนื้อหาว่า การลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียน มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60) ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ เจตต์ คชฤทธิ์ (2554:125) ได้บอกลักษณะหนังสือเด็กที่ดีว่าด้านเนื้อหาต้องไม่ซับซ้อนหรือยากต่อความเข้าใจ ทั้งยังต้องทำให้เด็กเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน สอดแทรกสาระความรู้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ความยาวของเนื้อหา มีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน โดยมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60) ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ แม้นมาส ชาวลิต (2546:3) ที่กล่าวถึงลักษณะเนื้อหาว่า เนื้อหาที่น่าสนใจ การดำเนินเรื่องเร้าใจชวนให้ติดตาม เนื้อหาของเรื่องเหมาะสมกับวัยไม่ยาวเกินไปหรือสั้นเกินไป และดังนั้นสรุปได้ว่า ด้านเนื้อหาในหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม ผู้อ่านมีความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่นของตน และยังให้ความรู้ในเรื่องอื่น ๆ อีกด้วย ผู้อ่านสามารถนำข้อคิดที่ได้จากเรื่องไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และยังส่งเสริมให้มีความรักและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นและเรื่องราวต่าง ๆ ของบรรพบุรุษของตนอีกด้วย

2.2.5 ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ผู้อ่านได้ความรู้เกี่ยวกับตำนานจังหวัดนครพนม สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียน มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.90) ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ จินตนา ไบกาชุย (2542ก, น. 143-144) ที่กล่าวว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมช่วยส่งเสริมความรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการดำเนินชีวิต การศึกษาหาความรู้ รวมทั้งก่อให้เกิดความเจริญงอกงามหรือพัฒนาการในด้านต่าง ๆ

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ผู้อ่านเกิดความรู้สึกตระหนักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียน มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60) ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545:43) ที่กล่าวว่า เนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้ให้ความรู้ ช่วยพัฒนาทัศนคติ ค่านิยม และช่วยสร้างสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีความเหมาะสมในด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ เนื่องจากจังหวัดนครพนมมีประวัติความเป็นมาและตำนานที่น่าสนใจ ควรแก่การอนุรักษ์ไว้ และผู้อ่านสามารถนำความรู้ ข้อคิด และประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

2.2.6 สรุปภาพรวมของหนังสือ

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.66-1.00 สำหรับนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ (\bar{x} = 4.63)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครพนมที่สร้างขึ้น ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและความคิดเห็นของนักเรียนมีความเหมาะสมมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยมีการนำเรื่องในท้องถิ่นมาสร้างเป็นหนังสือ มีการลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม มีภาพประกอบที่น่าสนใจเหมาะสมกับเนื้อหา มีการใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย มีการอธิบายคำศัพท์ในเรื่องและกิจกรรมท้ายเรื่องที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด สามารถนำไปใช้พัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐานที่ ท.1.1 ที่กำหนดไว้ว่า “ผู้เรียนใช้กระบวนการอ่านเพื่อสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต อีกทั้งเป็นการสร้างนิสัยรักการอ่าน” ตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำหนดไว้ว่า “นักเรียนสามารถอ่านจับใจความสำคัญจากสื่อต่างๆ เช่น เรื่องสั้น สารคดี บทเหิงคดี ระบุเหตุและผล และข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน วิเคราะห์คุณค่าที่ได้รับจากการอ่านงานเขียนอย่างหลากหลายเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิต”

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำหนังสือไปใช้

3.1.1 ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจวัตถุประสงค์และเนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้ชัดเจน เพื่อสามารถเสนอแนะให้ผู้เรียนใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมได้ถูกต้อง

3.1.2 ในการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ นอกจากเนื้อหาเกี่ยวกับตำนานแล้ว ครูผู้สอนควรให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม และแนวคิดของคนในท้องถิ่นด้วย

3.1.3 การใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมท้ายเรื่องของแต่ละเรื่อง เพื่อเป็นการประเมินผู้เรียน โดยครูผู้สอนเป็นผู้ตรวจสอบ

3.1.4 หนังสือเพิ่มเติมเล่มนี้เนื้อหาที่นำมาสร้างเป็นตำนานของจังหวัดนครพนม ซึ่งนอกจากครูผู้สอนจะสามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนแล้ว ยังสามารถจัดกิจกรรมเสริมให้แก่ผู้เรียนที่จะทำได้พัฒนาทักษะทางภาษา โดยการบูรณาการทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้อีกด้วย

3.2 ข้อเสนอแนะในการสร้างหนังสือครั้งต่อไปคือ

3.2.1 ควรมีการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมในจังหวัดนครพนมซึ่งยังมีอยู่อีกเป็นจำนวนมาก แล้วนำมาสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันได้มากยิ่งขึ้น

3.2.2 ควรสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับตำนานของจังหวัดนครพนมใน ลักษณะอื่น ๆ จัดทำสำหรับนักเรียนระดับอื่นให้มากขึ้น เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และเป็นการวางรากฐานการเกิดจิตสำนึกรักบ้านเกิดและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

3.2.3 ควรศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไปหรือ ผู้นำชุมชนของจังหวัดนครพนม ที่มีต่อการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการจัดทำหนังสือธนาคารสมองจังหวัดนครพนม. (2552). *ประมวลข้อมูลตำนานชนชาติไทยและภูมิปัญญาไทย*. นครพนม: ม.ป.พ.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการ จัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ. (2542). *วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดนครพนม*. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2526). *คติชาวบ้านอีสาน*. กรุงเทพฯ: จินตทัศน์การพิมพ์.
- จินตนา ไบกาชุย. (2536). *การเขียนสื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2542). *เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). *การเขียนสื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2545). *การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เจตต์จ คชฤทธิ์. (2554). *เด็กกับหนังสือ*. กรุงเทพฯ: บ้านหนังสือ.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2527). *การทำหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- _____. (2545). *วรรณกรรมสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.
- ชุติมา สัจจามันท์ และคณะ. (2543). *การพัฒนาเกณฑ์การประเมินค่าวรรณกรรมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันการศึกษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- دنۇفل ไซยสินธุ์. (2555). *ประมวลสาระชุดวิชาการวรรณกรรมท้องถิ่น. หน่วยที่ 4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2540). *เคล็ดลับการเขียนเรื่องสั้น*. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ทเพรส.
- _____. (2545). *การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ: เลฟแอนด์ลิปเพลส.
- _____. (2550). *การเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ: ๒๑ เซนจูรี่.
- ธนรัฐ ลือสกล. (2546). *ประวัติศาสตร์ไทย ๗๖ จังหวัด*. กรุงเทพฯ: วันเวิลด์.
- ธวัช ปุณโณทก. (2525). *วรรณกรรมอีสาน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- นวลจันทร์ ตูลารักษ์. (2547). *ประวัติศาสตร์: การตั้งถิ่นฐานและพัฒนาชาติไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บันลือ พลฤกษ์วัน. (2533). *วรรณกรรมกับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2536). *มิติใหม่ในการสอนอ่าน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประคอง นิมมานเหมินทร์. (2555). *ประมวลสาระชุดวิชาการวรรณกรรมท้องถิ่น*. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประพันธ์ ศรีทองสุด. (2554). *การสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องประเพณีตำนาน นิทานพื้นบ้านเพชรบูรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดเพชรบูรณ์*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พรทิพย์ ชังธาดา. (2539). *วรรณกรรมท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ไพโรธ เลิศพิรินกมล. (2526). *คติชาวบ้านล้านนาไทย*. เชียงใหม่: สุวีริยาสาส์น.
- ภาณุวัฒน์ เตชนันท์. (2556). *การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานและนิทานพื้นบ้านอำเภอท่าวังผา สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ภิญญาพร นิตยะประภา. (2534). *การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.
- _____. (2537). *การผลิตหนังสือเด็ก*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- แมนมาส ขวลิต. (2540). *หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: จันทรเกษม.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2556*. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นส์.
- ลมูล จันทร์หอม. (2538). *วรรณกรรมท้องถิ่นล้านนา*. เชียงใหม่: ฝ่ายเอกสารตำราสหวิทยาลัยล้านนาเชียงใหม่.
- วรรณธนา คำสุภา. (2546). *การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานพื้นบ้านหรืออุบาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำพูน*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วิริยะ สิริสิงห. (2537). *การสร้างสรรควรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2551). *การสร้างสรรควรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- วิไล มาศจรัส. (2539). *เทคนิคการเขียนการเล่านิทานสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: พรีเมียร์เมย์ออฟ-เซ็ทศิริอร.
- ศรีศักร วัลลิโภดม และคณะ. (2550). *เล่าขานตำนานใต้*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเล็ก-ประไพวิริยะพันธุ์. สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- (2557). *การพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนข้อความ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สนั่น มีชันหมาก. (2537). *วิจารณ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: เทคโนโลยีขั้น แอนด์แอดเวอร์-โทซิ่ง.
- สมพร จารุณี. (2538). *การพัฒนาหนังสือและเอกสารเพื่อการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมพร จารุณี. (2542). *คู่มือการเขียนบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- สาวิตรี สิ้นสันธิเทศ. (2551). *การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี*. (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2556). *นครพนมมาจากไหน*. กรุงเทพฯ: แม่คำผาง.
- สุเทพ ไชยจันทร์. (2556). *ผู้ไท ลูกแถน*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ ตาตา พับลิเคชั่น.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2537). *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาทักษะทางภาษา*. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุพัฒน์ สุขมลสันต์. (2537). *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาทักษะทางภาษา*. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวิมล โสมวงศ์. (2547). *การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก*. สกลนคร: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อนงค์ ทนผักแว่น. (2557). *การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานและนิทานพื้นบ้านอุดรธานี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดอุดรธานี*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น
- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ชื่อ อาจารย์เด่นชัย ไตรระถา

ประสบการณ์

1. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดนครพนม
2. ศิลปินพื้นบ้านดีเด่นภาคอีสาน (ผู้อนุรักษ์วัฒนธรรม)
3. ได้รับรางวัลผู้มีผลงานดีเด่นระดับประเทศ กระทรวงวัฒนธรรม ปี 2552

2. ชื่อ นายสมพงษ์ อุมะวรรณ

สถานที่ทำงาน อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนอุเทนพัฒนา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม
ประสบการณ์

1. ประธานสภาวัฒนธรรม อำเภอศรีสงคราม อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม
2. ปัจจุบันประธานสภาวัฒนธรรม ตำบลโนนตาล อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม
3. กรรมการสภาวัฒนธรรม จังหวัดนครพนม ตั้งแต่ปี 2552 - ปัจจุบัน
4. ประชาสัมพันธ์จังหวัดนครพนม

3. ชื่อ นายศุภโชค เทียนทอง

สถานที่ทำงาน ที่ว่าการอำเภอท่าอุเทน
ประสบการณ์

1. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
2. วัฒนธรรม อำเภอท่าอุเทน และอำเภอเมืองนครพนม
3. เลขานุการสภาวัฒนธรรม อำเภอบ้านแพง อำเภอนาทม อำเภอศรีสงคราม
อำเภอท่าอุเทน อำเภอธาตุพนม และอำเภอเมืองนครพนม ตั้งแต่ปี 2538 - ปัจจุบัน

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ชื่อ นางสาวณัฐสิณี สัมฤทธิ์ผล

สถานที่ทำงาน โรงเรียนกัลยาณวัตร อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
เบอร์โทรศัพท์ 082-3119067

วุฒิการศึกษา

ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิชาเฉพาะการสอน
ภาษาไทย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประสบการณ์หรือความชำนาญ

ประสบการณ์การสอนรายวิชาภาษาไทย 7 ปี 4 เดือน ปัจจุบันตำแหน่ง ครูชำนาญการ
โรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น

2. ชื่อ พระมหาจินดา ไชยนาน (ถิรเมธี)

สถานที่ทำงาน วัดปทุมาราม ตำบลนาเข อำเภอบ้านแพ่ง จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ 081-0726554

วุฒิการศึกษา

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประสบการณ์หรือความชำนาญ

เป็นอาจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและเป็นเจ้าคณะอำเภอบ้านแพ่งและทำงานด้านวัฒนธรรมอีสานเกี่ยวกับอักษรธรรม

3. ชื่อ นางสาวณีย์ คำหา

สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านแพ่งพิทยาคม อำเภอบ้านแพ่ง จังหวัดนครพนม
เบอร์โทรศัพท์ 085-7471117

วุฒิการศึกษา

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอก ภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประสบการณ์หรือความชำนาญ

ประสบการณ์การสอนรายวิชาภาษาไทย 36 ปี ปัจจุบันตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

ภาคผนวก ข

- แบบสอบถามความคิดเห็นของภูมิปัญญาท้องถิ่น
- สรุปความคิดเห็นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

แบบสอบถามความคิดเห็นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำชี้แจง โปรดพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1. เป็นตำนานของจังหวัดนครพนม
2. เนื้อหาเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

- +1 ถูกต้องเหมาะสม
 0 ไม่แน่ใจว่าถูกต้องเหมาะสมหรือไม่
 - 1 ไม่ถูกต้องเหมาะสม

ข้อ	หัวข้อ / เนื้อหา	คะแนนความคิดเห็น		
		+1	0	-1
1.	ตำนานเกี่ยวกับสถานที่			
1.1	ตำนานกำเนิดแม่น้ำโขง			
1.2	ตำนานพระพุทธรูปบาทเวินปลา			
1.3	ตำนานภูสิงกา			
1.4	ตำนานดานสาวคอย			
1.5	ตำนานวัดมรุกขนคร			
1.6	ตำนานเมืองมรุกขนคร			
1.7	ตำนานเมืองนครพนม อาณาจักรศรีโคตรบูรณ์			
1.8	ตำนานดอนแกวกอง			
2.	ตำนานเกี่ยวกับบุคคล			
2.1	ตำนานพระยอดเมืองขวาง			
2.2	ตำนานเจ้าพ่อหมื่น (เจ้าพ่อหลักเมือง)			
3.	ตำนานเกี่ยวโบราณวัตถุ โบราณสถาน			
3.1	ตำนานพระตี้ว พระเทียม			
3.2	ตำนานพระธาตุนินทร์ปลง			
3.3	ตำนานพระธาตุพนม			
3.4	ตำนานพระบาง			

ข้อ	หัวข้อ / เนื้อหา	คะแนนความคิดเห็น		
		+1	0	-1
3.5	ตำนานพระธาตุนิรโธป			
3.6	ตำนานพระธาตุนคร			
3.7	ตำนานพระธาตุน้อย			
3.8	ตำนานพระธาตุนคร			
3.9	ตำนานพระธาตุนคร			
3.10	ตำนานพระแสง			
4.	ตำนานเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม			
4.1	ตำนานประเพณีไหลเรือไฟ			
4.2	ตำนานผ้าไทยสวย			
4.3	ตำนานผ้าผู้ไท			

ข้อเสนอแนะอื่น

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน

(นายศุภโชค เทียนทอง)

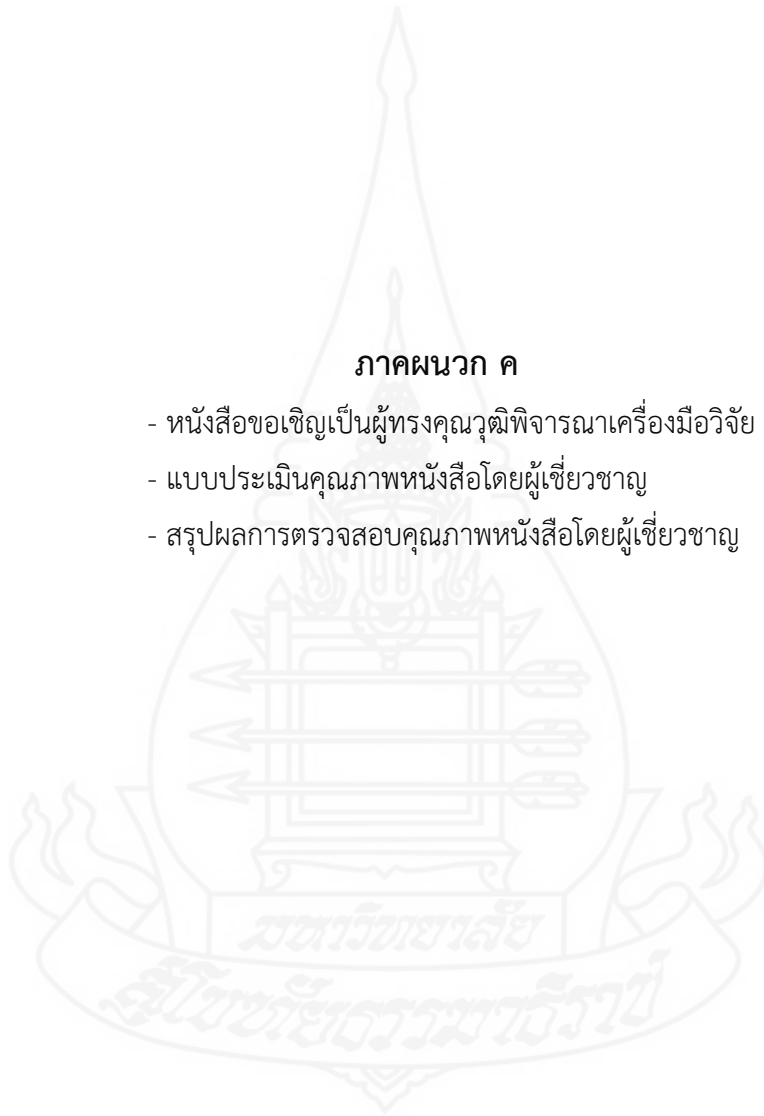
ตำแหน่ง นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ

ตารางสรุปค่า IOC ความคิดเห็นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ที่	รายการที่ประเมิน ตำนานพื้นบ้านจังหวัดนครพนม	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	ตำนานกำเนิดแม่น้ำโขง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	ตำนานพระพุทธรูปบาทเวินปลา	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	ตำนานภูลิงกา	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4	ตำนานดานสาวคอย	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5	ตำนานวัดมรุกขนคร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6	ตำนานเมืองมรุกขนคร	-1	-1	-1	-1.00	ตัดทิ้ง
7	ตำนานเมืองนครพนม อาณาจักรศรีโคตรบูรณ์	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8	ตำนานดอนแกวทอง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9	ตำนานพระยอดเมืองขวาง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10	ตำนานเจ้าพ่อหมื่น (เจ้าพ่อหลักเมือง)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11	ตำนานพระตี้ว พระเทียม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12	ตำนานพระธาตุอินทร์ปลง	1	1	0	0.67	ใช้ได้
13	ตำนานพระธาตุพนม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
14	ตำนานพระบาง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
15	ตำนานพระอินทร์แปลง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16	ตำนานพระธาตุเรณู	0	-1	0	-0.33	ตัดทิ้ง
17	ตำนานพระธาตุหินอ่อน	-1	-1	0	-0.67	ตัดทิ้ง
18	ตำนานพระธาตุนคร	0	-1	0	-0.33	ตัดทิ้ง
19	ตำนานพระธาตุประสิทธิ์	0	0	-1	-0.33	ตัดทิ้ง
20	ตำนานพระแสง	1	1	0	0.67	ใช้ได้
21	ตำนานประเพณีไหลเรือไฟ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
22	ตำนานเผ่าไทยแสก	-1	-1	0	-0.67	ตัดทิ้ง
23	ตำนานเผ่าผู้ไท	-1	0	-1	-0.67	ตัดทิ้ง

ภาคผนวก ค

- หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
- แบบประเมินคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ
- สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ

(ตัวอย่าง) หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๕๐๐

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวณีย์ คำหา

สิ่งที่แนบมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวนริศรา แก้วเชื่อม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่องการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานจังหวัดนครพนม ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้ การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัย ของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนะกุลเจริญ)

รักษาการแทนประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรนักศึกษา ๐๘๕-๖๔๓๔๔๗๓

แบบประเมินคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ

หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน

ตอนที่ 1 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมนครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาในแต่ละข้อคำถามต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

1 เห็นด้วย

0 ไม่แน่ใจ

-1 ไม่เห็นด้วย

ข้อ	หัวข้อ/เนื้อหา	ระดับความคิดเห็น		
		1	0	-1
1.	ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์			
1.1	การออกแบบปกมีความน่าสนใจ			
1.2	การออกแบบปกและรูปเล่มเหมาะสม			
1.3	ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน			
1.4	การออกแบบปกของหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหา			
1.5	ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน			
1.6	ขนาดของรูปเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน			
1.7	ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน			
2.	ด้านภาพประกอบ			
2.1	การจัดวางภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา			
2.2	ภาพประกอบมีความชัดเจน น่าสนใจ			
2.3	ภาพประกอบมีคำอธิบายใต้ภาพที่ชัดเจน			
2.4	จำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา			
2.5	ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น			
2.6	ภาพประกอบชัดเจนและสวยงาม			
3.	ด้านภาษา			
3.1	ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน			
3.2	ใช้ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน			
3.3	ใช้ภาษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อ่าน			
3.4	การใช้ภาษามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน			

ข้อ	หัวข้อ/เนื้อหา	ระดับความคิดเห็น		
		1	0	-1
4.	ด้านเนื้อหา			
4.1	การลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม			
4.2	ลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย			
4.3	เนื้อหาสอดคล้องกับชื่อเรื่อง			
4.4	ข้อมูลที่นำมาเรียบเรียงเป็นเนื้อหาที่มีความถูกต้อง			
4.5	ความยาวของเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน			
4.6	กิจกรรมท้ายเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหา			
5	ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ			
5.1	หนังสืออ่านเพิ่มเติมสอดคล้องกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย			
5.2	ผู้อ่านได้ความรู้เกี่ยวกับตำนานจังหวัดนครพนม			
5.3	ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านตำนาน			
5.4	ผู้อ่านตระหนักถึงคุณค่าของวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทตำนาน			
5.5	เนื้อหาในหนังสือส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้นักเรียน			
5.6	ผู้อ่านเกิดความรู้สึกตระหนักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน			
5.7	ครูสามารถนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปใช้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้			

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(พระมหาจินดา ไชยนาน)

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

นางสาวนริศรา แก้วเชื่อม

ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ

ตารางผนวกที่ 1.1 ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์
โดยผู้เชี่ยวชาญ

	รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์					
1.	การออกแบบปกมีความน่าสนใจ	1	1	1	1.00	เหมาะสม
2.	การออกแบบปกและรูปเล่มเหมาะสม	1	1	1	1.00	เหมาะสม
3.	ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน	1	1	1	1.00	เหมาะสม
4.	การออกแบบปกของหนังสือเหมาะสม กับเนื้อหา	1	1	1	1.00	เหมาะสม
5.	ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	1	1	0	0.66	เหมาะสม
6.	ขนาดของรูปเล่มเหมาะสมกับระดับชั้น และวัยของผู้อ่าน	1	1	1	1.00	เหมาะสม
7.	ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับ ระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน	1	1	0	0.66	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.1 พบว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ มีความ
เหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.66 - 1.00

ตารางผนวกที่ 1.2 ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านภาพประกอบ โดยผู้เชี่ยวชาญ

	รายการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	ด้านภาพประกอบ					
1.	การจัดวางภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	1	1	1	1.00	เหมาะสม
2.	ภาพประกอบมีความชัดเจน น่าสนใจ	1	1	1	1.00	เหมาะสม
3.	ภาพประกอบมีคำอธิบายใต้ภาพที่ชัดเจน	1	1	1	1.00	เหมาะสม
4.	จำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา	1	1	1	1.00	เหมาะสม
5.	ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น	1	1	1	1.00	เหมาะสม
6.	ภาพประกอบชัดเจนและสวยงาม	1	1	1	1.00	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.2 พบว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ด้านภาพประกอบ มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง = 1.00

ตารางผนวกที่ 1.3 ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญ

	รายการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	ด้านภาษา					
1.	ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน	1	1	1	1.00	เหมาะสม
2.	ใช้ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	1	0	1	0.66	เหมาะสม
3.	ใช้ภาษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อ่าน	0	1	1	0.66	เหมาะสม
4.	การใช้ภาษามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	1	0	1	0.66	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.3 พบว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ด้านภาษา มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00

ตารางผนวกที่ 1.4 ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ

	รายการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	ด้านเนื้อหา					
1.	การลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	1	1	1	1.00	เหมาะสม
2.	ลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย	1	1	1	1.00	เหมาะสม
3.	เนื้อหาสอดคล้องกับชื่อเรื่อง	0	1	1	0.66	เหมาะสม
4.	ข้อมูลที่นำมาเรียบเรียงเป็นเนื้อหาที่มีความถูกต้อง	1	1	1	1.00	เหมาะสม
5.	ความยาวของเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	1	1	1	1.00	เหมาะสม
6.	กิจกรรมท้ายเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหา	1	1	1	1.00	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.4 พบว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ด้านเนื้อหา มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00

ตารางผนวกที่ 1.5 ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ โดยผู้เชี่ยวชาญ

	รายการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ					
1.	หนังสืออ่านเพิ่มเติมสอดคล้องกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	1	1	1	1.00	เหมาะสม
2.	ผู้อ่านได้ความรู้เกี่ยวกับตำนานจังหวัดนครพนม	1	1	1	1.00	เหมาะสม
3.	ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านตำนาน	1	1	0	0.66	เหมาะสม
4.	ผู้อ่านตระหนักถึงคุณค่าของวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทตำนาน	1	1	1	1.00	เหมาะสม

	รายการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
5.	เนื้อหาในหนังสือส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ให้นักเรียน	1	1	1	1.00	เหมาะสม
6.	ผู้อ่านเกิดความรู้สึกตระหนักและ ภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน	1	1	1	1.00	เหมาะสม
7.	ครูสามารถนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปใช้ สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้	1	1	1	1.00	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.4 พบว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง = 1.00

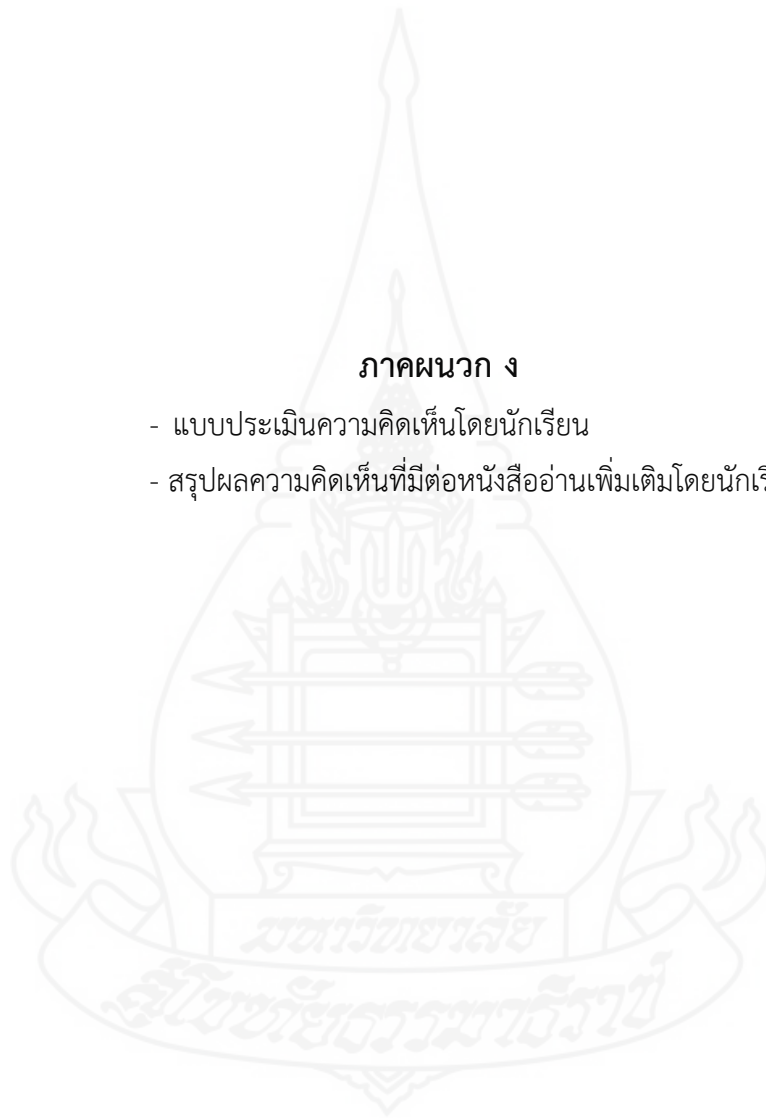
ตารางผนวกที่ 1.6 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญทุกด้านโดยรวม

	รายการประเมิน	ระดับ IOC	แปลผล
1.	ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์	0.66-1.00	เหมาะสม
2.	ด้านภาพประกอบ	1.00	เหมาะสม
3.	ด้านภาษา	0.66-1.00	เหมาะสม
4.	ด้านเนื้อหา	1.00	เหมาะสม
5.	ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ	0.66-1.00	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.6 พบว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า คุณภาพของหนังสือในภาพรวม มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.66-1.00

ภาคผนวก ง

- แบบประเมินความคิดเห็นโดยนักเรียน
- สรุปผลความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยนักเรียน

แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยนักเรียน

หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง นครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน

ตอนที่ 1 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมนครพนม : จังหวัดแห่งตำนาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านแต่ละข้อคำถามต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงระดับ

ความคิดเห็น

- 5 เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 เห็นด้วยมาก
- 3 เห็นด้วยปานกลาง
- 2 เห็นด้วยน้อย
- 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อ	หัวข้อ/เนื้อหา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์					
1.1	การออกแบบปกมีความน่าสนใจ					
1.2	การออกแบบปกและรูปเล่มเหมาะสม					
1.3	ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน					
1.4	การออกแบบปกของหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหา					
1.5	ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					
1.6	ขนาดของรูปเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน					
1.7	ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน					
2.	ด้านภาพประกอบ					
2.1	การจัดวางภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา					
2.2	ภาพประกอบมีความชัดเจน น่าสนใจ					
2.3	จำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา					
2.4	ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น					
2.5	ภาพประกอบชัดเจนและสวยงาม					
3.	ด้านภาษา					
3.1	ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน					
3.2	ใช้ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					

ข้อ	หัวข้อ/เนื้อหา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
3.3	ภาษาที่ใช้มีความสละสลวยน่าอ่าน					
3.4	เนื้อหาช่วยให้ผู้อ่านเกิดแนวคิดและทัศนคติที่ดี					
3.5	การใช้ภาษามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					
3.6	ความยาวของเนื้อเรื่องมีความเหมาะสม					
4.	ด้านเนื้อหา					
4.1	การลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม					
4.2	ลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย					
4.3	เนื้อหาสอดคล้องกับชื่อเรื่อง					
4.4	ความยาวของเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					
4.5	กิจกรรมท้ายเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหา					
5	ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ					
5.1	หนังสืออ่านเพิ่มเติมสอดคล้องกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย					
5.2	ผู้อ่านได้ความรู้เกี่ยวกับตำนานจังหวัดนครพนม					
5.3	ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านตำนาน					
5.4	ผู้อ่านตระหนักถึงคุณค่าของวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทตำนาน					
5.5	เนื้อหาในหนังสือส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียน					
5.6	ผู้อ่านเกิดความรู้สึกตระหนักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน					

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นอื่นๆ และข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

()

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านคำแม่นาง

ตารางแสดงผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยนักเรียน

ตารางผนวกที่ 2.1 ตารางแสดงผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ โดยนักเรียน

	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					\bar{x}	S.D.	แปลผล
		5	4	3	2	1			
1.	การออกแบบปกมีความน่าสนใจ	7	3	-	-	-	4.70	0.48	มากที่สุด
2.	การออกแบบปกและรูปเล่มเหมาะสม	9	-	1	-	-	4.80	0.63	มากที่สุด
3.	ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน	6	4	-	-	-	4.60	0.52	มากที่สุด
4.	การออกแบบปกของหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหา	7	3	-	-	-	4.70	0.48	มากที่สุด
5.	ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	3	7	-	-	-	4.30	0.48	มาก
6.	ขนาดของรูปเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน	5	5	-	-	-	4.50	0.53	มาก
7.	ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน	6	4	-	-	-	4.60	0.52	มากที่สุด
รวม							4.60	0.23	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.1 พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การออกแบบปกและรูปเล่มมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.80) รองลงมาได้แก่ การออกแบบปกมีความน่าสนใจ การออกแบบปกของหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหาที่มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.70) รองลงมาอีกได้แก่ ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60)

ตารางผนวกที่ 2.2 ตารางแสดงผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมด้าน
ภาพประกอบ โดยนักเรียน

	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					\bar{x}	S.D.	แปลผล
		5	4	3	2	1			
1.	การจัดวางภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	8	2	-	-	-	4.80	0.42	มากที่สุด
2.	ภาพประกอบมีความชัดเจน น่าสนใจ	7	3	-	-	-	4.70	0.48	มากที่สุด
3.	ภาพประกอบมีคำอธิบายใต้ภาพที่ชัดเจน	6	4	-	-	-	4.60	0.52	มากที่สุด
4.	จำนวนภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น						4.50	0.53	มาก
5.	ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น	5	5	-	-	-	4.60	0.52	มากที่สุด
6.	ภาพประกอบชัดเจนและสวยงาม	6	4	-	-	-	4.70	0.48	มากที่สุด
รวม							4.65	0.28	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.2 พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นด้านภาพประกอบ ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.65) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การจัดวางภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.80) รองลงมาได้แก่ ภาพประกอบมีความชัดเจน น่าสนใจและ ภาพประกอบชัดเจนและสวยงามมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.70) รองลงมา อีกได้แก่ ภาพประกอบมีคำอธิบายที่ชัดเจน ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60)

ตารางผนวกที่ 2.3 ตารางแสดงผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมด้านภาษาโดยนักเรียน

	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					\bar{x}	S.D.	แปลผล
		5	4	3	2	1			
1.	ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน	7	3				4.70	0.48	มากที่สุด
2.	ใช้ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	4	6				4.70	0.48	มากที่สุด
3.	ใช้ภาษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อ่าน	7	3				4.40	0.52	มาก
4.	การใช้ภาษามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	7	3				4.70	0.48	มากที่สุด
รวม							4.63	0.24	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.3 พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นด้านภาษา ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.63) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน ใช้ภาษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อ่าน การใช้ภาษามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.70) รองลงมาได้แก่ ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีความเหมาะสมมากโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.40)

ตารางผนวกที่ 2.4 ตารางแสดงผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมด้านเนื้อหาโดยนักเรียน

	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					\bar{x}	S.D.	แปลผล
		5	4	3	2	1			
1.	การลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	5	5	-	-	-	4.50	0.53	มาก
2.	ลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย	6	4	-	-	-	4.60	0.52	มากที่สุด
3.	เนื้อหาสอดคล้องกับชื่อเรื่อง	6	4	-	-	-	4.60	0.52	มากที่สุด
4.	ความยาวของเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	6	4	-	-	-	4.60	0.52	มากที่สุด
5.	กิจกรรมท้ายเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหา	6	4	-	-	-	4.60	0.52	มากที่สุด
รวม							4.58	0.29	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.4 พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นด้านเนื้อหา ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.58) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย เนื้อหาสอดคล้องกับชื่อเรื่อง ความยาวของเนื้อหามีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และกิจกรรมท้ายเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหา มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60) รองลงมาได้แก่ การลำดับเนื้อหามีความเหมาะสม มีความเหมาะสมมากโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.50)

ตารางผนวกที่ 2.5 ตารางแสดงผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ โดยนักเรียน

	รายการประมาณ	ระดับความคิดเห็น					\bar{x}	S.D.	แปลผล
		5	4	3	2	1			
1.	ผู้อ่านได้ความรู้เกี่ยวกับตำนานจังหวัดนครพนม	6	4	-	-	-	4.90	0.32	มากที่สุด
2.	ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านตำนาน	9	1	-	-	-	4.60	0.52	มากที่สุด
3.	ผู้อ่านตระหนักถึงคุณค่าของวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทตำนาน	6	4	-	-	-	4.70	0.48	มากที่สุด
4.	เนื้อหาในหนังสือส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียน	6	4	-	-	-	4.60	0.52	มากที่สุด
5.	ผู้อ่านเกิดความรู้สึกตระหนักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน	6	4	-	-	-	4.60	0.52	มากที่สุด
รวม							4.68	0.27	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.5 พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.68) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้อ่านได้ความรู้เกี่ยวกับตำนานจังหวัดนครพนม มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.90) รองลงมาได้แก่ ผู้อ่านตระหนักถึงคุณค่าของวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทตำนานมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.70) รองลงมาอีกได้แก่ ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านตำนาน เนื้อหาในหนังสือส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่เรียน ผู้อ่านเกิด ความรู้สึกตระหนักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.60)

ตารางผนวกที่ 2.6 ตารางแสดงผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยนักเรียน
ทุกด้านโดยรวม

ข้อ	หัวข้อ/เนื้อหา	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1.	ด้านการจัดทำรูปเล่ม	4.60	0.52	มากที่สุด
2.	ด้านภาพประกอบ	4.65	0.24	มากที่สุด
3.	ด้านภาษา	4.63	0.24	มากที่สุด
4.	ด้านเนื้อหา	4.58	0.29	มากที่สุด
5.	ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ	4.68	0.27	มากที่สุด
รวม		4.63	0.19	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.6 พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมทั้ง 5 ด้านมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับมีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.68) รองลงมาได้แก่ ด้านภาพประกอบมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.65) รองลงมาอีกได้แก่ด้านภาษามีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.63)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวนริศรา แก้วเชื่อม
วัน เดือน ปีเกิด	2 มีนาคม 2531
สถานที่เกิด	99 หมู่ที่ 11 ตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม
ประวัติการศึกษา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2555
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านคำเม่นาง จังหวัดนครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
ตำแหน่ง	ครู คศ.1 โรงเรียนบ้านคำเม่นาง อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม

